

павло
ДОБРЯНСЬКИЙ

821(477)
с. 457

НЕПТУН
У
КОМОРИ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

300 SOUTH EAST ASIAN AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60607

TEL: 773-936-3200

FAX: 773-936-3200

WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

LIBRARY@CHICAGO.LIBRARY.EDU

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

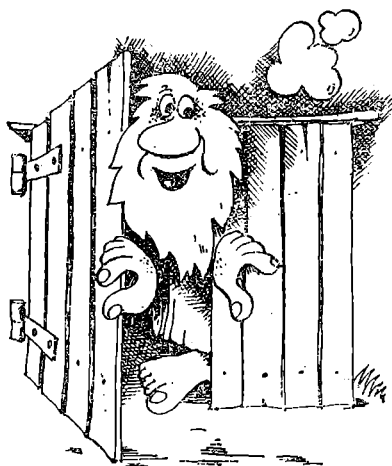
CHICAGO LIBRARY

CHICAGO LIBRARY

ПАВЛО ДОБРЯНСЬКИЙ

НЕПТУН У КОЛОРИ

ГУМОРЕСКИ

Ужгород
Ордена Дружби народів
видавництво «Карпати»
1980

Имя украинского писателя-юмориста из Ивано-Франковска Павла Добрянского известно читателю по книгам «Сижу себе и думаю», «Сказано — сделано», «Лепеха в раю», «Вот так ситуация!», «Электронная сваха», «Веселая гроздь», «Лукавые замашки». В сборник «Нептун в кладовой» вошли новые юморески автора, которые отличаются злободневностью и остроумием, а также лучшее из опубликованного раньше.

ВЕСЕЛИЙ СВІТ ПАВЛА ДОБРЯНСЬКОГО

Є люди, які приходять у літературу (та й не тільки у літературу), щоб робити в силу своїх можливостей оточуючим добро.

Вони приходять до нас з любов'ю і вводять нас у світ добра, затишку і дивовижної злагоди. Коли нам важко, ми йдемо до них за порадою, за теплим словом, за моральною підтримкою і одразу після спілкування з ними відчуваємо життєву полегкість.

Саме про це думається мені, коли я пишу про мого друга і колегу по перу, письменника-гумориста Павла Добрянського. Думається, що й товариші, котрі зустрічаються з Павлом Добрянським, поряд з ним стають душевно багатшими, великодушнішими. Навіть злі і малопорядні поруч нього добрішають і, піднімаючись над побутовими дріб'язками життя, починають дивитися на світ ширше, масштабніше.

Як властиво кожній талановитій людині, Павло Добрянський чесний і принциповий. Доброта і великодушність дозволяє йому водночас залишитися безкомпромісним і вимогливим до себе і до інших. Він завжди щиро радіє успіхам колег (справжньому талантові ніколи не тісно під сонцем) і одночасно, іноді аж до набридливості, невдоволений собою, своєю творчістю. Письменник постійно в пошуках, постійно в мріях і планах написання своєї найкращої книжки, якої, так йому здається, він ще не написав і яку (в це я вірю) він ще напише.

Сміючись у своїх творах над іншими, у житті Павло Добрянський любить покепкувати і над собою. Усі, хто близько знає Павла (від сьогодні уже Казимировича), пам'ятає перефразований ним відомий вираз: «Я кращий гуморист серед аптекарів і кращий аптекар серед гумористів». Бо ще до того, як взятися за перо сатирика, Павло Добрянський вчився у Вінницькій фельдшерсько-акушерській школі, згодом закінчив Львівський медичний інститут, факультет фармакології. Довгий час працював завідуючим аптеки, а нині — відповідальний секретар Івано-Франківської організації Співки письменників України.

Тепер, коли він залишив свою «провізорську діяльність» і почав заробляти собі на хліб не ліками, а сміхом (а сміх — то найкращі ліки), Павло Казимирович, усміхаючись, намагається запевнити нас, що він один із найкращих гумористів у своїй Тарасівці, що на Вінниччині. Але, відповідаючи жартом на жарт, від себе додає: найкращий, але після... діда Кирила. Адже саме про це з любов'ю пише і сам Павло Добрянський у гуморесці «Допоміг», уособлюючи в образі діда Кирила народ, в якого він учився і вчиться сміятися. «Вчився і вчуся у людей, — повторює Павло Казимирович. — Бо без цієї науки на люди і не покикайся,

і не показуєш. Народ мене вчив, народ мене виховував і саме за це я люблю народ, саме за це я йому вдячний. Без цієї ж любові до людей, жоден письменник-гуморист не має морального права сміятися чи кешкувати над кимось. Бо тільки любов — велика любов — дає мені це право, як письменникові, як громадянину».

Народ дає таке право, бо знає: сміх очищає, сміх оздоровляє, сміх учить як світ зробити кращим, людянішим. Без сміху нема життя. Без сміху горе і зло — на планеті. Мабуть, тому й габровці на своїй емблемі вибили: «Світ уцілів тому, що сміявся».

Павло Добрянський — особистість яскрава. Він яскравий і оригінальний гуморист-сатирик. Про це свідчать кращі його твори, в яких змальовано химерний, веселий і в той же час такий реально-правдивий світ. Світ, де точиться боротьба з гіршим за краще, де бореться завтрашнє з учорашнім. Чи не найяскравіше свідчення цьому його гумореска «Лепеха не в раю» і весело-іронічна повість «Лукаві замашки».

З Павлом Добрянським я познайомився 15 років тому. За вдачею, характером, мені здається, він і сьогодні такий, як у свої 35: дотепний, жвавий, емоційний і завжди щиро усміхнений. Щоразу, як зустрічаєшся з Павлом Казимировичем і дивишся на його добре і привітне обличчя, спадає на думку, що він належить до тих людей, котрі невідвладні впливові часу.

У Павла Добрянського є ще одна дивовижна риса — у нього люди закохуються після першої зустрічі, і всі вони після першого знайомства переконані, що Павла Казимировича знають з давніх літ, з босоногого дитинства.

Портрет автора був би неповним, якби я не сказав, згадуючи його завжди усміхнене і привітне обличчя, що Павло Казимирович так мило і щедро сміється не лише в житті, а й у творчості. Сміється, як людина, сміється, як письменник-гуморист. В цьому переконують його збірки гумору: «Сиджу собі та й думаю», «А дзуськи», «Електронна сваха», «Лукаві замашки» та інші. Сміх Павла Добрянського м'який, лагідно-добродушний. І ще б додав: лірично-інтелігентний. Сміх Павла Добрянського — це відображення його особистості, його душі. Мені здається, що він навіть, як пише про тих, кого слід виікати розпеченим залізом, то теж сміється піби з реверансом. Перед тим, як упекти, начебто просить пробачення, і від цього до людей вчорашнього дня — пристосуванців, хапуг, захребетників, дармоїдів, чинуш, горлохватів, — сміх його стає ще дошкульнішим, пекучішим.

Мріється, щоб сміх Павла Добрянського — молодий, запальний і щедророзкотистий лунав ще літ з п'ятдесят. А там... А там, пішовши на заслужений відпочинок, можна брати в руки будь-яку з книжок Павла Добрянського, й, відпочиваючи, читати, насолоджуватися ї, звичайно, щиро і щедро сміятися.

ОЛЕГ ЧОРНОГУЗ

НАТЕ І МІЙ ГЛЕК...

Уже зараз між двома сусідніми з моїм селами точиться суперечка, яке із них географічно ближче од хати, в якій я народився. І це лише після кількох невеличких гумористичних збірок!.. А що ж воно буде, як появиться оця моя, ювілейна?

Уявляю собі становище редакторів газет і журналів: кошти на відрядження обмежені, а читачі вимагають:

— Давай!

Отож, аби хоч трохи скоротити майбутні редакційні витрати і вдовольнити майбутніх читачів, я вирішив поділитися деякими фрагментами зі своєї біографії.

Коли ще точніше, то спонукало мене до цього ще й те, що біографії деякого з гумористів вже є... Тож, як кажуть у народі, нате і мій глек, аби і я Гапкою була.

Усяка біографія починається з прізвища. Вже тепер навколо нього ходять усякі версії. Серед тих, хто читає мої гуморески і сміється, шириться думка, що воно йде від слова «добрий».

На діаметрально протилежних позиціях стоять ті, котрі читають і не сміються, бо впізнали себе серед героїв моїх гуморесок. Та нащо далеко ходити? Мешкає у нашому місті один чоловік. Спробуйте скажіть при ньому, що я — добрий. Він вам очі видряпає... Років десять тому обласна газета видрукувала гумореску, герой якої і на роботі дармував, і до чужих жіночок ласим був. Того ж дня пізно увечері телефонний дзвінок:

— Це ви гуморист? Скажіть, коли це я людям сонце заступав, як ото ви пишете?

— Бачите, тут не конкретна людина... Це літературний герой...

— Який там в біса герой! Ви мене на всю область ославили. Краще б на себе глянули, щоб вам повилазило!

Як бачите, думки навколо мого прізвища надзвичайно

суперечливі, тому хочу раз і назавжди навести тут повний порядок.

Походить воно не від «добрий», а від «добре». І в цьому заслуга мого батька з матір'ю, в чому кожен може пересвідчитися, заглянувши на четверту сторінку обкладинки: і не з найвдалішої фотографії проступають благородно-вродливі риси, безперечно, кращого в житті оригіналу.

Отож, раз я вже такий на світі білому з'явився, то, певно, мусив бути і населений пункт, де така суспільно-вагома подія трапилася. У свідоцтві про народження записано село Тарасівка, що на Вінниччині, недалеко від залізничної станції Жмеринка. Колись Жмеринка була провінційно зачуханим містечком, правда, з розвинутою особливо легкою на той час промисловістю. Усе це було зосереджено в руках тамтешнього промислового магната Бені Шарабана. Він тримав бляхарню і майстерню, в якій паяли каструлі, дротували старі макітри та горщики, виготовляли качалки й магільниці для прасування білизни. Правда, виробництво качалок проіснувало до першого торгу, після якого люди зачали говорити: «Заробив, як Беню на качалках: одну продав, а сім баби на плечах йому побили».

Усе життя Беню мріяв поріднитися з аристократичною родиною і покладав у цьому великі надії на свою доньку Маргариту.

А оскільки Жмеринка вузлова залізнична станція, то не було такого тижня, аби не їхало всяке там панство... Особливо у літні місяці і на Одесу...

Якось Беню запримітив респектабельного молодого чоловіка.

«Не інакше, як графський синок?» — пронеслося в Бенювій голові.

— Пробачте, — підійшов до молодого франта, — чи не скажете, де ви шили такий шикарний костюм?

— Гм, точно не пригадую, — замислився той, — здається, маман привезла його з Парижа.

— Пробачте, а це далеко від Жмеринки?

— Верстов тисяч із чотири, а то й більше набереться.

— Ви скажіть, — прицмонув язиком Беню, — така глушина, а як шують!..

Тепер Жмеринка не та: живуть у ній щасливі люди без всіляких Шарабанів, а яка тут промисловість виросла! Завітайте — переконаєтеся самі.

Однак ми забігли вперед. Народився я, значить, у 1930 році, а вже, коли трохи підріс, став у матері допитуватися:

— Мамо, а де це я такий взявся?

— О-о, хіба ж я тобі не казала? Черногуз припіс...

— Мамо, а ти не плутаєш? Ці птахи прилітають до нас дев'ятнадцятого березня, а дядько Саливон каже, що в моїй метриці шосте число написано...

— Як тобі сказати,— зачала пояснювати мама,— цей черногуз розвідником був. Послали його наперед розвідати, чи вже жаби в болоті скачуть...

Таке пояснення здалося непереконливим. Я заходився шукати відповіді серед інших джерел, але зіткнувся з ще більшою суперечливістю: моя рідна тітка Доська сказала, що я знайшовся у картоплинні, тітка Марія віддала перевагу капусті, не дуже далека родичка Ганна — назвала коноплі, хтось там ще з родичів втовкмачував мені в голову, що хлопчиків знаходять лишень у буряках.

Це мене так зашепокоїло, що наступного дня я зібрав увесь родинний кагал і сказав:

— Дорогі мої родичі, де я взявся, тепер це мене мало хвилює — Лукашенків Гриша, спасібі йому, розповів, що і до чого. Хвилює мене одне: чи не краще б вам залишити

городні культури з черногузами в спокої і заглянути в підручники? Пам'ятайте — вчення світ, а невчення тьма!

По цих словах більшість родичів розчулилася до сліз і подала заяви до лікнепу. З того часу всі дивилися на мене з повагою, і це значно полегшило мені прискорити кроки у світ стількох таємниць.

Ну от, скажімо, настінний годинник. Вимахує собі маятником туди-сюди. Як? Не інакше — мусить хтось там бути і вертати цією машинерією.

Сучасна дитина, певно, такий годинник навіть не удостоїла б увагою, бо скоро вже й дитячі коляски будуть з дистанційним електронним управлінням. Настроїть таку колясочку мама на тата, який, як завжди, на роботі затримався, кнопочку торк — і поїхала колясочка з малюком по тата... аж під ресторан.

Так воно тепер, а тоді? За одне малесеньке годинникове коліщатко з трибиками я міг виміняти кусочок кольорового скла! Уявляєте, що то за скарб? Даси комусь із своїх ровесників крізь нього на сонце глипнути і вже тобі мало не півдня гуси пасуть... То чи міг я встояти перед таким багатством, а тим більше — перед тасмпицею?..

Увечері я причаївся в картоплинні.

— Най по він прийде, я йому цей годинник нижче спини прутом вималуюю! — гримів дідів голос.

Дід ніколи не був демагогом: тож замість сідати, я майже цілий тиждень лягав на живіт. У такій позі на сонечко через кольорове скло, погодьтеся, не так то й подивитися...

Це була перша дідова винагорода за мою технічну обдарованість, визнання ж мене як невтомного впроваджувача нових побутових обрядів прийшло трохи згодом... Якраз побував я із своїми ровесниками на одному весіллі: вшосте женився Арпольд Швайка. Веселий-превеселий сидів поруч з нареченою та все з нею чаркою цокався.

— Дай бог не останню! — лукаво підморгував своїй черговій подрузі життя...

Ну а ми на своєму весіллі одностайно обрали нареченою мою сусідку Гелену Краєвську. Вона в той час була настільки гарненька (певно, лишилася такою й досі), що всі забажали у женихи. Тут я і заявив:

— Не виберете нареченим — до калинового куща й близько не підпущу, а про груші можете й не мріяти!

Гелена дала згоду бути нареченою з умовою, що її весільний вінок має бути калиновий (серед нашої долини пламенів-угинався під кетягами кущ), а на посаг їй під-

несуть кашкет отих спілих груш, які в цьому регіоні можна було знайти лишень на нашому городі.

Зрозуміло, таку заяву, хоч і не дуже охоче, та все ж було прийнято, і музики заграли весільний марш.

Я і Гелена урочисто шествували до калинового куща, а за нами орава весільних гостей витанцювала по густій траві, яку дід збирався днями косити...

Увечері я на цей раз вже причаївся у лозах, і мені було добре чути, як після «благословіння» матері в сусідньому дворі схлипувала моя наречена... Моє було попереду... Та хіба лишень це? Певно, теперішня джинсова тканина того б не витримала, що витримували тодішні гребінні, пофарбовані в бузині, питаненята.

Та як би там не було, а я свого діда Івана любив. Як нині, бачу кремезного, з добрими сірими очима, підстриженого «під макітерку», невгомного до роботи чоловіка. Ото ледь весняний вітерець дмухне у віконечко, як дід бере рискаля і починає обкопувати долину канавою, потім тиче у береги вербові гілки. А вже коли земля трохи підсохне — возиться на городі біля фруктових дерев.

Наш сусіда, сільський балагур Саливон, який половину свого віку одбумкав по забавах на бубені, кепкує, бувало, з-за тину:

— Воно тобі треба, Іване? Думаєш, на той світ внуки фруктові посилокки слатимуть? Йди-но краще до мене — Фросина вареників з сиром наварила...

— Чудний ти, Саливоне, — відказує дід, — от виростуть яблуні з грушами, хтось зірве і згадає, що був на світі чоловік, який не полінувався землю прикрасити... Гірше тобі: згризуть миші шкіру на бубні, вишпурять його на смітник — тільки й згадки.

— Думаєш, бубен гірша робота, як ото твоя? — набурмосюється зачеплений за живе сусід.

— Якщо вже ти це вважаєш роботою, то скажи, що легше: копу жита ціпом змолотити, чи весілля одбумкати?

— Як тобі, Іване, сказати, — шкрібається в потилиці сусід, — роботи вони й ніби однакові. Що ж на мене, то я б вибрав весілля — там пороху менше...

Ходив Саливон по весіллях завжди в парі з Соколовським. То наш сільський неперевершений скрипаль — як грав польку, то мусили люди танцювати вальса і навпаки...

На весіллях музикантів, звісна річ, щедро пригощали, і коли йшли додому, Соколовський обов'язково брав

з собою ласощі псові Буркуну, бо знав, що стара Соколовська не пустить його п'яного до хати і доведеться на підльощю ділити свої сімейні незгоди з чотириногим товаришем.

Одного разу скрипаль, певно, трохи перебрав, бо разом із псом впав у льох. Льох вузенький. Буркун усе навколо крутиться та хвостом по скрипці — брень, брень!

— Хлопці, не балуйтеся інструментом! — надривається кричить у льосі Соколовський.

Якщо вже мова зайшла про сільських музикантів, то не згадати Порфирія Калинку було б непростим гріхом. Грав він на трубі (у нас її чомусь і досі називають тромкою) і час від часу підключався до вищезгаданого музичного дуету. Постійно грати не міг, бо мав ще одну, дефіцитну на той час професію муляра-пічника.

Пам'ятаю, восени запросив мій дід Калинку, аби той грубку вимурував.

— Отут, Порфирію, і муруй, — показує йому на кут кімнати.

— Де, де? В отому кутку? — підстрибула з ослону моя баба Гапна, паче її оса вжалила.

— А де ж іще, як не там?!

— Чи ти вже, старий, з глузду з'їхав, хіба в тому кутку для неї місце? — ще дужче кричить баба.

— То, можливо, її в сінях мурувати? — іронізує дід, та бабі не до іронії.

— Люди-и! — заламує вона руки. — Ти вже забув, яку грубку торік вимурував?!

— Ніби моя в тому вина — якого муляра найшла, таку й грубку маєш...

— Чи ви бачили, Порфирію, такого впертюха? — апелює баба до Калинки, який сидить на стільці біля порога і лишень з того всього посміхається.

— Моя справа сторона, скажете — хоч на хаті грубку вимурую, та Іван добре каже, бо в тому місці, де ви хочете, димоходу ж немає.

— Бо такого господаря маю! Або він щось путяще на своєму віку зробив?! Ой, втопила я з ним роки свої... І казали мені колись люди — не послухала...

— Можна подумати, з тобою рай, — буркнув у відповідь дід. — Словом, муруйте, Порфирію, там, де кажу!

— Не буде по-твоєму! — кричить баба.

— Ну ви бачили таку? — стенає плечима дід. — То хіба з хати дим пригорщами будеш виносити?

— Захочу, то й буду!

— Чого ви завелися, — підводиться Калинка, — вимурую вам грубку на коліщатах — де хто захоче, там і посуне...

Невдовзі Калинка з інструментом, а дід червоний, як буряк, виходять з хати і йдуть до Саливона «на вареники».

— Йдіть, йдіть на зламану голову! — клене їх услід баба. — Краще в цій хаті з холоду околію, ніж своїм вступлюся...

Хто його зна, якби вона не пішла одного дня в сусіднє село до родичів і цим не скористався дід, то чи не околіли б ми всі у цій хаті від холоду.

Крутий мала баба характер, а що вже богомільна! Ото, бувало, стає раненько біля вікна і починає молитву:

— Отче наш... Іва-а-ане! Іва-а-ане! Зачини фіртку, бо теля в город піде!.. Іже еси на небесі!..

Я тим часом риюся в прискрипку, де вона завжди ласощі ховає.

— Дідьку рогатий, не лізь у прискринок! — гримає баба. — Да прийде царство твоє...

— Мотре-е! Мотре! — Це вже до матері. — Вижени з грядки Палажчипі кури, бодай би вони виздыхали! ...Господи, прости нам гріхи наші. Амінь!

І баба вже йшла на подвір'я.

— Іване, Іване, не так, — це вже до діда, бо, як на її думку, він не туди лату прибивав.

— Зійди з очей, жінко!..

І вже зачиналася сварка...

Я нашвидку снідав і гнав з подвір'я табун гусей. Пас їх на оболоні, аж біля пташника (так називали колгоспну птахоферму, де моя мама доглядала курей). Найбільше, чого я боявся на світі, так це завідуючого птахофермою — дядька Мартина. Вічно насуплений, з буйною чуприною і витрішкуватими очима, він здавався мені не знати чим. У селі його чомусь називали Центнером. Певно, тому, що як два роки тому він керував городньою бригадою, то весь час бив себе в груди і запевняв голову колгоспу: «Дамо центнерів, а центнерів помідор...! Як прийшлося до діла — зібрав з гектара кілька кошиків.

Якось перестрів нас з мамою дядько Мартин на стежині попід нашим городом:

— Що там у кошичку несеш? — насупився, як індик, нишпорячи очима по землі (в очі людям дядько Мартин чомусь ніколи не дивився).

— Десяток яєць, — спокійно відповідає мама.

— Ага, то ти народне добро розпосиш? Завтра аби прийшла на засідання правління, там поговоримо! — розкричався дядько Мартин.

— Добре, Мартине, — відказує па те мама, — прийду. Тільки скажіть мені, скільки рік днів має?

— Ну 365, або що? — каже спантеличений Мартин.

— Красенько дякую і прошу, аби ви па те правління прихопили рахівницю.

— Навіщо? — ніяк не второпас Мартин.

— Порахуємо, скільки ж то на рік буде яець, якщо ви з друзями на закуску щоденно по двадцять штук випиваєте!

Від несподіванки дядько Мартин вступається з стежки і довго стоїть па місці.

Наступного дня правління не відбулося, хоча мама й збиралася туди, яйця виписали їй у колгоспній копторі... Що ж до Мартина, то його таки викликали трохи пізніше па правління. Правда, без рахівниці, бо там мали свою... Після того дядько Мартин опинився в рядових. І піби підмінили чоловіка — лагідним став, привітним, вже й людських поглядів не уникав, павпаки — пам'ятаю, випав перший спіг, ми з матір'ю йдемо до дядька Івана... Ми туди, Калинка пам пазустріч, а Мартин стоїть па воротах за щоку тримається.

— Що, Мартине, зуб болить? — цікавиться Калинка.

— Ой, не питай. Так болить, що якби драбина — па небо поліз би.

— Так-так, — співчутливо промовляє Калинка. — Гіршого нема, коли зуб болить і до молодиці охота...

— Ет, у твоїй голові, певно, як не було зранку — не буде й до останку, — відмахується Мартин від Калинки і вже до матері: — Куди йдеш, Мотре?

— По столяра, аби ліжко змайстрував.

— А дошки маєш?

— Маю... ясенові.

— Слухай, я тобі ліжко зроблю.

— Хіба ж ви, Мартине, вмієте?

— О, масш! — явно образився дядько Мартин. — Та я колись Стахові Буратевичу таке ліжко з кандібоберами зробив, що люди заглядалися.

— Е-е, то, мабуть, дороге. Мені б просте.

— Просте — раз рукою махнути!

Надворі взявся мороз, то дядько Мартин позносив дошки (так десь з кубічний метр) до хати і струже. Струже

день, два, три... Мама, бабушка Гапша і я (дід тоді на цукровому заводі працював) виносило стружку ряднами, аж лоби мокріють.

— Ти знаєш, Мотре, — заявив на четвертий день дядько Мартин, — доведеться тобі ще десь матеріалу шукати, бо цього забракне.

— Хіба в сусідів позичу.

— Позич, позич, бо вже сама знаєш, як робити, то робити...

На шостий день зачав Мартин дошки докупи зводити. Вертів ними і так і сяк. Потім узяв замість метра коцлюбу й пішов до молоденької вдовички, що жила з нами поруч, ліжко міряти. Заявився аж під вечір. Зачав зв'язувати мотузками дошки докупи, а коли позбивав цвяхами, спинки ліжка сягнули десь аж під стелею.

— Та це ж драбини треба, аби на нього видряпатися? — смієлася руками мама.

— Зате яке моцне — можеш трактора пускати, — пихато заявив дядько Мартин і, аби довести, що слів на вітер не кидає, з розгону плигнув на ліжко.

Гугух — і од ліжка лишилася купа дощок, а під ними стогнав дядько Мартин...

Поки дядько Мартин зачухував переломане ребро, ліжко пам другий чоловік змайстрував і зекопомив стільки дощок, що мама навесні в хлівчику стелю ними зашалоувала...

Недалеко від нас жив Гриць Куріпка, який був єдиним на все село шевцем і неперевершеним спецом рвати зуби... Ото ніхто вам, бувало, так болючого зуба не вирве, як Гриць... Легковажні віддавали перевагу нашій фельдшерці, а бувальці — ті до Гриця йшли. Якщо фельдшерка примітивно застосовувала усякі анестезуючі засоби, Гриць творив за всіма правилами мистецтва.

Я сам був свідком, як таку стоматологічну операцію він провів на сусідові Саливоні.

Приходить той до Куріпки з опухлою щогою.

— Що, болить? — недбало кидає Гриць.

— Світа білого не бачу.

— То йди до фельдшерки. Он вона Червонякові вирвала зуба, досі стогне...

— А то мені нащо, як є ви, — відказує Саливон і ставить на стіл пляшку.

Грицеве обличчя відразу світліє.

— Сідай сюди, — підсуває він Саливоні шевський

стілечик з дірочкою на сидінні. Чіпляє за хворий зуб зашморгом драгву, яку прив'язує до клямки дверей.

Поки Саливон роздивлявся у дзеркальці хворого зуба, Гриць встиг нагріти шило і штрикнув крізь дірочку шевського стільчика...

— Ти гляди, — зірвався Саливон, мов опшарений, — де зуб, а де корінь?!

Операція запивалася горілкою. Все, як бачите, відбувалося просто, а от приспичило вам, скажімо, полатати чоботи, а ще, не дай, боже, нові пошити, тут уже підступитися до Гриця було складніше. Спочатку мусили йти до нього з палитими в пляшку дарами, опісля вговорювати...

Моя мама, певно, переборщила «дари», бо Гриць пошив мені перші чобітки обидва на ліву ногу.

— Та як же ж у них дитина ходитиме? — бідкалася мама.

— Нічого страшного, — заспокоїв Гриць, — розходить куди треба...

З того часу мене завжди заносило не в той бік. От, скажімо, в школі дійшло до того, що вчителям обридло ходити зі скаргами до мене додому і вони вговорили директора, аби той прийняв мою маму прибиральницею.

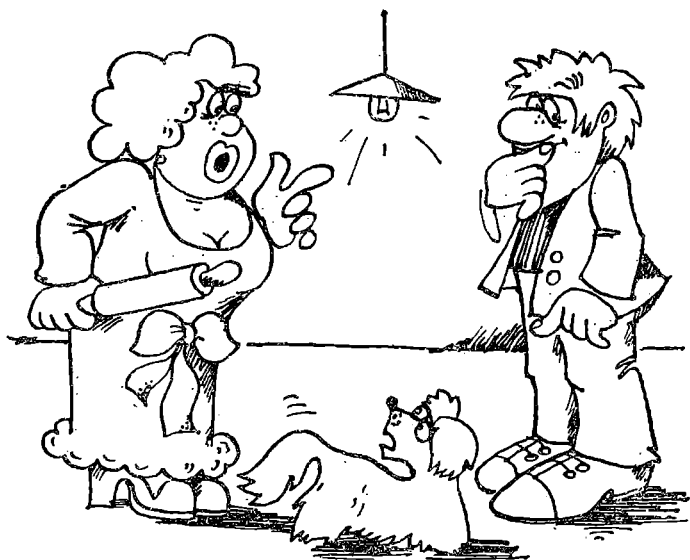
Вже як закінчував школу, мав на приміті дівчину. Сабіною звалася. Що то була за дівчина! Не в одного хлопця серце стріпнулося, коли в його бік глянула. Може, й одружилися б, якби не Грицеві чобітки. Потягли мене вліво. Поки ходив, оглянувся, аж моя Сабіна вже заміжня.

Та хіба тільки це?! Поступив я у медичне училище. Хлопці стараються в гуртожиток потрапити, а ми з одним приятелем квартиру шукаємо. Хтось нам нарадив Дануту Яричевську. Пані Данута (так її чомусь звали мешканці всього будинку) змолоду навіть не навчилася лічити гроші, оскільки це за неї з великим успіхом робив покійний батечко, управитель якогось там невеличкого заводу. Тож коли ми платили за квартиру десятками, вона гонорово відсувала їх убік і робила кислу міну. Варто було таку суму викласти карбованцями — бігла хвалитися до сусідки:

— Бардзо гонорові кавалери! Гляньте, скільки грошей дали...

Пані Данута була змолоду емансипаткою. Одна з сусідок вічно плутала це слово з психопаткою. Як таке траплялося, то на радість бродячим псам із спільної кухні летіли на бруківку борщі з котлетами...

Так от, ставши у лави непохитних борців за долю жіночу, пані Данута урочисто поклялася піколи не виходити заміж, хоча й мала коханого Тадзя Гейша.

Довідавшись про такий присуд його коханню, Тадзьо у відчай поліз вішатися на вербу, що нахилила своє розкішне гілля над ставком-рибником. На щастя, гілка обламалася, і лицар нещасного кохання булькнув у воду... Якби не підоспіли люди, не знати чим би все те скінчилося.

Пізніше, коли хтось про це нагадував, Тадзьо хмурнів:

— Най його грім пальне, через дурне вішання мало не втопився!

З того часу вони лишилися вірними своєму великому коханню. Старий холостяк щовечора відвідував Дануту.

— Цілую ручки пані Дануті,— незмінно казав ще з порога, і вони йшли до кімнати, що була поруч з нашою.

Там під шепіт пані Данути: «Дзетко, кохане!» — мліли собі у платонічній любові, а любимець пані Данути песик Льорка лежав на килимі поміж нашими ліжками і дивився свої рожеві собачі сні.

Ледь за дверима чулося: «Дзетко мое...»,— я брав загострений дротик і зачинав ним штурхати песика. Бідна тваринка спочатку гарчала, згодом зачинала гавкати.

Двері з гуркотом відчинилися, і пані Данута тигрицею влітала до нашої кімнати. Вола лаяла песика, доки той не забивався під ліжко. Опісля пані Данута нагиналася над нами й, переконавшись, що ми спимо, знову йшла до пана Гейші.

Все стихало і раптом: «Дзетко мос...» Я брався за дротика... В кінці кінців або Льорка ночував у коридорі, а частіше розгніваний Тадзьо з криком: «Най ту псарню шляк трафить!» — вилітав з кімнати і клявся, що ноги його тут не буде...

Свою клятву, як правило, забував наступного вечора...

Та одного разу пані Данута підстерегла мене з дротиком, і я змушений був переселитися... в гуртожиток, бо, наразті, дирекція медучилища таки змилосердилася.

Як бачите, «грицеві чобітки» тягли мене з однієї гумористичної ситуації в іншу, і я задумався: «А що, коли все це та записати па папері?».

Свій памир здійснив, коли вже був студентом Львівського медичного інституту... Написав я п'єсу під назвою «Розхристана душа». Заховавшись подалі від людей, я цілими днями читав її і реготався до сліз. Реготався, але дати почитати комусь із літераторів не наважувався.

Рискнув аж в Івано-Франківську, куди мене направили працювати завідуючим в одну з аптек. Тут я познайомився з одним дуже тепер відомим письменником.

— І це ти вважаєш літературою? — насупився він, ознайомившись із «Розхристаною душею».

Я винувато опустил голову.

— Кинь і не дивися в той бік. Драматургія — діло складне. Тобі б коротенькі гуморески писати.

Отож у сторіпкки «Розхристаної душі» аптечні працівники розфасували дуст, а я взявся писати короткі гуморески.

Що воно за гуморески — прочитайте цю книжку і судіть самі.

ЕВРИКА

У нашому відділі зібралися самі інтелектуали. Я ще не пам'ятаю такого випадку, щоб не було розгадано найзаплутанішого кросворда чи якогось там чайнворда. Навпаки, ми самі в робочий час складали такі кросворди, що вся установа розгадувала їх по тижню.

Крім усього цього, наш відділ славиться ще тим, що половина працівників — технічні ерудити. Чого тільки вони за цей рік в робочий час не вигадали: і міні-робота, який блимав очима-лампочками і на весь відділ горланив «Ура!», і механічну Червону Шапочку, яка наспівувала Вовкові «Ромашки сорванці». Однак сенсацією сезону став апарат «ДУР-1». Цю назву апарат дістав від своїх авторів — Далько, Ушко і Рагульський. За ідеєю апарат повинен був читати людські думки на відстані... Півроку тому Рагульський зобов'язався провести експеримент на своїй тещі... На другий день він приніс у відділ жалюгідні залишки апарата і велику гулю на голові... Тепер апарат реставрували і вирішили випробувати на знаменитому ледареві і прогульникові товаришеві Трісочці, справу якого сьогодні розглядали на профспілкових зборах.

Збори розпочалися бурливо. Трісочці дорікали. Трісочку ганьбили, грозили, навіть пропонували звільнити з роботи. Трісочка сидів у кутку і, втупивши погаслий погляд очей кудись у простір, беззвучно ворухив вустами.

Ми включили «ДУР-1» і спрямували хвили на Трісочку:

— Цікаво, чи сьогодні Мар'ян принесе тараньку? І де він її дістає?.. Кажуть, лящ біля старої млинівки бере... Чи не майнути б завтра туди...

— Я думаю, — говорив з трибуни голова місцевого комітету, — ці збори стануть для Трісочки великим уроком. Звільнення з роботи було б для нього трагедією...

— Нє думайте, що я такий ляканий, — донеслося з динаміка, — знімете з роботи — вас і запитають, а яку виховну роботу ви проводили з товаришем Трісочкою? Скільки разів викликали його на засідання місцевкому?..

— Є пропозиція, — продовжував далі голова місцевкому, — записати Трісочці догану...

— Скоріше б ці збори закінчилися, — неслося з динаміка, — там хлопці ждуть не діждуться... Ще, чого доброго, карбованець пропаде, що я дав Корольчуку на складчину... Завтра обов'язково на рибалку поїду...

— Ви чули, товаришу Трісочко, — виступив із заключним словом голова зборів, — товариші по роботі і на цей раз вам прощають, але всякому терпінню приходить кінець...

— Ну, нарешті, — шепоче динамік.

— Що ж ви нам, товаришу Трісочко, скажете, — допитується голова місцевкому, — як думаєте поводитися надалі?

— Даю слово — останній раз, — встає з місця Трісочка.
— Ну дивись нам!
— Хоча б хлопці зачекали, — доноситься з динаміка.
Збори закінчено. Трісочка першим вискакує з залу.
— Ну на цей раз ми йому, здається, добряче всипали, — зитхає голова місцевого комітету, — кулею із залу вискочив.
Ми один одному потисли руки — перше випробування «ДУР-1» пройшло успішно.

ЯК СТАТИ АКТИВНИМ

(Корисні поради)

Якщо вже ви влаштувалися в якійсь там установі, чи на підприємстві на роботу, відразу старайтеся, аби про вас чимскоріше сказали:

— Хто? Хто? Василенко? О-о, він у нас товариш активний!

З перших же днів, як тільки буде нагода, старайтеся заволодіти трибуною. Не забувайте при цьому про імпульзантність. Найефектніша поза — невимушений пів-оберт до аудиторії і максимальна концентрація погляду на президію зборів. Особливо це має значення, коли присутній — ваш безпосередній начальник.

Щодо змісту промови, то особливо не старайтеся. Основне — проблематичність. Наприклад, ставте питання руба про необхідність заміни дверної ручки біля парадного входу. Або, скажімо, внесіть важливу пропозицію: посадити біля установи кілька десятків шоколадного дерева. Звичайно, можуть знайтися скептики, які будуть доводити, що шоколадне дерево в наших кліматичних умовах ні до чого. Стійте на своєму, громіть подібну регресивність прикладами селекційної роботи авторитетних людей.

Не забувайте, що виступ повинен бути критичним: вкажіть на деякі похибки у роботі завгоспа, всипте жару прибиральниці, вдарте по кур'єрші... Побільше при цьому емоційності! На закінчення легенько підфарбуйте свій виступ сиропчиком полеміки з керівником установи чи підприємства... Сиропчику давайте в міру: аби це смакувало присутнім та й начальство аби не кривилося...

Регулярно відвідуйте засідання усіх товариств, починаючи з Червоного Хреста і закінчуючи товариством по рятуванню потопуючих на воді.

Вмійте поводитися на лекціях! Вчасно розплющуйте очі й обов'язково задавайте лектору кілька запитань. Вони можуть бути різними: якщо, скажімо, йдеться про розвиток металургії, поцікавтеся, чи ростуть сливи на Юпітері і яка перспектива їх доставки на Землю. Кожне таке запитання піднесе вас в очах присутніх як глобально мислячого інтелекта.

Що ж до основного вашого заняття, то знову ж таки чиніть так, аби на роботі щохвилини питалися:

— Ви не бачили товариша Василенка?

— Тільки що був тут...

— Товаришу Василенко, вас можна на хвилиночку?

— Не можна! Справ — отак! — черкаєте себе ребром долоні по горлу й заходите в сусідній кабінет пограти з товаришем у шахи...

Прислухайтесь до цих безумовно корисних порад і запевняю, як тільки знайде про вас мова, обов'язково почувете:

— Хто? Хто? Василенко? О-о, він у нас товариш активний!

— І трудяга, — додадуть інші.

СКЛЕРОЗ...

Я прокинувся і жажнувся — годинник показував рівно дев'яту.

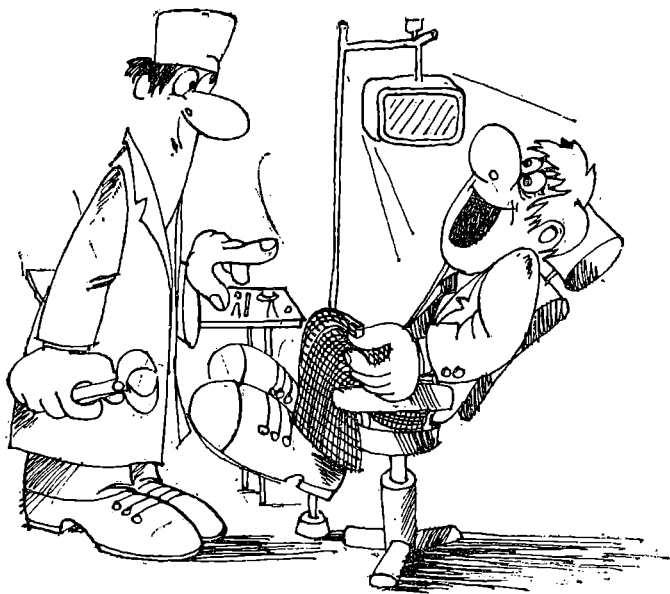
«Усе! Кінець!» — пронеслося в моїй голові. Десятого запізнення протягом місяця директор не простить. Тим більше, що позавчора у нас з ним відбулася з цього приводу досить-таки неприємна розмова.

Ретельно поголившись та поснідавши, я вийшов на вулицю. Поспішати було нікуди — чи прийдеш на годину пізніше, а чи на дві, результат від цього вже не зміниться. До установи лишалося якихось пару кроків, як мене осінила рятівна ідея. І як я раніше не додумався! Це ж нині цілий день погуляю. Уявляю, як завтра вранці мене зустріне директор. Слухатиму його терпляче, а коли він заїкнеться про звільнення з роботи, я йому довідочку:

— Прошу дуже, шановненький, прогуляв, бо мав на те причину...

До стоматолога я летів, мов на крилах.

— Лікарю, рвіть зуба, бо спасу немає! — гепнувся я в крісло.

— Але ж він у вас цілком здоровий,— зауважив стоматолог, оглянувши зуба, на якого я показав.

— Рвіть! — застогнав я.

— Ваша справа,— розвів той руками,— але я б на вашому місці не поспішав.

— Рвіть!!!

— Ось бачите,— показував він через мученицьких півгодини мого зуба,— я ж попереджав, що він здоровий...

— Нічого,— скривився я,— зате матиму тепер спокій... То ви той, лікарю, випишіть мені довідочку, бо я ж нині через оцього триклятого зуба і на роботі не був...

— На роботі? Так сьогодні ж вихідний день, неділя, якщо пам'ять не зраджує. Мені, бачте, випало чергувати...

Я загорнув зуба у носову хустинку і з опущеною головою вийшов з поліклініки. Попереду в мене був вільний день...

ДУЕЛЬ

Їх завжди ставили за приклад — таких приятелів, як Пічкур з Максимцем, годі було й шукати. Років зо п'ять вони працювали заступниками директора і жодного разу не посварилися. Разом ходили в кіно, не пропускали жодного футболу...

У нас на роботі новина: директора переводять в главк, і службовці, розділившись на два табори, прогнозують щодо претендентів на директорське крісло.

Кожен табір дружнo обстоює свою кандидатуру.

— Що, що? Ваш Пічкур — директор? Та він без вказівки зверху й кроку не ступить... От наш Максимець — орел!

— Знайшли орла! Далеко кущому до зайця! — парирували супротивники.

Поки службовці отак собі змагалися, в стосунках Пічкура з Максимцем сталися різкі зміни. Досі, бувало, після роботи Пічкур брав Максимця під руку і вони йшли на чашечку кави, тоді грали в більярд... Тепер же віталися холодно... Пічкур купив собі оберемою спінінгів і всі вихідні проводив на рибалці з працівниками главку. Максимець раптово зробився запеклим нумізматом і всюди полловав за поповненням для колекції. Між іншим, старовинні монети збирав і заступник начальника главку...

Минув якийсь час, й у вищій інстанції поступили дві анонімки.

«Ходять чутки, — писав анонім, — що Пічкура мітять на директора. Нас дивує, як можна такого морально розкладеного суб'єкта допускати до керівництва?! Віп і на своїй посаді бере хабарі, розпусник, п'яниця...»

«Ви собі не можете уявити, що за особа цей Максимець, — громила заступника директора друга анонімка, — від нього відмовилася дружина, він виживає з дому рідну матір...»

Холодок між Пічкуром і Максимцем перекинувся і на їхні сім'ї, а невдовзі переріс у відверту ворожнечу — дружини заступників, які ще місяць тому називали одна одну рідними сестрами, тепер лялися так, що сусідські пси переставали гавкати.

В установу зачастили комісії по розгляді анонімок, які сипалися рясніше, ніж осіннє листя...

А оце знову в нас новина: Пічкура з Максимцем із

посад зняли. Ще й по догані вліпили, бо графічна експертиза явно усе довела...

Тепер Пічкур з Максимцем на рядовій роботі і всі їх ставлять за приклад, бо таких ворогів, як вони, годі й шукати...

ПОРА БРАТИСЯ ЗА РОЗУМ

(Сигнал до редакції)

Шановний редакторе!

Нещодавно в нашій конторі була зустріч з поетом К. Читав він нам поезії і про космос, і про любов, і про соловейків. Як на мене, то у свої роки він міг би бути трохи серйознішим. Хіба у нас на любові та соловейках світ клином зійшовся? Мало того — завів ще мову про Зевса і Прометея. Мене, знаєте, аж пересмикнуло.

— За віщо, — питаюся, — ви оцього Прометея тут вихвалюєте? Що він перевиконує норми, а чи славнозвісний раціоналізатор?

— Прометей, — відповідає, — викрав у Зевса вогонь і подарував його людям.

— Це ми, — кажу, — і без вас знаємо, але хто вам дозволив злодійство проповідувати? Хіба ми гарантовані, що після цього всього завтра комусь не закортить поцупити щось із рідного заводу?

Дехто з колег зачав мене стишувати.

— Ви не дуже, — осік я їх відразу. Он у мене є сусід. Корчить із себе інтелігента. А на ділі? Зайшов я одного вихідного дня до нього. Прихопив четвєртинку. «Посидимо, — думаю, — порозмовляємо, картами перекинемося». Він же на пляшку глянув, скривився:

— Краще, — каже, — я вам покажу цікаву репродукцію картин.

Подивився я на оті репродукції і волосся дибки стало: як не боги з ангелами, то напівголі жінки.

До чого ж ми можемо докотитися з оцими поетами та з такими репродукціями?

А що далі так не можна, то й звертаюся до вас, шановний редакторе: видрукуйте у вашій газеті фейлетона, аби той поет і мій сусід (прізвище його Григірко) запам'ятали до нових віників і зайнялись чимось соліднішим... Пора вже їм братися за розум.

Прізвища свого не називаю. У нашій конторі помічаються деякі службові переміщення, тож не хотілося б, щоб навколо мого імені усякі там розмови точилися.

НЕ БІДА — БУЛИ Б ДРУЗИ

— Хто, я проти критики? — обурився на одній з нарад начальник «Водоканалтресту» Микола Вікторович. Що ви, товариші журналісти? Навпаки, приходьте, підкажіть, а як буде на те потреба, то і в газету напишіть... Аякже!

— Правильно тут Микола Вікторович сказав, — підтримав свого колегу начальник контори «Котлонагляд» Макар Макарович. Я вам наведу такий факт. Минулого року після критичного виступу газети ми пустили по трубах центрального опалення на п'ятсот кубів гарячої води більше, ніж позаторік. Про що це свідчить? Висновок простий — критикніть нас глибше і ми вам — тисячу! Та яку там тисячу — дві дамо, ще й дякувати будемо.

— Я вам скажу, товариші, просту істину, — взяв слово Василь Васильович, начальник «Газконтори», — до власних недоліків з часом просто звикаєш, перестаси їх помічати... І ось приходять до тебе свіжа людина — журналіст, порозмовляє, підкаже, напише про успіхи, як треба, то й критикне. Що такий людині скажеш? Крім великого спасибі — більш нічого.

— Абсолютно правильно, — кинув репліку з місця Дмитро Дмитрович, начальник «Міськвсвітла» — хай журналісти частіше приходять, і ми їх, як дорогих гостей, зустрінемо...

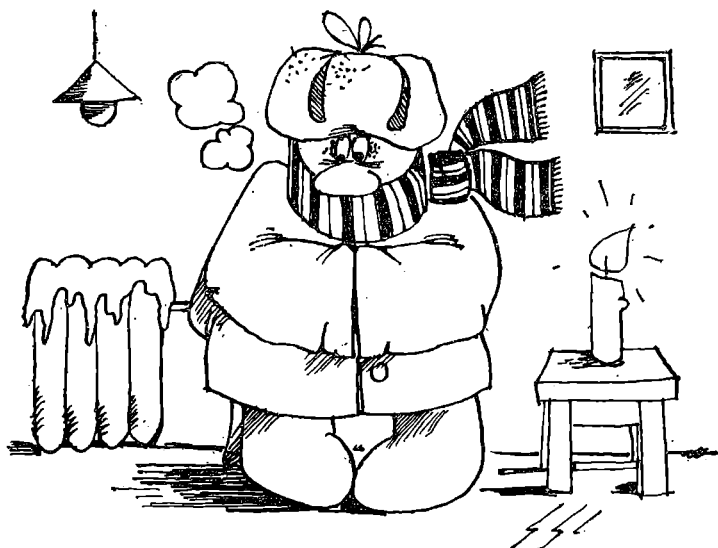
Через кілька днів я завітав у «Водоканалтрест». Микола Вікторович довго тряс мені руку, потім зацікавився моїми творчими планами, здоров'ям, а коли я показав йому скарги трудящих, скривився, почав оправдуватися... Врешті глянув на годинника.

— Ой, даруйте, я ж уже повинен у міськвиконкомі бути. — Він пірнув на ходу в пальто і зник за дверима.

Василь Васильович зустрів мене на порозі кабінету широкою посмішкою.

— Давно б отак... До речі, ваш візит дуже і дуже вчасний — ми якраз оце нову магістраль в експлуатацію здаємо... Уявляєте, скільки трудящих додатково голубого палива отримують?

— Це прекрасно, та я, власне, ось по цих скаргах...

Зустріч з Дмитром Дмитровичем розпочалася з того, що він узявся переказувати мені біографію Яблучкіна. Улучивши момент, я спробував повернути розмову в потрібне мені русло:

— Знаєте, — ваші абоненти скаржаться, що вулиця Ясна досі не освітлена, хоч ви пообіцяли це зробити позаторік.

...Фейлетони в газеті з'явилися один за одним. На летучці їх розхвалили і вивісили на дошці кращих матеріалів тижня. Зате вдома у мене стало коїтися щось дивне: під приводом якогось там порушення правил техніки безпеки при монтажі водопровідних труб у моїй квартирі припинили подачу води. Від батарей центрального опалення повіяло холодом, бо ці самі батареї, виявляється, на п'ять сантиметрів нижче до підлоги від встановленого стандарту. Представник газової контори, проєкзамежувавши мене з правил користування голубим паливом, прийшов до висновку, що я виріс у лісі, і тут же перекрив газ. Вчора електрик раптом виявив, що пломба в електролічильнику замість донизу чомусь повернута вгору, і відключив квартиру від електромережі...

Уже тиждень, як я ношу воду від сусіда, харчуюся консервами, читаю при свічці і сплю у верхньому одязі...

Незручності великі, але мене то не страшить... Он завтра піду до Миколи Вікторовича, від нього — до Макара Макаровича, потім до Дмитра Дмитровича... Це ж тепер мої друзі, а друзі в біді ніколи не залишать.

ТАКИ ДОМІГСЯ СВОГО

З роботи повертався пізенько: були профспілкові збори. Якщо говорити по правді, то вони в нас уже сьомі з одним і тим же порядком денним: обговорення поведінки п'яниці і прогульника Хмари. Годинами сперечаємося, чи Хмарі винести догану, а чи за рахунок профспілки відправити в будинок відпочинку, аби не заважав працювати.

Той порядок денний настільки в'ївся мені в печінки, що я перед всіма поклявся: піду на будь-яку жертву, але про Хмару вже слухати не будемо.

Отож, іду я додому злий. Аж це бачу двох патлатих зчепилися біля самісінького гастроному. Чубляться, а з натовпу, що оточив їх, бодай би хто слово сказав.

— Чого, — кричу, — поставали? — Розштовхую людей і до патлатих: — Негайно припиніть неподобство! — Та й за руку одного з них хап!

Той виявився неабияким силачем — як шарпоне мною, ледве я на ногах встояв.

— Не на того, голубе, натрапив, — кажу, і лишень хотів його за комір схопити, коли він знову мною як пошпурить.

— То ти он як? — гукнув я, втрачаючи рівновагу. Не спам'ятався, як разом з патлатим полетів на вітрину.

На тротуар посипалося бите скло. Оглянувся — від патлатого й слід прохолов.

— Тепер будете платити! — повибігали з гастроному продавщиці.

Тут підоспіли й два міліціонери.

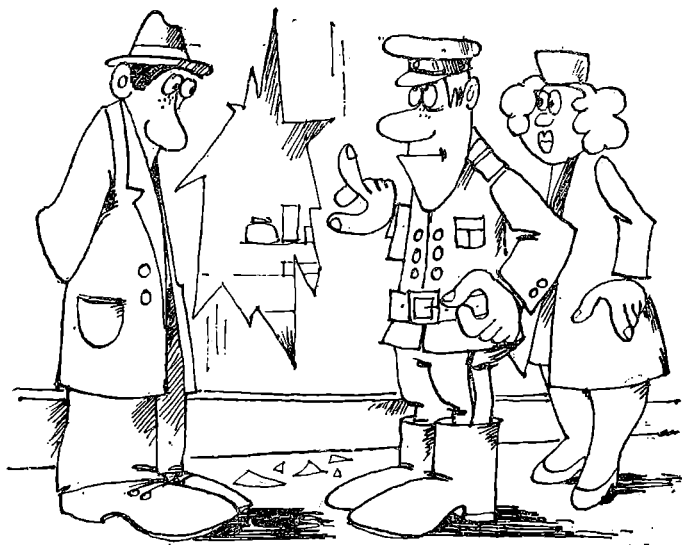
— О ні, — відказую, — спочатку розберіться, чия вина. Люди он врешті-решт бачили!

При цих словах натовп почав розходитися, за хвилину лишилися продавщиці, я і міліція.

— То як, громадянине, — ласкаво питається міліціонер, — розраховуєтеся за вітрину добровільно, чи нам втручатися?

— І не збираюся! — гордо відповів я.

— Фантазія, як у письменника! — докірливо похитав

головою черговий по відділенню міліції, коли я все йому пояснив.

— Значить, ви мені не вірите? — став я мало не на дибки.

— Допустимо, але хто все це може засвідчити?

— На жаль, свідків немає, — зітхнув я.

— От бачите, — зрадів черговий, — розрахуйтеся за вітрину та й по всьому... Зрозумійте ж нарешті, хтось то му- сить платити.

Я вирішив не здаватися до кінця:

— Але чому це повинен робити я?

Правда, вони не дуже й наполягали. Запропонували підписати протокола та й відпустили додому...

Нарешті ми таки здихалися Хмари з порядку денного — тепер міцну позицію там зайняло моє прізвище.

ДИВНІ ЦІ ЛЮДИ

Кудлатий рудий пес забився в куточок напівзруйнова- ного сарая, зализував пом'ятий бік і ніяк не міг второпати, за що його побито.

«Припустимо, я самовільно попід ноги якомусь чолові-

кові прошмигнув у чужу квартиру, — міркував собі, — але ж проти цього ніхто не заперечував. Навпаки, господар погладив мене і сказав, що я чудовий песик. Потім гість з господарем люб'язно розмовляли, далі господар побіг в іншу кімнату і шепнув господині, що гість — це його начальник. Можливо, за те, що коли господиня кудись вийшла, я забіг на кухню і стягнув тарілку із смаженим м'ясом на підлогу? Тарілка розлетілася на дрібненькі шматочки. Замість покарання господар ніжно мені сказав: «Що ж ти робиш, песику? Проковтнеш кусочок фарфору — біди не оберешся...»

Заручившись такою люб'язністю, я преспокійно доїв м'ясо, вийшов з кухні в кімнату і зустрів kota Ваську. З цим котом ми трохи не в ладах. Я кинувся до нього з найблагороднішими собачими намірами помиритися, а він, дурень, стрибнув на сервант і зіпхнув на підлогу велику скляну вазу...

Радості моїй не було меж, коли господар запустив у Ваську тапочкою... Я розлігся на килимі і задрімав. Прокинувся, як гість з господарем галантно розкланювалися. Коли вже гість вийшов, господар розчинив вікно і гукнув:

— Михайле Сидоровичу, ви ж забули пса!

— Пса? — перепитав той. — Якого пса? Хіба ж то не ваш пес?

Тут і розпочалося: господар вхопив якийсь предмет і кинув на мене. Інстинкт самозбереження погнав мене під ліжко. Господар поліз за мною і боляче вдарив у бік. В моєму собачому нутрі вибухнув вулкан образи, і я вп'явся зубами в ногу кривдника. Той від болю аж засичав і шпурнув якоюсь залізкою мені навздогін. На щастя, промахнувся і влучив у телевізор так, що з нього посипалося скло...

Тут я зрозумів, що чекати від господаря якоїсь милостині було б наївністю. Я зібрав остайні сили і вистрибнув у розчинене вікно...

— Дивні ці люди, — з гіркотою міркував рудий кудлатий пес, — спочатку вони тебе гладять, а потім, без всякої на те причини, можуть із світу білого звести!»

ХМАРИ НАД «ЗАГОТОГІРКОМ»

Не гори Карпатські з місця зсунулися, не сивий Дністер поніс свої води від Чорного моря до древнього Галича, трапилось страшніше: в конторі «Заготогірок» тесля Лаврін Нечай на цілих десять хвилин на роботу запізнився. І хоч рядові працівники знали про це зранку, усі мовчали і чекали з години на годину, поки керівні мужі на роботу з'являться. Грозова хмара над конторою вдарила громом десь опів на одинадцяті.

— Запізнився?! Та як він посмів?! Покликать сюди Нечая!

— Ну, розповідай, порушнику дисципліни трудової.

— Винен. Пробачте — перший і останній раз, — просився Нечай, — автобус у дорозі зіпсувався.

— Ти повинен був це передбачити, — зауважив голова місцевкому Зосим Тернина.

— Іди напиши пояснення! — додав директор контори.

Поки Нечай старанно засвідчував на папері своз алібі, контора гула вулканом — актив розробляв заходи поліпшення трудової дисципліни.

Наступного дня, зранку, на розширеному засіданні місцевкому двадцять могутніх хлопців у яскравих виступах доводили Нечаєві, що запізнення на роботу — ганебний пережиток минулого, несумісний з підвищеними зобов'язаннями контори.

— Ти зрозумій, — пояснював Нечаєві Тернина, — за десять хвилин ти вистругав би чотири клепки, а двадцять клепок — це діжка. А діжка — це тара, без якої у нас не буде... Чого не буде, голубе мій?

— Квашених огірків не буде, — опустил очі Нечай.

— Не огірків, а плану, — поправив голова місцевкому.

Як скінчилося засідання місцевкому, відразу ж по обіді усім робітникам було прочитано 45-хвилинну лекцію «Що таке робоча хвилина».

Наступного дня редколегія стінгазети «В кожную сім'ю — квашений огірок» в присутності активу обговорювала критичний матеріал на Лавріна Нечая.

Підводячи резюме, місцевком, прозасідавши половину робочого дня, виніс Нечаєві попередження і закликав працівників контори «Заготогірок» суворо дотримуватися режиму робочого дня й берегти кожную хвилину робочого часу.

Над конторою «Заготогірок» знову засяяло сонце.

НІ ЗА ЦАПОВУ ДУШУ

Нині, як і завжди, робочий день зачався анекдотами, грою в кості, карти, доміно, а вже коли чорти вдарили об заклад, хто підійме казан із смолою, філіалом шугнула звістка:

— Третій заступник Вельзевула, його величність Дідько їде!

У філіалі пекла зчинилася веремія. І поки там чорти вгамовували грішників, яких цікавість аж випирала з казанів, у начальника Гринька зібралися на раду керівні кадри.

— Що, догосподарювалися?! — їв пекельним поглядом присутніх Гринько. — Третина казанів простоює, а чорт Булька ніяк смоли не завезе!

— У пригорщах вам її доставлю чи як? Он у завтранспорتنим відділом Мацька ніяк смоловозів не випросиш.

— Чому смоловозів не даєш?! — гримнув на чорта Мацька начальник.

— Даси тут, якщо замість зачастин до смоловозів «Пеклопостач» прислав вуха до казанів...

— Міг би й раніше про зачастини подбати, — буркнув чорт Булька. — І взагалі, як райським спекулянтам усякі соки на інші планети возити — смоловози є, а для смоли немає!

— Ти не дуже критикуй, краще розкажи, до чого територію філіалу довів. Гацьба, три смоловози вчора в калюжі на центральному в'їзді втопили!

— Ну-у? — найжачився Гринько.

— Ми вживаємо заходів, — підібгав хвоста чорт Булька.

— Конкретно!

— Ну, наприклад, я вчора сам особисто повісив над калабанею знак, що забороняє проїзд...

— Оригінально!

— Раді старатися...

— Молодці, кари на вас немає... То що будемо робити?

— Хто його знає, а раптом Дідько і не приїде, — ліниво засовалися чорти.

— То що пропонуєте?

— Я думаю, треба гуртом взятися за роботу, навести порядок і ніякий Дідько нам тоді не страшний, — вніс пропозицію чорт Кручкотворець.

— Ти диви, який бистрий, — зашипів неприязно чортячий гурт. — Ти впевнений, що він приїде?

— Раз сповістили — значить буде! — відказав на те Кручкотворець.

За кілька днів філіал нагадував нову копійчку: у видраєних до блиску казанах кипіла смола, блаженно усміхалися грішники, заасфальтована дорога вела до центральної, свіжовифарбованої брами. І вже як дійшло до зелених насаджень, філіалом пронеслося:

— Дідько поїхав відпочивати на Сатурн!

— Послухалися цього ідіота! — кляли Кручкотворця чорти. — Ні за цапову душу так наробитися!

На скликаній у той же день оперативці Кручкотворцю вліпили сувору догану, позбавили квартальної премії і перевели тимчасово на нижчеоплачувану посаду.

— Хай знає, як поперед батька в пекло лізти! — вдоволено перемовлялися чорти. — Ось зараз побачимо, як він після всього казан зі смолою підніме.

НІПТУН У КОМОРІ

День прильоту птахів пройшов на славу: було створено авторитетну комісію, виголошувалися промови, не обійшлося й без банкету. За роботою забули навіть повісити шпаківні, та шпаки — птахи кмітливі, знайшли собі притулок самі.

І ось тепер голова товариства охорони природи товариш Васюткін сидів за столом у глибоких роздумах. Конче треба проявити нову ініціативу — ще чого доброго, подумают, ніби він вже на більше й нездатний.

Невідомо скільки б ще отак просидів Васюткін, якби не його заступник Петро Щербина.

— Маємо новий клопіт, Василю Григоровичу, — ще з порога сповістив він.

— Що трапилося? — винирнув із роздумів голова.

— Та о, пропонують з верхів, аби ми в урочищі «Когут» викопали на болотах озеро й перетворили це місце в зону відпочинку.

— А як із коштами? — діловито поцікавився Васюткін. Настрій у нього помітно піднявся.

— Кошти вони дають.

— Так це ж геніально! — аж підстрибнув Васюткін. — Та ми її, цю зону, зробимо такою, що вся область, та що область — республіка...

— Але ж це болото потрібно спочатку осушити.

— Ну то й що? — вже не слухав його Васюткін. — Уявляєте: велетенське озеро, а довкола — тополина алея... При центральному вході поставимо величезного гранітного бога морів Нептуна. Озеро і Нептун! Тобі доводилося бачити щось подібне?

— Здається, ні, — розвів руками Щербина, — та не забудьте, що цей Нептун влетить нам у добру копійчку.

— Нехай. Зате ніхто не міг додуматися, а Васюткін з Щербиною — думаючий народ. Треба завтра порадитися з скульпторами і братися за Нептуна.

— Може, спершу осушимо болото...

— Болото від нас нікуди не втече, а Нептуна можуть перехопити, — нахмурився шеф. — Їдь зараз же по скульптора, я вас чекаю в урочищі...

Часу відтоді збігло небагато.

Таких урочистостей, як це було в урочищі «Когут», люди давно вже не пригадували.

З промовою виступив Васюткін:

— Он там, — махнув рукою вбік болота, — ще трохи — і по грайливих хвилях озера попливуть білокрилі яхти, задзвенять дитячі голоси на піщаному пляжі, здіймуться орлино вишки для стрибків у воду... Тисячі людей придуть сюди на відпочинок. І наше сьогоднішнє торжество з нагоди відкриття свята бога морів і мореплавства не випадкове. Встановлення його гранітного подобання — символічне наше побажання, аби тутешні майбутні води не зазіхали на життя відпочиваючих...

Що там далі казав Васюткін ніхто не дібрав, бо жаби з болота здійняли такий квакіт, хоч утікай. На закінчення Васюткіним було влаштовано розкішний обід. Не обійшлося, звичайно, і без «архирейської» юшки — рибу знайшли в сусідів...

Тиждень Васюткін не злавив із сьомого неба, та скоро на грішну землю стяг його знову ж таки Щербина.

— Віда, Василю Григоровичу, — гукнув відхекавшись.

— Що трапилося?

— Рибтрест запланував здачу риби.

— Тобто?

— Ми ж проінформували, що маємо озеро...

— Хто вас просив?! — не на жарт розсердився Васюткін.

— Так мусили ж ми кудись списати кошти, які витратили на Нептуна.

— То, кажеш, вимагають від нас риби?.. — замислився Васюткін. — А це ж ідея! Слухай, негайно замовляй великі

акваріуми — розведемо біля підніжжя Нептуна золотих рибок... Тобі доводилося колись бачити Нептуна в оточенні золотих рибок?

— Нептуна я вже бачив, уявляю собі й золотих рибок, — зітхнув Щербина, — та ніяк не можу уявити, хто ці рибки доглядатиме?

— Знайшов проблему, поблажливо глянув на свого заступника голова охорони природи. Коли в нас є озеро, то, виходить, мусить бути і рибовод, і сторож, і завідуючий кормоцехом...

Десять через місяць до Васюткіна прибіг захеканий сторож:

— Неприємність, Василю Григоровичу, — хтось нашому Нептунові вчора носа відбив!

— Якому там іще Нептунові? — поморщився голова.

— Ну тому, що над майбутнім озером.

— Над яким-таким озером?

— Ну над болотом, в урочищі «Когут».

— А-а-а, ти про те?.. Скажи, що я розпорядився, аби Нептуна завезли в комору, де ми сіно зберігаємо, там його й охоронятимеш, — коротко і ясно промовив голова Васюткін.

Сторож помішав йому думати над цікавим скульптурним проектом — в одному з урочищ днями виявили цілюще мінеральне джерело, і Васюткін вже випошував ідею встановити величезного гранітного кита, з пащі якого випливає біблійський міфічний Іона з глечиком в руках. З глечика ллється мінвода.

Затримка була за коштами...

ПО СЛУЖБИ

Дружина цілий вечір розпикала мене за п'ятику. Переводила кількість випитого мною на гроші, а гроші на речі, які можна б на них придбати. Прикликала на допомогу всі можливі факти, що свідчили про згубну дію алкоголю на організм і вже у фіналі бідкалася, навіщо з отаким, як я, пияцурою, вік свій занастила...

Я стояв і мовчав, бо давно переконався, що всілякі дискусії тут ні до чого доброго не приведуть. Єдине — очікував на слухну хвилину, аби прошмигнути в кімнату і вже там, за диваном, зайняти глуху оборону.

Стояв я і огортав мене жаль — усі ж знають, що я не-

питущий, а от при певних обставинах таки мушу випити. Візьміть хоча б оцей тиждень. У понеділок сиджу собі в кабінеті, ділові папери переглядаю, аж це — тінь-ділінь!

Знімаю трубку — сам Пилип Кирилович.

— До нас,— каже,— товаришу Кнопочко, група товаришів по обміну досвідом приїхала. Будуть і в тебе. Зустрінь там, покажи, розкажи, та дивись, люди ж з дороги...

Зайшли, розказав, показав, вже й під обід повернуло. Веду гостей до ресторану. А тут як не вип'єш? Ще подумують бозна-що, образяться..

У вівторок під кінець робочого дня мені потелефонували з відділу постачання:

— Ну, товаришу Кнопочко, з тебе коньячок — такий апаратик у комбінат даємо, двісті процентів плану гнатиме. Приїжджай, подивися...

У середу в нашого шефа іменини були. Не вшануєш — хто його зна. Воно, начальство, таке: спочатку промовчить, а при нагоді згадає... У четвер, ідучи на роботу, поклявся про той триклятий пережиток і не згадувати, але зранку, як на гріх, завітав начальник паливного об'єднання. А для нашого комбінату паливо, як для риби вода. Спробуй тут круто поступити...

У п'ятницю пролунав телефонний дзвінок з бухгалтерії:

— Сидоре Петровичу, вам за цей квартал півтораокладну премію нарахували... Приїжджайте, отримаєте.

Фінансисти так гарно зустріли, що з моїх очей на платіжку відомість капнула розчулена сльоза, і я послав свого шофера по коньяк...

У суботу швидко допомога з приступом печінки доставила мене в лікарню. Дві неділі там пролежав — в рот і краплі не брав. А оце сьогодні прийшов з роботи, а дружина знову за мораль. Ну хіба ж я винен, що в нас сьогодні перевибори місцевому були. Таких гарних людей обрали — ну як з ними на радощах чарчину не перехилили... А щоб я сам колись пив — ніколи такого не було. Усе по службі.

ПРИТЧА ПРО ЛОПАТУ

В один із районів нашої ж таки області приїхала дуже відповідальна особа. Закортіло цій особі у вихідний день порибалити. Пішла відповідальна особа в магазин, купила спінінг, усяке там високоінтелектуальне причандалля, що

рибі життя вкорочує. Коли справа дійшла до лопати... Кинулась відповідальна особа туди-сюди — в жодному магазині лопати немає. Засумувала тоді відповідальна особа, бо без лопати черв'ячка не викопаєш, а без черв'ячка риби не впіймаєш...

На другий день у розмові з районним керівництвом жартома було зауважено:

— Як не дивно, товариші, але ви надто рано списали в архів лопату.

Не минуло й тижня, як на одній з нарад лопаті приділили найсерйознішу увагу. Товариші райпобуткомбінату попали під дошкульний вогонь критики. Газета виступила з проблемною статтею «Як копати без лопати?»

У райпобуткомбінаті хмарою посипались рацпропозиції: одні пропонували лопату з двома держакками, інші відкидали держак взагалі, як пережиток минулого.

Хвиля ентузіазму сколихнула молодого науковця, який блискуче захистив дисертацію на тему: «Лопата — сільськогосподарське знаряддя слов'янських племен». У дисертації навіть було обгрунтовано походження назви «лопата». Проісклиив розум науковця докопався, що колись у сиву давнину наші предки, приймаючи гостя, не казали «їж», а вживали дієслово «лопай». Отож і ложка у них називається «лопа». На зразок ложки народний умілець Федір Капусняк сконструював знаряддя, яке і назвали лопатою.

Мистецтво у цей відповідальний момент також не дрімало. Композитор, на якого кілька років муза глипала скоса, враз спалахнув натхненням і за одну ніч породив високомузичний твір «Хто лопату забуває — той городини не має».

На поетичній ниві розцвіла поема місцевого поета «Повернися, брате, до лопати».

Масові зусилля дали наслідки: всі господарські магазини були забиті лопатами. Над торговельними організаціями нависла чорна хмара затоварення. Було організовано «Тиждень розповсюдження лопати». У ньому взяли участь масові громадські організації, домогосподарки, пенсіонери. Лопати продавали навіть у доважок до дріжджів, але і це не допомагало.

Товариші з області, довідавшись про ажіотаж навколо лопати, сказали:

— Схаменіться!

В районі тільки ахнули та в побуткомбінат:

— Що ви робите, кому в наш космічний час лопати потрібні?!

— Та ви ж казали, — виправдовувались з побуткомбіна-
нату.

— Коли? — здивувались місцеві керівники. — Звідкіля
все це пішло?

А пішло воно від того, що «без лопати черв'ячка не ви-
копаш, а без черв'ячка рибки не впіймаєш».

— Не треба — то й не треба, — знизали плечима побут-
комбінатівці та й зняли лопату з виробництва.

НЕДОЗАСІДАЛИ

Грозіві потоки підмили гігантського валуна і той, ла-
маючи на своєму шляху все, скотився з височенної гори
на дорогу. Стихійно виник об'їзд, на якому сам Люцифер
і той би ратиці пообламував.

В Н-ський дорожний райвідділ посипалися скарги. Роз-
горнули там карту доріг і зраділи:

— Так ця ж територія належить сусідньому дорожному
відділові!

Та й одразу вшкварили сусідам циркуляра: «З віро-
гідних джерел маємо обширні відомості, що на дорозі між
Соколівкою та Зеленими Гаями з гори упав камінь. Ос-
кільки ця ділянка дороги ваша — вживіть заходів!»

— Ви бачили таких — обурилися сусіди.

І на циркуляра резолюцію: «Згідно з архівними дани-
ми (том, VI, стор. 254) ця ділянка дороги ніколи нам не
належала».

- «Ні, належала!»

«Ні, не належала!»

Довго гуляв циркуляр з району в район, аж на ньому
місця для резолюцій не залишилося.

На місце падіння каменя змушені були виїхати комісії
з обох районів. Зустрілися на розкішній поляні, розкинули
намети. До самого обіду метушилися з сантиметрами біля
каменя, вимірювали висоту гори, з якої він упав, писали
обширні протоколи.

В обідню перерву комісія, розділившись на дві групи,
збирала хмиз, ловила рибу...

— Ви знаєте, хлопці, — розчулився якогось вечора один
із представників Н-ського району, — давайте по-джентль-

меньському: з чийого боку камінь упав, тому й забирати його з дороги.

Ця думка внесла в роботу комісії свіжий струмінь. Члени комісії знову розділилися на дві групи. Тепер уже ті, що збирали хмиз, перейшли на рибну ловлю, а колишні рибалки змушені були заготовляти паливо...

Та у розпал роботи трапилося несподіване: із-за повороту дороги вигулькнуло кілька возів. Доїхали до каменюки, зупинилися. Колгоспники позіскакували з возів, про щось порадилися. Видно, об'їзд для їхніх коней був би не під силу. Обв'язали вони каменя, впрягли коней, і поповз камінь з дороги на обочину...

Довго стояли ошелешені члени комісії на вільній тепер дорозі.

— І хто їх просив!— зітхнув хтось із гурту.

— Не кажіть, підтримав другий,— це ж можна було ще добрячий тиждень попрацювати!

КУРОЧКА РЯБА'

(Казка для дорослих)

Без діда і баби жила собі в курнику курочка Ряба. Нанесла вона яєць не золотих, а звичайних-звичайнісіньких. Осяяна гордістю за продовження роду курячого, вона розпустила хвоста віялом.

— Квок! Квок!— і сіла на гніздо.

— Що-о? Сіла-а?— аж підстрибнув Півень, довідавшись про самовільний вчинок курочки Ряби.— Без нашої санкції, без наукової підкладки? Викличте Рябу до мене!

— До чого це доведе, якщо всі квочки стихійно сідатимуть на гнізда?— накинувся Півень, коли Ряба переступила поріг кабінету.

— Я думала,— почала було Ряба, але Півень перебив:

— Ви думали! А для чого ж тоді я тут сиджу? Ганьба! Навіть туманно не ознайомившись із мінімумом курсу молоді квочки, бабух на гніздо! Цікаво, скільки ж ви яєчок знесли, якщо не секрет?

— Двадцять,— прошепотіла Ряба, густо почервонівши.

— Двадцять?! Та у нас передові квочки за одним рипом по сорок курчат висиджують. Мені соромно за ваш учинок, Ряба. Сьогодні ж передайте яєчка на зберігання курці Гливастій і їдьте на Піщанку. Там якраз розпоч-

неться семінар на тему: «Як будують гнізда і висиджують своє потомство африканські страуси». Проводить його наше світило, професор Зозуля...

Цілий місяць Ряба жадібно вбирала обширну інформацію про фауну і флору Африканського континенту. Її куряче серце стиснув страх, коли почула про ворогів страуса — левів, шакалів, гієн, грифів, леопардів.

В останній день семінару професор Зозуля навіть коротко проінформувала, між іншим, що птиця страус вагою до 90 кілограмів і довжиною до двох метрів, продовжує свій рід у гнізді, побудованому прямо-таки в піску...

— Радий вас бачити, Рябо,— привітно зустрів курочку Півень, коли та повернулася з семінару.— Думаю теорії з вас тепер досить, завтра ж поїдете обмінюватись досвідом.

— Але ж який там у мене досвід?

— Не біда,— заспокоїв її Півень,— не маєте чим поділитись — інших послухайте...

Місяць із гаком набиралася Ряба досвіду. Разом з іншими курками вона з насолодою дряпалася в купах сміття, ловила хрущів, купалася в гарячому поросі... Ах! Який гарячий порох, та ще й з пісочком! Після купання курки сиділи в холодочку, і їхні серця плавали у мріях про молодих півнів-красенів...

— Це ж просто щастя, що ви вчасно повернулися,— зустрів Рябу Півень. А ми тут, у себе, організували школу молоді квочки. Завтра якраз заняття.

Пожовкло листячко на деревах, коли Ряба та інші молоді курки закінчили павчання. В курнику зібралися на підведення підсумків року.

У президії разом з Півнем і курками возсідало єдине цьогорічне курчатко...

На цьому казочці кінець, а ви дайте ділу вінець.

РОБІТЬ ВИСНОВКИ!

(Директорові філармонії, особисто)

Шаловний директоре! Вчора мав честь бути присутнім на симфонічному концерті у ввіреній Вам філармонії і прийшов до висновку, що вся робота там пущена на самоплив. Аби не бути голослівним, зачну з диригента. Менше вкрай дивує, як Ви можете тримати оцю людину на

такій посаді?! Настільки байдужого ставлення до службових обов'язків, як у нього, я ще не зустрічав, хоч працював на взуттєвому комбінаті завідуючим кадрами до пенсії. Та це ж пародія, а не відповідальна особа. Раз тобі, чоловіче добрий, вірили серйозну ділянку — працюй, дерзай, виховуй, керуй! А в нього що? Під самісіньким носом один грає, другий на стелю дивиться, третій ніби щось у залі забув. Хіба з такою постановкою роботи симфонія зазвучить на повну потужність? Ніколи в світі!

Та й штати, шановний, у Вас — не дай, боже: сидить, прямо скажемо, сорок два чоловіки і від неробства не знають де себе діти. Візьмемо для прикладу барабанщика. Я рахував — за цілий концерт він бумкнув на барабані сімдесят три рази і двадцять раз ударив тарілками... Та поставте сюди сумлінну людину, то вона за вечір хоч і п'ятсот разів по барабану вгатить!

Кілька слів про Вашу продукцію. По-перше, перестаньте займатися окоманілюванням: заплатили люди гроші, а Ви їм зразу дев'яту симфонію Бетховена. Питається, а де ж вісім попередніх? В антракті я поцікавився в однієї жінки — і перед цим концертом ви грали четверту симфонію Чайковського... Що ж той глядач второпає? Ні, так далі справи не підуть!

Запитував я, між іншим, Вашого адміністратора, як у філармонії з камерами, а він, знаєте, з такою насмішечкою каже, що тут до такого ще не додумалися... Тоді виникає питання — а де ж ви камерні концерти виконуете? А такі в програмі є. Виходить, знову на порушення виробничих процесів йдете?

Я міг би ще багато негативного у Вашій роботі знайти, та поки обмежуся кількома зауваженнями. Врахуйте!

Антін Довбня,
музичний критик на громадських засадах.

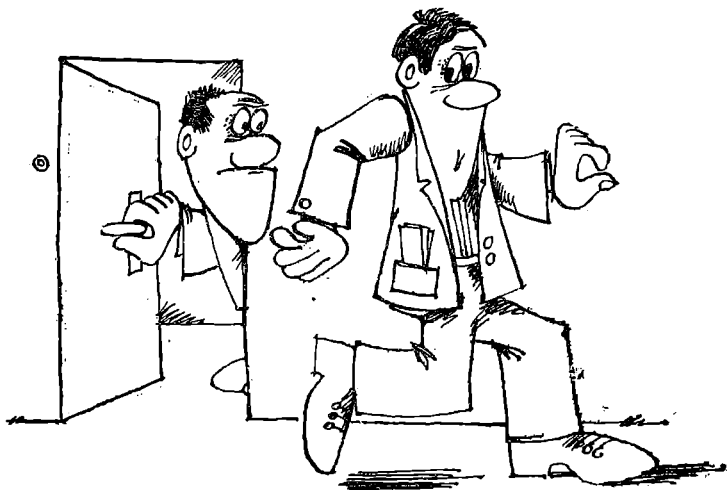
P.S. Думав усе це записати у книгу скарг, але у вас такої не виявилось. І що Ви собі думаєте?!

Робіть висновки!

ІНТЕРВ'Ю

Я вже мав собі прикмету, як тільки стрілка барометра, що висів у нашому відділі, показувала на «ясно», в редакторському кабінеті завжди було «похмуро». В такі дні я старався під всякими приводами не потрапляти на вічі,

і це мені на добре виходило. Нині, судячи по барометру, в редактора було «ясно», і на його виклик я полетів, мов на крилах.

Редактор показав мені на стільця і запитав:

— Чи знаєте ви, що в нашому місті мешкає людина, яка особисто знала письменника В.?

— Уперше чую.

— Ну звичайно, хіба це в якійсь мірі стосується вашого відділу культури, — ущипнув він мене за живе, але я змовчав. — Отож, зустріньтеся з цією людиною і щоб на завтра було інтерв'ю. Відразу в номер — двісті п'ятдесят рядків.

Оскільки часу було обмаль, я з редакторського кабінету помчався по вказаній адресі.

— О-о, дуже приємно, — зрадів огрядний чоловічяга, коли я відрекомендувався.

— Геродоте Васильовичу, як нам стало відомо, ви особисто знали письменника В.?

— Знав — не те слово, — відразу словажнів Геродот Васильович, — ми з ним, молодий чоловіче, разом пасли корів, ходили до школи. Я, знаєте, від природи на всякі фіглі-міглі в дитинстві був мастаком. Бувало, обступлять мене дорослі, слухають і головами похитують: «Ану, побачите, — казали, — чи з цього галатина письменник не вийде».

— Скажіть, будь ласка, письменник В. у шкільні роки щось писав?

— Малувато,— невдоволено глянув на мене господар,— здебільшого в стінгазеті мої вірші поміщали. Уже коли навчалися з ним в університеті, то зачав писати невеличку повість... До речі, ось Вам довідка від колишнього команданта гуртожитку, яка засвідчує, що ми з В. жили в одній кімнаті.

— Але для чого це мені?

— Ні, ні, ви погляньте,— настоював Геродот Васильович.

— Геродоте Васильовичу, ви згадали про першу повість письменника, розкажіть про це детальніше.

— З задоволенням,— з вдячністю глянув він на мене.— В цьому творі, як пригадуєте, є епізод, де Оксана переживає, що недостойна любові такої людини, як Валентин. Пам'ятаєте?

Я стверджувально кивнув головою.

— Так от аби ви знали, що Валентин, це не хто інший, як я, а Оксана — Марія Кричаївська. Тепер вона мешкає в Києві. Про це ось засвідчує довідка з ЖЕКу номер п'ять. О, бачите, навіть з печаткою.

— Ви й після університету зустрічалися з В.?

— Аякже ж! Бував у нього щороку. Я, молодий чоловіче, також пишу. Окремої книжки, щоправда, не маю, та В. високо цинив мої твори. Скажу вам таке: пливемо, бувало, з ним човном по Дніпрі, я читаю вірші, а він очі заплющить і слухає. Ось погляньте, я навіть зберіг квитки з водної стапції.

— Киньте ви оці довідки. Краще б щось цікаве з життя письменника розповіли...

— Молодий чоловіче,— блиснув він на мене недобрим поглядом,— ви щось мені нагадуєте отих вчених типів, з якими я воюю мало не десять років!

— Пробачте, а що це за типи?

— Оті, які не хочуть друкувати моїх спогадів про В.! Сподіваюся, це інтерв'ю буде видрукувано в газеті?— строго запитав Геродот Васильович, побачивши, що я збираюся йти.

— Бачите, це вже як вирішить редактор...

— Передайте йому, аби й оці всі довідки в газеті помістили,— витяг він із шухляди добрий стос пожовклих паперів.

— Хіба з продовженням у наступних номерах,— позад-

кував я до дверей і, кинувши поспішне «до побачення», пішов геть.

Наступного дня, хоча барометр цього й не показував, у редакторському кабінеті пронісся тайфун — редактора забрала швидка допомога, Геродот Васильович вийшов з кабінету власними ногами...

Через тиждень редактор оголосив мені догану.

От і вір тепер прикметам! — глянув я з ненавистю на барометр.

ВПЕРЕД, ЕНТУЗІАСТИ!

З усіх людських хобі найповажнішою, як на мою думку, є пристрасть до колекціонування. Скажіть, хіба можна спокійно пройти повз старовинну монету чи, скажімо, кого лишить байдужим глечик, яким користувалися наші предки?

Звичайно, унікальних речей на всіх бажаючих не вистачає, однак не треба відчаюватися — колекціонуйте все, від метелика до церковного купола.

Я, приміром, знаю одного ентузіаста, який з молодих років збирає колекцію кісток усіх тварин нашої планети. Експонатів у нього назбиралося стільки, що заради додаткової площі чоловік розлучився з дружиною, спить в кухні на стільцях, підклавши замість подушки череп носорога, виміняний у якогось туриста за відеомагнітофон...

Якщо вже ви взялися за цю благородну справу, то робіть її розумно, зі смаком і обов'язково дотримуйтеся певної хронології, аби ваші нащадки могли простежити, якими крутими інтелектуальними сходінками піднімався в житті їх предок.

Знайдете, скажімо, стару калошу. Не робіть одразу галасу, несіть додому, і коли там натішаться вашою знахідкою, здіймайте на крило свою фантазію. Хто вам забороняє твердити, що цю калошу загубив Олександр Македонський, скажімо, в битві біля Херонеї в 338 році до нашої ери?

Скажуть: не було тоді калош? Хай доведуть! Але мушу застерегти — кожний експонат здобуйте власноручно, аби не вскочити в таку халепу, як ото недавно Вербичка.

Перші несміливі кроки Вербичка і його товариш Баламут зачали з колекціонування фресок і мозаїк із старо-

винних храмів, не гребували і шматком штукатурки. Баламутові навіть вдалося у Печерській лаврі одірвати рукав з ризи мумії якогось там благочестивого монаха. Тим рукавом він назавжди позбавив спокою Вербичку, який тепер денно і нічно шукав, чим би побити рекорд свого суперника. Шукав і зустрів на своєму шляху якогось там Матія Свистуна.

— Ви собі не уявляєте, як вам пощастило, що натрапили на мене,— споважнів Свистун, учувши про Вербиччин клопіт. Немає таких куточків в Союзі, де б я не побував у відрядженнях. Он і завтра лечу в Новгород, постараюся звідти привезти таке, що ваш Баламут від задрощів трісне. Звичайно, тут без ризику не обійтись.

— Про що мова?— сів за гаманцем Вербичка.

З кожним разом ризик набирив усе більших розмірів, і невідомо, чим би це скінчилося, коли б одного разу цілком випадково Вербичка не став свідком, як Свистун на міському цвинтарі одбивав фігуру ангела зі старої гробниці. Наступного дня Свистун приніс того ангела і став заневияти, ніби унікальна скульптурка — з самого Суздаля... Вербичка, не мовлячи й слова, ухопив свого постачальника за комір і тицьнув до сусідньої кімнати, де

у повному зібранні красувалися поставлені ним шедеври — посеред хати була майже ціла гробниця, бракувало якоїсь дециці...

Тож, якщо ви досі не стали колекціонером, шукайте об'єкти — старовини у нас ще трохи лишилося — і колекціонуйте собі на здоров'ячко.

Головне, будьте у цій справі ентузіастом і не звертайте уваги на галасування отих, котрі звинувачуватимуть вас у варварстві...

Вперед, ентузіаста!

ЦІКАВИЙ СЮЖЕТ

Ми зустрілися з ним у місті.

— Танцюй, бо тобі повезло, — каже він.

— То чого?

— Такий маю сюжетик для гуморески, що як напишеш, зубри-гумористи від заздрощів заплачуть.

— Та ну?! Ану розкажуй!

— Ага, так я тобі відразу й виклав.

— Горілка, вино? — здогадався я.

— І коньяк також, — гикнув він, виявляючи неабияку освідченість в анекдотах.

У кафе, як на гріх, був лишень коньяк найвищого ґатунку.

«Треба відразу великою дозою вдарити по його баняку, і він розколеться», — прийшла мені рятівна думка.

— Добре пішло! — хукнув він, опорожнивши фужер до дна, закусив цукеркою і зачав розповідати якісь неблиці.

— То який же там сюжет? — нагадав я.

— Не хвилюйся! Любий із гумористів будь-що за нього віддав би, але ти в мене на першому місці.

Я з вдячністю потис йому руку й замовив коньяку ще. Він знову хукнув і заволав:

— Діду-у-у! А чому б нам не скуштувати шашличків?!

Незабаром ми дудлили під шашлик якесь вино, що запахом чомусь нагадувало отой хлорофос, що ним колорадських жуків з картоплиння пудять. До нас підсів якийсь підпильний чоловік: у правиці стримів сухий риб'ячий хвіст, лівою гримнув по столикові й став вимагати, аби його почастували пивом. Коли це бажання вдовільнили, зачав рюмсати, що нині його покинула дружина.

— От чудило, — розраджували ми навперебій, — тут радіти треба, а він плаче.

— А яке вам до того діло, може, я від радості плачу! — знову гримнув кулацорою чоловік, аж кухоль з пивом стрибнув зі стола на підлогу. В пашличній зчинилася веремія: хтось когось ухопив за грудки, буфетниця побігла до телефону, а ми, скориставшись ситуацією, вислизнули з пашличної. Товаришеві ноги ослабли настільки, що мені довелося нести його додому.

— Приймайте героя! — гупнув я ним з плечей, коли двері відчинилися.

— Такі герої тут не водяться, — відказав мені літній чоловік.

Нічого не залишалось, як вибачитися і йти далі.

— Кажі адресу! — тряс я свою ношу на вулиці.

Він пробелькотів назву вулиці й номер будинку і я знову його поніс. Але там, на місці, скільки ним не тіпав, номера квартири добитися так і не зміг. Я носив його по поверхах від дверей до дверей і вже настільки вибився з сил, що якби не підоспіли міліціонери, не знаю, що б і робив...

Сюжет гуморески він розповів мені у витверезнику.

Пізніше з видавничої рецензії я довідався, що був той сюжет позичений із шістнадцятої сторінки «Літературної газети», номера якої мені чомусь не принесла поштарка.

ЗІВ'ЯЛІ НАДІЇ

(Зі щоденника Василька Ланового)

Субота. Нині з самого ранку наша хата ходить ходором: гримають каструлі, шкварчить щось на сковорідці, дзеленькають банки, тато мляво крутить м'ясорубку і з плебейською самовідданістю підтакує мамі, яка місить тісто і раз у раз подає короткі команди:

— Масло!

Тато коротенькими ніжками чеберяє до холодильника.

— Цукру!

Татові ніжки роблять зигзаг до буфета.

— Та швидше мели, бо в магазин потрібно!

Тато прискорює оберти м'ясорубки.

— Ну й незграба! Я тут не знаю за що братись, а він біля м'ясорубки стовбичить! Принеси молоко!

Тато гаркає дверцятами холодильника.

— Та не гримай — поламаєш!

Тато відриває дверцята холодильника і з ніжністю прикриває їх.

— Та мели швидше, чого бігаєш по хаті?!

Я лежу в ліжку, бо вчора щось залоскотало в носі і я чихнув кілька разів так, що мама з криком: «Жах! Цей грип тепер усіх косить!» — кинулась до телефону і викликала лікаря. Так що я сьогодні в школу не пішов і не дуже за цим жалкую, бо з Ньютоном ми не в ладах, а вчитель сьогодні обов'язково поцікавився б, чи я щось петраю в законі всесвітнього тяжіння. Ото ж я собі лежу і знічів'я щоденник пишу... Ось мама дає останні вказівки перед тим, як тато вирушить в магазин:

— Купиш кілограм ковбаси, три баночки шпротів...

— Мені здається, Соню, трьох баночок замало, Трохим Петрович сам на дурняка цілого кита з гамузом вмеле, не кажучи вже про його заступника... Той тиждень впроголодь сидить, як знає, що його мають запросити.

— Гостей треба вміти годувати, котику, — з притиском наголошує на «котика» мама і випромінює поглядом таку внутрішню силу, що тато вростає в землю. — Скажу тобі відверто — осточортіли мені твої гості разом з тобою...

Поки мама говорить, тато в покірній позі вичікує, а потім, вловивши в маминім монолозі паузу, улесливо пропонує:

— По-моєму, Сонечко, треба запросити артиста Ковблика...

— Що за Ковблик?

— Він, Сонечко, як ніхто, вміє виконати любиму директорову пісеньку «Вийшла Дуня за ворота».

— А балет на льоду йому не подобається?

— Але ж не забувай основного, Соню! — застогнав тато.

Неділя. Попереду сяюча мама, за її плечима самовдоволений тато. Зустрічають гостей.

— Ласкаво просимо, дорогі гості (це зустріч з татовим начальником і з його заступником). Заходьте, чекаємо вас — не дочекаємося...

— Євмене, розважай гостей! — мама кидає кинджальний погляд на тата.

Я знав наперед, що тато (вже в котрий раз) дістане зараз з комода альбом із сімейними фотографіями й зачне викладати в просторах коментарях свої молоді роки. Ні

за яких обставин не проміне своє фото біля турбіни Дніпрогесу.

— Своїми руками будував!— з пафосом підніме він вказівного пальця, хоча мені із маминих слів відомо, що під час відбудови Дніпрогесу тато в кіоску пивом торгував.

А мама тим часом знову розпливається в посмішці:

— Дорогий наш Альфреде Петровичу!

— П'єровичу!— поправляє Ковблик, галантно цілуючи руку.

— Яка радість вас бачити! Ми з Євменом закохані у ваш талант. Тільки не зазнавайтеся!— лукаво помахує пальчиком мама.— Слава вже не одного запаморочила... Дорогі наші гості! Просимо до столу.

Усе ішло як і мало бути. Вечір минув швидко. А вже як Ковблик проспівав оту пісеньку, де вийшла Дуня за ворота, тато розчулився настільки, що розцілував соліста...

Вівторок. У нашій хаті траур.

— Тільки подумати!— вчитувала мама татові, який стояв посеред хати з опущеною головою.— Такі гроші нізащо витратити! Мало що оті дармоїди жерли, так він ще й якогось там бездарного Ковблика запросив!

— Хіба ж я, Сонечко, собі ворог?— трагічно зітхав тато.— Та посада, на яку директор мені натякнув, наші витрати з головою б окупила, але хто знав, що його так скоро звільнять...

ДАНИНА МОДИ

Коли вас у місцевкомі обійшли путівкою на відпочинок біля самого Чорного моря, це не означає, що ви повинні опустити руки, що ви змушені будете відпочивати десь у селі. Сільський відпочинок не звучить... Не побувавши на морі, ви виглядаєте серед знайомих, як Дон-Кіхот на Росінанті. Беріть приклад з моєї знайомої тьоті Капи. Тьотя Капа — дама могутня. При зустрічі мені завжди здається, що вона змайстрована природою з баштанних культур — гарбузів, кавунів і динь, які так і перекочуються з місця на місце. А кладу я свої симпатії до її піг за те, що вона не уявляє собі літнього відпочинку без моря, без крикливої екзотики й нещадно зневажає «селюків» та й тих, що любляють відпочивати на селі.

— Де ти збираєшся відпочивати — в Сочі чи в Криму? — питає тьотя Капа свою знайому.

— Поїду в рідне село, у Карпати. Там тепер така краса!

— В село-о? Яка банальність... Я тобі співчуваю... Ну що ж, бувай здорова... Чао! Нехай тобі овече мекання здається казковим шумом морських хвиль.

Південний берег Криму!..

Тьотя Капа веде переговори з типом у засмальцьованій тільняшці:

— Мадам, — прикладає руку до серця тип, — інтелігентну особу я бачу наскрізь... З іншою і не розмовляв би... Значить, домовились, мадам: Матільда з Конотопа буде жити на горищі, Зюзя в коридорчику... Мадам! А мо, й ви із Зюзею в коридорчику? Зробимо ширмочку, все чинчинаром... Мадам, ви собі не уявляєте, як він комічно зображає турецького султана, коли зайвого хильне...

— За кого ви мене приймаєте?! — стає в грізну позу тьотя Капа.

— Ша, мадам! Моя справа пропонувати, ваша — вибирати... Не подобається коридорчик — підете на горище... Мадам, царський куточок: вигляд на море з пташиного польоту, зорі, аромат кримських троянд.

— І скільки дерете за добу в такому царському куточку? — з відвертим презирством запитує тьотя Капа.

— Мадам, я можу образитись. До вас усі платили п'ятірку... Не підходить? Тоді оцей котедж, — тиче пальцем тип в тільняшці на фанерний манюсінський будиночок біля собачої будки... Два п'ятдесят за добу, і я кладу ключі у вашу інтелігентну ручку... Згода? О, мадам, я знав, з ким маю справу.

Ранок. Тьотя Капа граціозно, мало не виповзає з «котеджу». Голова перев'язана рушником.

— Ви собі уявляєте, — кидає вона гнівний погляд на типа, — ваш пес цілу ніч гавкав під моїми дверима!

— О-о! Не переживайте, мадам, — весело шкірється тільняшка, — мій песик виспитья і вдень...

Пляж. Тьотя Капа маневрує поміж розпластаними на піску тілами: одну ногу вдалося поставити на твердь, друга — балансує в повітрі, шукаючи вільного місця... Знайшла.

— Куди ви претесь? — сичить якийсь дідок, хапаючись за сплющену голову.

Тьотя Капа робить віртуозний зигзаг ногою вліво, втра-

час рівновагу і падає на якогось суб'єкта. Аж під обід знаходить тьотя Капа місце під горою на рапатовому камені. А сонце пряхить, а каменяка в боки в'їдається...

Черга на обід... Духота-а-а! Пообідала... Сонечко полоще останні промені в морських хвилях.

Фанерний котедж. Неповторна чарівність кримської ночі. Шум морських хвиль і собачий гавкіт.

Пристосувалась: у їдальні бере відро кісток і цілу піч жбурляє псиськові. Гризе, ірод, і мовчить... Через тиждень розігралась гіпертопія. Лікарі заборонили бути на сонці...

— О-о-о! Рідна хато!— знеможено падає на ліжко тьотя Капа, приїхавши додому.

Через пару днів зустрічає знайому «селючку» й одразу входить в образ:

— Уявлявш? Чудо! Розкіш! Золотистий пляж, таємничий шепіт кипарисів, персональний котедж в турецькому стилі, вази з південними фруктами, гамак між благородними лаврами... Хіба це словами передаси! А ти ж, як там між вівцями відпочивала?

— Непогано: ходила в ліс по гриби, збирала малину, купалась в річці, жила в просторій селянській хаті...

— Досить, рибочко, досить,— махає руками тьотя Капа,— нікому більше не розповідай. Засміють... Що б ти там не вигадувала, а село ніколи Кримом не стане... Мода є мода...

БІДА, ЯК Є ТЯГНИБІДА...

Як справа дійшла до того, що Тягнибиду і з цієї посади треба було звільнити, керівні мужі взялися за голови:

— Куди ж його тепер?

— До Івана Юхимовича в заступники!

— Ви хіба забули, до чого він там докерувався в позаминулому році?

—Тоді давайте в хлібокомбінат економістом.

— А п'ять років тому цей комбінат до ручки хто, як не Тягнибіда, довів?

— Де ж його діти?

У кабінеті враз запанувала така тиша, що навіть було чути дзижчання комара, який по всіх аеродинамічних ознаках збирався зробити диверсійну посадку на лисину тестя Тягнибіди, товариша Лісняка. У цей час Лісняк

кроптів і ніяк не міг знайти в списку ні установи, ні підприємства, де б за останніх десять років не встиг побувати його зять.

— Слухайте, — порушив першим мовчанку глава профспілки, — у нас є путівка в космічний круїз терміном на п'ять місяців... Як ви гадаєте, ми не змогли б туди Тягнибиду?..

— А як же з посадою, яку він тепер займає?

— Нічого страшного, візьме відпустку за свій рахунок, а ми за той час тут щось придумуємо...

По відльоті Тягнибиди харчокомбінатівська господарка круто пішла вгору. Щоправда, це аж ніяк не умалювало заслуг директора, який із Космосу день і ніч сипав радіограми-розпорядження. Скажімо, коли стиглі яблука падали в траву, товариш Тягнибіда строго-настрою наказував провести в комбінаті місячник готовності до заготівлі фруктів.

І раптом Тягнибіда замовк.

— Невже достроково повертається на Землю? — жахнулись у районі. Невідомо скільки б довелося їм отак жити в тривожному чеканні, якби прибулі з круїзу не принесли радісної звістки:

— Тягнибіда на Марсі лісове господарство очолив!

— Так він же за професією ветфельдшер?

— Ну і що, в районі ж міг керувати.

Років через три вчені Землі вдарили на сполох — на Марсі раптово зникли оранжеві пасма, які досі вважалися не чим іншим, як багрянцем осінніх лісів. І поки вчені ламали над цим голови, в один прекрасний день на центральній площі районного містечка приземлився гігантський літальний апарат, який чимось нагадував перевернуту дном тарілку. Денце тарілки відхилилося, і звідти визирнула одна, за нею друга істоти в скафандрах. Щось довго доводили одна одній, водили олівцями по карті і зникли. Невдовзі з'явилися з пакунком, знесли його на землю, поклали під телеграфним стовпом, помахали людям, сіли в свою тарілку і зникли в небесній блакиті.

Першим, що кинулося людям у вічі, це напис на пакунку: «Космос баластом не засмічувати!».

Враз пакунок заворушився, звідтіля висунулася голова:

— Здорові були, землячки! — радісно прорекла.

Це був Тягнибіда...

ОБЕРЕЖНО — КРУТОЯРСЬКИЙ

Тільки у редакції лунало застережливе: «Хлопці, Крутоярський!» — як кабінети відразу порожніли, і кожний ховався, де міг.

Та не так-то просто було обвести навколо пальця оцього поета-початківця, що бадьоро тушцвав уже шостим десятком. «Юне обдарування», як його прозвали у редакції, ховалося в коридорі за пальму і звідтіля чатувало на свою жертву...

Незчувся, як потрапив у пастку завідуючий відділом культури. Навшпиньках зайшов до кабінету, коли:

— До вас можна? — прочинив двері Денис Крутоярський.

— А-а, це знову ви, заходьте, — скривився завідуючий, побачивши у того в руках здоровенний стос паперів, аж зблід. — Невже ви умудрилися за тиждень стільки написати?

— Уявіть собі, написав, — не без гордості відповів поет, всідаючись у крісло. — І на цей раз ліричну поему. Я її назвав «Тихо, нейлон, у нас є льон!». І не чекаючи запрошень, Крутоярський почав декламувати:

*Пекло сонце, припікало
В двадцять першому году,
Відчували люди всюди
Без льону біду...*

— А що? Усе правильно! — перебив завідуючий. Йому на думку прийшла одна ідея. — Почитайте це нашому редакторові, може, й надрукуємо. Тільки мусите говорити голосно, виразно... Зачекайте хвилинку, я зараз усе влаштую... — І завідуючий поспіхом вислизнув з кабінету.

— Іване Петровичу, тут у нас один поет до вас проситься...

— Ви познайомилися з його віршами?

— Не тільки ознайомився, а й досконало вивчив. На мою думку, це дуже оригінальний поет з масштабним типом мислення і, головне, він настоює на особистій зустрічі з вами.

— Ну що ж, хай знайде.

— Тільки, Іване Петровичу, говоріть йому голосно...

— Нічого, вже якимось порозуміємося.

— До-о-брий де-е-ень! — рывкнув з порога Крутоярський,

— Доброго здоро-о-в'я. Сіда-а-йте!
— Дякую!
— З чим завіта-а-ли?
— Пое-е-му приніс!
— Чита-а-йте!
— Пекло сонце-е-е, припікало-о!..
— Що? Що? Це не вірші, а халту-у-ра! Звичайнісінька гра-фо-ма-ні-я!

За хвилинку в редакторському кабінеті зчинився такий крик, що не тільки редакційні працівники збігалися під двері, але й перехожі зупинялися на вулиці, позираючи на редакційні вікна...

З ідеї завідуючого відділом культури так нічого й не вийшло: хоч у рупор кричи Крутоярському, що він графоман,— не чує. Кажуть, оце завершує днями роман у віршах, так що, товариші, будьте обережні — Крутоярський!

НОВИНА

Він зайшов у кімнату майже нечутно.

— Вечір добрий, сусіде. Самі дома?

— Сам...

— Що новенького маємо? — зазирнув у напіврозчинений гардероб.

— Дружина нову майку купила...

— Х-хі,— пирснув у кулак.— Ну й жартівник ви. Я не про те питаюся — вашим творчим доробком цікавлюся.

— А-а? Тут, вважайте, ніяких новин. Відпочиваю. Вчора з Василем Семеновичем на рибалці були.

— Це ж з яким Василем Семеновичем? — заглянув він у сервант.

— З Іваненком.

— То ви з цим типом ще й на рибалку ходите?

— Чому б ні?

Помітивши у мене кольоровий телевізор, він загорівся благородним гнівом:

— Його давно пора на чисту воду вивести!

— За що?

— Хіба ви не знаєте? Та ж він дружину своїм терором до лікарняного ліжка довів!

— Щось ви плутаєте — їй робили операцію на апендицит.

— Не будьте наївним! Він їй кулаком якийсь там орган зрушив. Печінку чи нирки, точно не знаю.

— І хто б подумав? — простогнав я, приголомшений цією новиною.

— А з цим типом, ви, як бачу, також у дружніх стосунках? — він ткнув пальцем у фотографію, що лежала на моїм столі.

— Звичайно, мій найкращий товарищ, Микола...

— Ви що, про нього не чули?

— Крім гарного, — нічого...

— Але ж він купує в студентів дипломні роботи і на чужому горбі пише дисертацію...

— Ви точно знаєте?

— Так це навіть малюкам у дитсадку відомо, — знизав він плечима.

— Ну я з ним поговорю! — з люттю поглянув я на фотографію товарища.

— Навіщо? — помітно сполошився Кандиба. — Хіба це допоможе? Викиньте собі з голови, це я між іншим сказав, аби ви знали.

Я йшов до Василя Семеновича блідий від гніву. Якраз там був і Микола. Виявляється, вони збиралися на рибалку. На моє привітання жоден навіть не глянув у мій бік. Від несподіванки я став біля порога, наче вкопаний.

— Чого стоїш, проходи... Як дружину тлумити, то герой, а тут і крока боїться ступити, — першим не витримав мовчанки Василь Семенович.

— А ще інтелігента корчить, — з одвертим презирством глянув у мій бік Микола. — І тобі не соромно: списуючи чужі твори, в письменника бавитися?

— Ну й тип! — резюмував Василь Семенович. — І хто б подумав?!

— Приховував, мерзотник! — додав Микола, і вони вже більше не дивилися у мій бік.

— Товариші мої дорогі, — у відчай вимовив я. — Хто міг звести на мене цей наклеп?

Мій слабкий голос повис у повітрі.

З того дня я став помічати, що од мене одвертаються й інші товариші та знайомі.

Я впав у відчай, мав нагальну потребу з кимось поділитися своїм горем, та що поробиш — Кандиба чомусь і досі не приходить.

ОН ВОНО ЩО!

Навесні Януарій Черепаха став помічати, що його сусіда Петро Деркач цілими вечорами просиджує біля вікна і за чимось спостерігає.

«І що він там побачив?» — вертілася думка в голові Черепахи.

Кілька вечорів нищпорив Черепаха по місцевості, куди вдивлявся Деркач: обмацав поглядом кожную деревину, зазирнув під кожен кущ і не знайшов нічого цікавого. Після того він зовсім утратив спокій. А Деркач, як на зло, усе стирчав у своєму вікні і, що найбільше дратувало Черепаху, щасливо посміхався.

— Слухай, Людмила, — запитав Черепаха дружину, — як ти думаєш, чого це Деркач отам висиджує?

— Хто його зна, — здвигнула плечима Людмила, — видно, робити нічого, ото й сидить.

— Ой, не кажи, — спохмурнів Черепаха.

— Коли тебе так цікавить, то й запитай Деркача, а мені ніколи такими дурницями голову забивати.

— Гм, — не знаходив собі місця Черепаха, — ти думаєш це дурниця? Глибоко помиляєшся. Щось воно тут є.

Якось ідучи з роботи, він зустрівся з Деркачем:

— Вечір добрий, сусіде.

— Добрий вечір.

— Весни дочекалися, благодать навкруги — скоро й молоденької цибульки з грядочок покуштуємо...

— Найкраща пора року! — дихнув на повні груди Деркач. — Знаєте, я найбільше люблю весну: усе пробуджується, усе квітує, усе до сонця тягнеться...

— Весну любите, та надворі я вас щось ніколи не бачу.

— А мені й так усе видно. Між вашою хатою і Климчуковою є простір. Так ото я вечорами з вікна левадою милуюся і соловейка слухаю. Там, знаєте, такий чарівник поселився!

— Он воно що? — звів брови Черепаха і послішно попрощався з Деркачем.

За півгодини, з ніг до голови обляпаний багнюкою, Черепаха з довгою тичкою в руках ганявся по леваді за чарівником-соловейком... А коли ввечері Петро Деркач виглянув із свого вікна, то несподівано виявив, що простір між Черепаховою і Климчуковою хатами завішано старими штаньми та подертою рядниною.

На сусідньому подвір'ї щасливо хихотів Черепаха.

ЛЕПЕХА НЕ В РАЮ

Море вінків з усіх установ, що мали діловий контакт з небіжчиком. Перехоплює дух траурна мелодія. За катафалком широким потоком пливе людський натовп і з радості схлипує.

Місто проводить в останню путь великого серед великих борців із злом, скаржника з сорокарічним стажем Михея Михайовича Лепеху.

Хоч злодійка-смерть передчасно вирвала Лепеху з-за письмового стола, його невтомна рука залишила для щасливих нащадків епістолярного жанру 7836 скарг і 1947 анонімок.

Траурна процесія ще не встигла дійти до місця вічного сну, як Лепеха з направленням, де чорним по білому значилося: «...за неблаговиднії діла мирські направляємо в Пекло...», влетів до прийомної Саваофа.

— Барипня,— став Лепеха перед секретаркою Марією-Магдалиною,— скажи Саваофу, що незаконно ображений Михай Лепеха на прийом проситься.

— Хто-о? — побілів Саваоф.— Гоніть! У три шиї його гоніть!

Коли Марія-Магдалина вийшла, Саваоф тремтячою рукою набрав номер телефону.

— Ілля Пророк! Катай сюди на колісниці і Лепеху прямо в Пекло! Під розписку здай триклятого!

Як вже не кричав, як не погрожував Лепеха, його силою запхнули у вогненну колісницю й доставили в Пекло. Чорти ніжно взяли Михея Михайовича на вила і бовтнули у персональний казан під інвентарним номером 65972/86 Ги.

— Харцизяки! — сплюнув гарячою смолою Лепеха. — Ну, постривайте, я вам влаштую веселе життя!

Цілими днями крізь вигризену власними зубами щербину в казані спостерігав Михай Михайович за чортами. Незабаром на столі Вельзевула з'явилася скарга:

«...Ввірену вам солідну установу під широковідомою назвою Пекло роз'їдають безпорядки:

а) графік роботи, як такий, не існує, здача вахт не реєструється, під казанами розпалюють, коли кому захочеться. При цьому порушуються найелементарніші правила техніки безпеки. Не зреагуй я на вила — вже був би без очей;

б) обслуговуючий персонал грає в азартні ігри (карти,

кості, доміно, в пекаря) і нецензурно висловлюється при цьому;

в) звертаю увагу на грубість, коли я попросив у начальника зміни книгу скарг, він тицьнув мені під ніс дулю;

г) не секрет, що в Пеклі процвітає хабарництво. Так, в інвентарний казан № 65973 із мого добавили три відра смоли. Температура в моєму казані через цю махінацію впала до 860° по Цельсію, що являється грубим порушенням технології (дивись пекельний статут, параграф 65, абзац 2739652 від 12 березня 1051 року і доповнення: абзац 7, параграф 745 в редакції інквізитора Антоніо від 17 жовтня 1485 року).

Крім того...»

— Невже Лепеха у нас? — аж піднялася шерсть на Вельзевулі. — Це Саваоф мені таку свиню підсунув! У Рай негідника! Негайно в Рай! — затулав він ратицями.

Того ж дня чорти нелегально перекинули Михея Михайовича через райську огорожу.

«Це ж вопіюче беззаконня, — з'явилася на столі Саваофа через кілька днів скарга. — Чим тільки ці святі не займаються. Замість корисної праці цілими днями бренькають на гуслях, нипають з кутка в куток... А райські дівичі з жиру бісяться: то з ангелами хіхікають, то чортам через огорожу язики показують. А де ж моральні устої? Де, я вас питаю? Господи! Та й святі Петро з Павлом чого варті? Ви їм довірили страж воріт райських, а вони під смоківницею хропуть, аж листя в'яне. Де ж райська пильність, питається!..»

— Знову Лепеха тут?! — потряс кулаком у повітрі Саваоф. — У Пекло його негайно!!!

Років з п'ятнадцять перекидали Лепеху з Раю в Пекло і навпаки. За цей період Рай перетворився в Пекло, а в Пеклі не стало життя для чортів.

Нещодавно між Раєм і Пеклом на рівні прем'єрів відбулися переговори. Високі сторони після довготривалих дискусій досягли спільної угоди: доставити Лепеху Михея Михайовича на Землю.

Вирок виконано. Так що стережіться, люди добрі, Лепеха серед нас!

ОСТАННІЙ З МОГІКАН

...Дві тисячі перший рік. Встаю раненько. Кнопку — торк, електроперина з мене — шусть. Вмикаю робота і благаю:

— Зроби, голубчику за мене фіззарядку, а я в ракеті покопаюся... Сопло заїло. Вчора кум Тодосій своєю лайбою на Чумацькому Шляху зачепив мене... Ох і втікав од ракетоінспекції! Десь і досі відсиджується на Марсі... Отак-ороби: раз-два, раз-два... Давай, давай, колись я тебе послухаю.

Зайшла дружина.

— Ти драндулета свого справив?— питає.

— Або що?

— Нині на Венері запчастини до ракет даватимуть.

— Ади? Вже біжу!

— Скоренько тільки — снідати будемо.

Зремонтувавши сопло, сідаю за стіл. Дружина включає свого робота, той приносить яєшню. Потім ласкаво-преласкаво (не так, як часом офіціантки в ресторанах) питає:

— Що накажете — чайку, кави, какао?

Я тихесенько шепчу:

— Зо сто п'ятдесят космічної...

Як лясне він мене, бузувір, ложкою по лобі, аж зірки в очах засвітили.

— Жінко! Встав йому клепку, бо як намовлю свого робота, то з твого купа брухту залишиться!

— Лишень посмій! Йй-бо тоді з твого реле витягну і в помиї вкину!

Так чаю і не попив. Сідаю в ракету, тільки на стартер натис, коли це біжить сусід Петро, руками розмахує:

— Стій! Куди летиш?

— На Венеру!

— Підвези.

— Куди тобі?

— На Місяць. Кожух Пилипу Нуднику везу.

— Чого це його туди занесло?

— Хіба не знаєш? На Місяці тепер відкрито виставку пережитків минулого. Ото ж його, як рідкісний експонат бюрократа, одразу доставили на Місяць. Взяли, як був, в одному костюмчику, так він оце телеграфом сповістив: «Пришли кожуха, бо дуба дам». Шкода — як не є, єдиний на Землі екземплярчик лишився...

— Сідай.

Вррр-і-іть! — і ми з сусідом у Космосі. Внизу Земля — міста, села, ріки. О! О! Навіть видно, як стара Липчачка корову пасе...

А от і Місяць. Стоп! Семафор закритий! Чого б це? Він ніколи не закривався... Ану запитаю: «Слухайте мене! Я ракета триста тисяч сімсот. Дозвольте посадку!»

— Товариш Нудник поки що заборонили, — почувся голос з Місяця.

— А він хто такий?

— Начальник ракетоінспекції...

— Зв'яжіть нас.

— Вони засідають...

— От тобі, Петре, маєш! Нудник уже і в Космосі бюрократію розводить. Дідька лисого йому, а не кожуха. Поїхали на Венеру.

— Поїхали, хай він пропаде, — згодився Петро.

На Венері Петро пересів у ракетобус, я постояв у черзі, дістав за частини, купив дружині модний скафандр і полетів додому. Пролітаючи повз Місяць, я запитав:

— Ну, як там, товариш Нудник? Ще засідаєте?

— Засідання перервано... Замерз.

ДОБРИ ВАМ ЖАРТИ!

На одній із зупинок в автобус зайшов п'яненський чоловігя. Втрачену рівновагу «вирівняв» лобом об металеву поручню, перед якою тут же галантно вибачився і, облизуючи пересохлі губи, зупинив свій погляд на вродливій жінці.

— О-о! І така принцеса їде автобусом? — попрямував до неї. — Но-но, чого кривишся? Я ж до тебе з ласкою...

Замість відповіді жінка зміряла п'яничку презирливим поглядом.

— Пробачте, ваша величність, — продовжує п'яний, знявши пом'ятого капелюха, — я ж забув, що ви у лисячій шапці...

— Чого ви до неї причепилися? — обурився чоловік в окулярах, що сидів навпроти.

— Ти диви, і воно втручається? Звідкіля будеш, очкарику? Чи не з Марса бува?!

Мене враз ніби щось зірвало з місця, і я опинився біля чоловігя.

— Ану, негайно проси в жінки пробачення! — стис я його руку.

— Та я хіба що, — враз знітився дебошир, — я ж пожартував...

— Хороші мені жарти!

— Нахаба! — вигукнула володарка шапки з лисячого хутра. — В міліцію його!

— Чого з ним панькатися, — загули пасажири, — ведіть куди слід.

— Не хвилюйтеся, товариші! Все буде зроблено, — пообіцяв я... Тільки ж будьте свідками.

В автобусі запанувала тиша.

— Скажіть, будь ласка, ваше прізвище? — звернувся я до жінки в лисячій шапці.

Та поспішно заглибилася в журнал і вдала, що не чує.

— А ваше?

Чоловік в окулярах невдоволено буркнув:

— Яке ваше діло! І взагалі, хто вас тут уповноважив порядки наводити?

— Як же ж так, — глянув я благально на жінку в лисячій шапці. — Він же вас образив?

— Мене-е? — холодно перепитала та. — Чоловік пожартував, а ви тут галасуєте.

— Чусте? — посмілішав п'яний. — До чого дійшло, громадяночки-пасажири! Всякі жевжики робочому чоловікові проходу не дають. І куди міліція дивиться?!

Через кілька днів мою поведінку в громадських місцях розглядав місцевий комітет...

ПОЄДИНОК

Коли я вийшов на вулицю, вітер жбурнув в обличчя снігом. Я натягнув шапку, підняв комір пальта і, востанє глянувши на освітлені вікна ресторану, побрів безлюдною вулицею. Враз я почув за собою тупіт чийхось ніг. Повернувся і остовпів — за мною гнався якийсь довготелесий тип. «Роздягне, як пити дати!» — прокинувся в мені інстинкт самозбереження, і я, як колишній спортсмен-першорозрядник, сміливо рвонувся вперед. Швидкість була рекордна, але довготелесий мчався рисаком і насмішкувато гукав:

— Даремно стараєшся, я також майстер спорту!

— Це ще потрібно довести! — кинув я у відповідь і додав швидкості.

Довготелесий не відставав ні на крок. Тоді я пригадав,

що у молодості непогано долав дистанції з бар'єрами. Блискавичний стрибок — і я перемахнув через огорожу. Трагізм свого становища зрозумів лише тоді, коли віч-на-віч зіткнувся з величезною вівчаркою, яка привітно показала мені розкішні ікла.

— Ату його! — крикнув я псиськові, коли захеканий довготелесий вигулькнув з-за рогу особняка. Це сталося настільки несподівано, що вівчарка на мить розгубилася, чого було досить, аби я вже з верхівки дерева спостерігав, як довготелесий метушиться по подвір'ю, відбиваючись від пса.

— Кусь його, кусь! — під'юджував я вівчарку.

Напевно, в якомусь епізоді вівчарка дала маху, бо я нестямився, як довготелесий із спритністю кішки опинився біля мене.

— Це місце не зайняте? — чемно запитав він, показуючи очима на сусідню гілку.

Я відповів йому презирливим поглядом.

Не звертаючи на це найменшої уваги, він зручно вмотився, перевів подих і повернув на мене благальний погляд.

— Послухайте, шановний...

— Ще одне слово, то оцим пістолетом зроблю з тебе решето! — встромив я гребінця в бік довготелесому.

Той жалібно застогнав і закрив очі. На вулиці почулися стривожені голоси, і в дворі з'явилися міліціонери.

— Он вони на дереві причаїлися! — вигукнув з ганку господар особняка.— Якби не вівчарка, до ниточки квартири обібрали б...

— Ану, громадяни, приземляйтеся по-хорошому! — залунала міліцейська команда з землі.

— З превеликим задоволенням, — пробелькотів довготелесий, — але, по-перше, нехай отой забере свого пса, по-друге, ви складете акта, що ця погань пошматувала мої новісінькі джинси...

Коли там, на землі, ультиматум було прийнято, ми з довготелесим шморгнули по стовбурі й опинилися в обіймах міліції.

У відділенні я зрозумів усе: довготелесий виявився офіціантом, який обслуговував мене в ресторані й забув віддати два карбованці тридцять п'ять копійок здачі...

ПОПАЛА КОСА НА КАМІНЬ

(Міні-комедія на одну дію)

Дійові особи

Семен Курочка, житель комунальної квартири.
Богдан Цвіркун, слюсар будинкоуправління.

Кухня. З водопровідного крана б'є фонтан води. Мокрий від голови до ніг Курочка наліг грудьми на кран, посилає комусь прокляття. Згодом в бурхливих хвилях із кухні величаво випливає ящик з-під сміття. Курочка обережно, щоб не побризкати стіт, бреде до телефону:

— Будинкоуправління? Курочка турбує! Ку-роч-ка! Що там не зрозуміло... Ну є така казочка: «Курочка Ряба нанесла яєць...» Що кажете? Ніхто вас не розіграє — це мое прізвище... Знаєте, мені не до жартів! Тут ось в квартирі потоп... Що-о? Через годину?..

Курочка кладе телефонну трубку, залазить на сервант, розгортає «Роман-газету». Дзвінок. Курочка обережно злазить з серванта, відчиняє двері. Входить Цвіркун.

Цвіркун: Привіт Робінсонам! Ого, тут у нас «розкинулось море широко»...

Курочка: Невелика біда — кран забарахлив.

Цвіркун (*мацає кран*). Так і знав — різьба зірвана... Такі речі за рахунок квартиронаймача...

Курочка: Я б не сказав, тут, мабуть, прокладка барахлить...

Цвіркун: Поговоріть собі! Я на цих кранах, можна сказати, всі зуби з'їв. (*Крутить кран*). О-о! Зовсім не крутиться... А ви — прокладка! Груба діло, у нас таких кранів серед білого дня зі свічкою не знайдеш.

Курочка: Отакої! Та їх в магазинах — гать гати!

Цвіркун: Милості прошу — ідіть купуйте, завтра і поміняю...

Курочка: Не горячись! Вже й запитати не можна. Може, десь один у тебе завалявся?

Цвіркун (*розводить руками*). Рада б душа...

Курочка: Я ж не задарма хочу...

Цвіркун: Ну хіба вже як для вас... Є тут у мене один бронзовий... Думав собі дома поставити... П'ятірку віддав за нього! А скільки за ним набігався...

Курочка: Ти скоріше міняй, а там якось буде!

Цвіркун: Е, ні-і, ви, жильці, народ хитрючий — потім із вас візьмеш! П'ятірку в руку і кран ваш!

Курочка: Даю два п'ятдесят!

Цвіркун: Що-о? Та чи знаєте ви, чоловіче, що таке бронзовий кран? Вас не буде, а він буде!

Курочка: Бронза бронзою, а мені за троячку цілий день потрібно працювати...

Цвіркун: Такі казочки для дитячого садка залиште...

Курочка: Бери трояка — добре даю!

Цвіркун: За такі гроші я його краще викину!

Курочка: Бери, поки даю!

Цвіркун: Дасте — де ви дінетесь!

Курочка: Слухай ти, червивий фруктус, став кран, бо закрию двері, і тут нам обом жаба цицьки дасть!

Цвіркун: Ви не дуже загрожуєте, скупердяй нещасний! Принципово втоплюся, але ні копійки не подарую!

У цей час в квартиру набігло стільки води, що Курочка з Цвіркуніом позадирали голови.

Курочка: Три — моя остання ціна!

Цвіркун (*випльовує воду з рота*). П'ять!

Ще мить, і вода покриває обох з головою. Курочка на пальцях показує три, Цвіркун розчепірів п'ятірнику... Обидва зникають під водою.

Завіса.

НАРОДНА МЕДИЦИНА

Що б ви там не казали, а я таки в народну медицину вірю. Бо сам на власній шкірі переніс...

Ось коли маєте бажання, то послушайте.

Було це в ту пору, коли надворі шуміла-буяла весна. От тоді до мене радикуліт причепився. Як штрикне, як кольне — очі на лоба лізуть.

Ідучи з чергової новокаїнової блокади, я опирався на паличку і витирав слези:

— Схопило? — перестріла мене сусідка Ліза.

— Ой, не питаєте!

— А що оті неuki в білих халатах роблять?

— Колють!

— І ти їм віриш?

— А що ж мені ще лишається робити?

— Плюнь... Нічого вони тобі не допоможуть! Як я тебе від радикуліту не вилікую — не я буду!

Згодом, дізнавшись про мій стан, з такими ж войовничими випадками проти мого рідного радикуліту виступили тітки Клара, Фросина і Ганна.

В моїй квартирі зібрався консилиум.

— Продуло, причина ясна, — полоскотала мене за п'яту сусідка Ліза. — Від протягів кістка простуджується і дає таку біль. Отож слухай сюди: бери добрий жмут жаливи і пмагай себе по попереку скільки є сили! Що залишиться від жмута — тим розтирай болючі місця, доки зелена водичка не потече.

— Ото знайшла лікування, нічого це не дасть! — випхалася наперед діжкоподібна тітка Клара.

— Дивись на неї! — обпекла її поглядом сусідка Ліза. — Та я своїм методом не одного з гробу витягла!..

— Ет, говорила-балакала! Не слухай її, Павлушо. Бери мокре простирадло, обмотайся. Тоді нехай хтось гарячою праскою поперек попрасує, доки воно не висохне. Так за три рази зробиш — де й дінеться.

Від цього методу лікування в мене засіпалася щока, а зуби зробили ультракоротке: та-та-та!

— Бога би побоялися! — сплеснула руками тітка Фросина, — таке вигадаете! Коли вже хочете знати, ~~що~~ я свого покійного Марка лікувала і вилікувала. А в ~~нього~~ ще не такий радикуліт був. Марко-небіжчик, бувало, і кашлянути не міг... Де там! І ось одного разу зайшов до нас у хату мандрівний дідусь. Прийняли ми його гостинно. Подивився він на Маркові муки та й каже:

— Ану покажи-но, чоловіче, горло!

— Та мене, діду, горло не болить, — відказує Марко. — Поперек маю хворий!

— А ти думаєш, сину, я через горло не бачу, що там у тебе внизу робиться? Я все бачу. Хочеш бути здоровим — іди до лісу, знайди купу лісових мурашок, сядь на них і сиди, доки не прокажеш десять разів «Отченаш» і п'ятнадцять разів «Богородице діво, радуйся»...

Як мій Марко те зробив, то до цього часу радикуліту вже не знав би, якби не вмер... Ти, Павлушо, цих молитв не знаєш, то можеш вибрати собі щось інше. Проснівай разів з десять отієї протяжної — «Посіяла огірочки»...

— Не мелить дурниць, Фросино, — спалахнула гнівом тітка Ганна, — який дідько на отих мурашках всидить? От якби ти, Павлушо, зміг видряпатися на дерево та на-

ловити диких бджіл. У штани насип, позав'язуй ногавиці і качайся по траві. Півдня покачаєшся — як рукою зніме!

— Дорогі мої, ріднеські! — схлипнув я зворушений надією. — Чий метод допоможе — озолочу!

Другого дня до мене в кімнату влетіла тітка Ліза і скомандувала:

— Оголяйся!

Небесні сили! Як почала репіжити жалюньою кропивою, потім розтирати... Під кінець, відсапуючись, тричі плюнула мені на поясницю і авторитетно заявила:

— Вважай, що в тебе цієї нечисті не було.

Потім мій попереk попросувала тітка Клара, а тітка Фросина принесла відро лісових мурашок. Процедуру з мурашками довелося перенести надвір, бо кляте створіння розповзалось з відра по кімнаті.

Сидів я на відрі, а перехожі йшли й дивувалися:

— Здурів чоловік — на відрі сидить й «Огірочки» виспіває! Видно, добре хильнув.

До експерименту із дикими бджолами діло не дійшло...

В клініці цілий місяць я лікувався від опіків. Зате радикаліту мовби й не було. Тож як я можу не вірити у народну медицину?!

СИДЖУ СОБІ ТА Й ДУМАЮ

Доленько моя, і чого ти мене на той фармацевтичний факультет штовхнула? От приходять канікули, і в рідне село хоч не з'являйся — не встигнеш переступити поріг хати, як баба Оришка біжить до баби Явдохи:

— Ви чули? Мотрин дохтор приїхав!

— Що ви кажете? — підіймається з призьби заінтригована баба Явдоха.

— Ая, ая, сама бачила. Такий вже там розумний: капелюх у нього зелений, з кандібоберами, а краватку має знаєте яку? Та ж зозулясту, як ота ваша прицуцькувата курка, що навесні мої грядки роздряпала!

— І доки ви, Оришко, будете мене тією куркою поприкати?

— Аж доки ваша зозуляста дуба не дасть!

— Тіпун вам на язик!

І баби зачинають сваритися... Все це скоро закінчується повним розривом «дипломатичних» стосунків на «віки вічні», аж до полудня — ополудні Оришка йшла до Явдо-

хи з горнятком молока, а вже під вечір «спільне комюніке» гласить: «Піти до Мотриного дохтора, аби він нам хворобу встановив...»

Наступного ранку, ледь сонечко пробіглося по росянистій травичці, як баба Оришка вже на порозі:

— День добрий, Павлушо! З приїздечком тебе!

— Доброго здоров'я, бабусю! Дякую вам.

— Ти вибачай, дитино, що розбудила, я до тебе як до дохтора — з хворобою.

— Радий би вам допомогти, бабусю, але я фармацевт...

— Ая, ая, дитино, я ж і кажу, що прийшла, аби ти мене послухав і сказав, яку маю хворобу.

Ввійдіть у мов становище? Зізнатися, що медицини не знаю, то до вечора про це півобласті знатиме. Доводиться во ім'я спасіння докторської репутації брати зі стола пластмасову лінійку, прикладати до бабиної спини й командувати:

— Бабо, дихайте!

Баба дихає, а я роблю вигляд, ніби слухаю.

— Ви знаєте, що у вас?

— Аби знала, то оце б тобі й клопоту не завдала.

— Форамен окціпітале магнум (латинське — великий потиличний отвір, котрий має кожна людина від народження).

— Ти бач, а я думаю, чого це мене так праве коліно болить...

— А взагалі, бабусю, сходіть ще до Миколи Васильовича (наш сільський лікар).

— Ет, була в нього вже не раз!

— І що?

— Ніякої, — каже, — у вас хвороби немає... То ти, Павлушо, той... Випиши мені щось від того магнума.

Виписую бабі Оришці глюкозу в таблетках. Ходить баба хвалиться по селу:

— Оце дохтор! Як узяв апарата та приклав до спини, то таку хворобу встановив, що й не вимовиш...

Наступного дня заявляється баба Явдоха. Каже, «дошка» в неї болить. По-медичному це грудина. Я починаю відпиратися:

— Та зрозумійте ж, що фармацевтів на першому курсі вчать хімії!

— Як це так? На дохтора вчишся, а медицини не вчиш? — дивується баба Явдоха.

— Не на лікаря, бабусю, а на фармацевта,— пробую пояснити, але це її не задовольняє:

— Господи, як Оришці признав хворобу, а мені не хочеш! У селі був хлопець як хлопець, а тепер, бач, носа задер! — І баба Явдоха сердито грюкає дверима. Увечері вона кричить до моєї матері:

— Ще раз твої гуси в городі застукаю — до одної на вербі перевішаю! Он свого дохтора застав, хай пасе!

І ось сиджу собі та й думаю: «О міністерство охорони здоров'я! Заведи такі порядки, аби фармацевтів у ВУЗах більше медицини навчали, або застав медичну пропаганду, хай вона роз'яснить бабі Оришці та бабі Явдосі, що таке лікар, а що таке фармацевт. Зроби щось, бо й ці мої останні канікули пропадуть!»

ТАКИ СВОГО ДОБ'ЮСЯ

Чи там в людини серце зліва, а чи справа — до того чоловікові байдуже, аж доки воно само про себе не нагадає. Отак і зі мною. Човгаю до поліклініки:

— Вам до кого? — визирнуло з вікна реєстраційної миловидне жіноче личко.

— Серце в мене...

— Зрозуміло, — співчутливо кивнула головою. — Візьміть номерок до терапевта.

Довго той мене вистукував, вислуховував:

— Нічого не знаходжу, але сходіть на всяк випадок до кардіолога.

— Ви не мій хворий, — розвела руками кардіолог, — йдіть до невропатолога.

Невропатолог стукнув мене молотком по коліну й сперсердя сказав, що йому вже не раз таку свиню підсувають, однак направив на енцефалограму.

Як на гріх, і там нічого не виявили. Тоді я одержав направлення до спеціаліста по інфекційних хворобах.

— Не подобаються мені білки ваших очей, — скрушно похитав той головою.

— Ви не перший, — відказую. — Дружина мені вже не раз казала: «Не вилуплюй балухи!»

— Гірше, — зітхнув лікар, — щось на хворобу Боткіна змахує...

Мене запроторили в інфекційну лікарню. За дві неділі діагноз не підтвердився, і я знову почав ходити з кабі-

пету в кабінет. Скоро з усіх спеціалістів лишився гінеколог. Я вже намірився йти до нього, якби мене не закликав до п'ятого кабінету лікар, якого я турбував уже разів зо сім.

— Виписав би вам,— каже,— одні ліки, та боюся, ви їх не знайдете...

— Погано ви мене знаєте,— мало не образився я.— Пишіть.

Зараз я засмаг, скинув пару зайвих кілограмів, кожну вільну хвилину бігаю по аптеках, розпитую знайомих, тепер ось взяв на роботі відпустку, збираюся до Києва. Там у міністерстві охорони здоров'я працює один старий знайомий — ми з ним два роки в один і той же дитячий садочок ходили. Серце, правда, тепер не турбує, та мушукати дефіцитні ліки відшукати... Мушу, бо ми з лікарем засперечалися на американку, а мені так подобаються його... «Жигули».

ХТО ТЕПЕР НЕ ПОСПІШАЄ?

Ви розумієте, що означає не зустріти з літака дружину?

Відсапуючись, мов загнаний кінь, я прибіг на зупинку таксі й застав там таке, як завжди,— довжелезну чергу пасажирів і жодної автомашини.

— Товаришу,— шепнув я огрядному патрону з портфелем, який очолював чергу,— коли трапиться таке чудо, що за десять хвилин з'явиться таксі, перепустить... В аеропорт запізнююся.

— М-м, як вам сказати, молодий чоловіче,— оглянув мене критично з ніг до голови патрон,— сам на збори поспішаю... Та й, зрештою, я не один у черзі...

— Гляньте, який жвавий знайшовся, чергу йому уступи! Посоромився б. Я он малу дитину самісіньку залишила! Думає, тільки йому одному потрібно. Хто тепер не поспішає?..

Черга солідарно загула.

Я трохи вичекав, набрав байдужого вигляду, розгорнув газету і вголос прочитав те, чого там не було: «За рік комунальним транспортом нашого міста обслужено стільки пасажирів, що якби вони стали в ряд на дистанцію витягнутих рук, то цим рядом можна обперезати земну кулю по екватору 1,456 раз...»

— Ну й журналісти пішли,— удавано обурився я.— За-

мість того, аби назвати цифру, такі головоломки видумують, що й академіку не під силу!

— Нічого складного, — клюнув першим на приваду глава черги. — Поділіть довжину екватора на довжину витягнутих рук однієї особи — і вся вам загадка...

— Ага, які ви скорі, — вперся я на своєму, — в тім то й вся складність, що не в кожного однакова довжина рук!

— Чоловік має рацію, — втрутилася в розмову жінка, що залишила вдома своє маленьке чадо. — Он у нас по сусідству живе один тип з такими ручиськами, що з мого балкона всю тараню перетяг... Коли я помітила в нього на балконі сухі гриби, вірите, мало не розтягнулася, а дістати не змогла...

— Питання заплутане ще й тим, — не витерпів і собі чоловік у клітчастому пальті, — що в газеті конкретно не сказано, чи пасажирів взяли за руки, чи тільки торкалися один до одного пальцями.

— Яке це має значення, — розгарячився глава черги, — подумаєш, одним пасажиром менше, одним — більше!

— Дозвольте! — вигукнув з черги дідусь-пенсіонер, — а хто це вам, шановний, дав право пасажирами розкидатися? Мелодій чоловік поставив конкретне питання, і ми повинні конкретно на нього відповісти! Правильно я кажу? — звернувся до всіх.

— Правильно! — дружно відповіла черга.

— Моя пропозиція така, — продовжив дідусь-пенсіонер, — давайте зміряємо в кожного з нас розмах руки, виведемо середнє і матимемо відповідь. Сантиметр в когось є?

— Є-є!

— Міряйте мене першу, — підлетіла до дідуся громадяночка, — бо я саму дитину залишила!

— О ні! — замахав руками глава черги. — Я стою перший, з мене й починайте!

— Як вам не соромно! — вибухла гнівом жінка. — Вся голова сива, а джентльменства ні на гріш...

У черзі знявся такий галас, що ніхто й не почув, і не звернув уваги, як під'їхало таксі. Я преспокійно всівся і помчав до аеропорту.

Проїжджаючи з дружиною назад, ми побачили на зупинці довгий ряд таксі, шоферам яких дідусь-пенсіонер міряв руки в натовпі пасажирів.

ПОПУЛЯРНІСТЬ

— Що не кажи, старий, а телебачення велика штука, — заявив якимось мій приятель.

— Ото новина! Це кожний знає.

— Ти мене не так зрозумів, — став пояснювати приятель. — Я хочу сказати, що варто раз виступити по телебаченню, як відразу виростаєш в очах людей.

— З чого ти взяв?

— З власного досвіду. Ти ж знаєш, я недавно виступав по телебаченню з своїми віршами?

— Ну і що?

— А те, що тепер у місті мало не кожний зі мною вітається... Хіба таке раніше було? Ось нині йду вулицею, аж це один каже: «Добрий день», — другий, третій аж капелюха здіймас... А що вже жінки — не було такої, аби не подарувала мені найчарівнішої посмішки.

— Перебільшуєш!

— Я тобі чесно кажу! — мало не образився він. — Зрештою, як не віриш, ходімо пройдемося...

— Чого ж, можна і пройтися, — погодився я.

Ми вийшли на вулицю, пройшли туди-назад, пішли іншою. І даремно мій поет, до речі надзвичайно талановитий, вдивлявся в обличчя перехожих: не було там ні чарівних посмішок, не скидалися капелюхи. Один, правда, чоловік підійшов до нас, аби висловити мені жаль з приводу того, що я перейшов з аптеки працювати до Спілки письменників, бо йому вкрай зараз необхідні дефіцитні ліки...

Піднесений настрої мого приятеля явно пішов на спад:

— Нічого не розумію, — розвів він руками. — Але ж годиною раніше вони зі мною віталися... Он, бачиш того чоловіка, що стоїть навпроти?

— Бачу.

— Так він мало капелюхом по тротуару не шаркав, а тепер у наш бік і не гляне.

→ Ти сам ішов?

— Та ні, з твоїм знайомим.

— Що за один?

— Отой, що тобі кольоровий телевізор діставав...

— А-а-а, тепер усе ясно. Чоловіче, ти знаєш хто з тобою йшов?!

— Хто?

— Завідуючий базами облспоживспілки...

ВИКАПАНИЙ ТАТУНЦЬО

— Я вам скажу, сусіде,— ділюся думками Марко Миска,— нині такий світ пішов, що навіть у школі і там з дитини хочуть дурня зробити. То ще добре, що мій не піддається. Маєте таке. Приходить Василько якимось зі школи:

— Тату, нам сьогодні вчителька таку задачку дала розв'язувати, просто жах. Розумієш, маємо порожній резервуар і дві труби. В одну — вода наливається, іншою — виливається...

— Ну і що — хай собі виливається. Тобі що до того?

— У тім то й річ, що мусимо взнати: через який час резервуар наповниться водою.

— Ха! Ото задача! Та ж відомо й дурневі, що аби резервуар наповнився водою, треба одну з труб перекрити. Вчителька, певно, хоче тебе на кмітливість перевірити, не суши собі голову...

Наступного дня приходить Василько зі школи, аж це в щоденнику двійка з математики.

— За віщо? — аж затрясло мене.

— За резервуар з трубами.

Ну,— думаю собі,— що-що, а цього я так не залишу. Знайшов бачок, припаяв дві трубки — і до вчительки. Ви,— кажу,— моему синові дали задачку розв'язувати, а я вам на практиці доведу, що усе це фільчина грамота...

Вона за олівець, я за відро. Цілу годину сперечалися, і вона мені таки нічого не довела.

А оце нині викликали мене до школи. Ви собі не можете уявити, що там накоїв мій шибеник у хімічному кабінеті. Намішав у пробірці всяких речовин, а воно як гахне — одна з дівчаток досі заїкається...

— Щось неймовірне! — обурюється сусід.

— Але факт! — цвіте Марко. — Слухайте, то ж треба мати клепку, аби докумекатися, що з чим змішати. Пустить туди мене, або вас, хіба ми таке втнемо!? Або так прилаштувати шнурок, що коли двері відчиняєш — обов'язково зачепишся, думаєте, легка справа... Учителька фізики зачепилася і... Га-га... Чисті тобі комедії та й годі. Як не кажіть, а Василько у мене кмітливий, спостережливий, винахідливий. Такий у житті не пропаде.

Звичайно і в мене є що згадати зі шкільних років... Пам'ятаю, був у нас історик. Така зануда, мало не замучив датами. Так я намастив його стілець столярним

клесм... Уявляєте? Хі-хі-хі! Га-га-га! Ой не можу, як собі пригадаю...

— Чи не до міста зібралися, сусідо?

— Так.

— То ходімо разом. Я, знаєте, хочу розвідати, чи то правда, що в наступному році у восьмій школі відкриють клас для обдарованих дітей.

— А вам це навіщо?

— Хочу туди свого Василька влаштувати...

НОВОРІЧНИЙ ТОСТ

Ялинка переливається різнокольоровими вогнями. «Бородаті» анекдоти переказано. Треба придумати щось цікаве. Може, тост?

— Тост! Тост! Гумористові слово!

— Давай смішне!

— Про кого ж вам? Хіба про тещу?

— То я цілих два дні готувала вам стіл, а ви на Новий рік на мені хочете відігратись? — це вже господарева теща. — Та якби не ми, тещі, то добра половина гумористичних збірок світу білого не побачила б!

— Ну, тоді я вам про жінок.

— Набридло! Про чоловіків давай! Нехай послухають!

— Ну, тоді слухайте... Один заступник голови міськради...

— Ти, здається, збираєшся обмінювати квартиру? — побарабанив пальцями по столу Денис.

— Гм... Голова товариства мисливців і рибалок...

— До речі, — сказав Федір, — після свят зайди, забереш свою відстрілочну карточку...

— Кхи-кх-гм... Яюсь голова колгоспу виступав на зборах...

— Ледве не забув: ми оце збираємося розглянути питання про пенсію твоїм батькам, — сказав Микола.

— Одного разу директор видавництва...

— Між іншим, десятого січня у нас складається перспективний план, — занурився поглядом у чарку Іван.

— Ех, було не було, де наше не пропадало! Сидить дід Кирило з рушницею біля колгоспної комори і каже до Рябка:

— Рярко! Га, Рярко! Ти спиш?

— Не-є! Думаю!

- Про що ти думаєш?
  - Де дінуться гумористи, коли вас, діду, не стане?
  - Підуть, Рябко, в сторожі!
  - Отже, з Новим роком вас, діду Кириле! Як добре, що ви є ще на світі.
- Реготали всі до сліз.

ВИХОВНИЙ МОМЕНТ

Коли я йшов повз десяту середню школу (це якраз по дорозі додому), в моїх грудях розігралось отє дивне почуття, яке називають совістю. Так оця совість взяла та й заговорила: «Пригадуєш, три роки тому тебе заочно в батьківський комітет обрали? П'ять разів до тебе на роботу приходила вчителька, поки ти на засідання прийшов».

— Все правильно, — згодився я, — але для чого вона засідання батьківського комітету призначає в такі дні, коли по телебаченню футбольні матчі транслюють!

«Ти все ж таки поцікавився б сином», — не вгамовувалася совість.

— Воно й справді не завадило б, — завагався я.

...І тут в мені прокинулося давно приспане хлоп'яцтво: цікаво, чи вчителька мене запам'ятала. Як не впізнає — київське «Динамо» завтра в «Спартака» виграє.

Від цих двох очок кінець кінцем залежав мій спокій, і я повернув до школи.

— Добрий день! — вклонився ще з порога.

— Добрий день! — відповіла вчителька, пильно розглядаючи мене.

«Так і є, не впізнала», — розпирала радість мої груди.

Але хіба цією радістю з учителькою поділишся?! І я, вдаючи стурбованого, запитав:

— То як тут мій Сергійко вчиться?

— Он як, нарешті ви з'явилися? — спохмурніла враз учителька.

«Невже вона мене впізнала відразу, але не подала виду?» — похололо щось у моїх грудях, а вона вже вичитувала:

— Пропускає уроки, запустив навчання, грубіянить старшим...

«Плакали динамівські медалі», — з гіркотою подумав я і, аби щось сказати, недоречно бовкнув:

— А які в нього оцінки?

Обличчя вчительки набрало такого виразу, ніби перед нею замість мене стояв якийсь неандерталець.

— Як? Невже ви ні разу не заглянули в щоденник?!

— Бачите, я цих останні два місяці був у відрядженні,— збрехав я на ходу, задкуючи до дверей.

Вчителька вчасно зманеврувала, заступивши мені шлях до відступу.

— Спішити вам нікуди. Якщо вже прийшли, то побудьте на педагогічній раді.

— Я? На педагогічній раді? Хіба я педагог?

— Ні, ви батько. Візьмете участь у вирішенні долі свого сина: бути йому в школі чи не бути.

На педагогічній раді я присягався, запевняв, вибачався і під кінець навіть пригрозив, що поб'ю свого хлопця.

Не знаю, що більше вплинуло на педагогів, але моє чадо залишилося в шкільних стінах. Я вже взявся було за дверну ручку, коли мене зупинив директор.

— Ваш Сергійко розбив у фізичному кабінеті машину Фарадея вартістю п'ятдесят карбованців... Так що доведеться...

— Малі діти — великий клопіт, — по-філософському сказав я і поліз до кишені, радіючи, що Фарадей не сконструював лічильної машини «Дніпро».

«Значить, вона мене впізнала», — гірко думав я, ідучи додому.

— Ну, синку любий, — сказав я вдома, — розповідай, як ти там у школі штурмуєш висоти науки.

— Сьогодні я знову одержав п'ятірку, — похвалився Сергійко, простягаючи мені щоденник.

Я глянув на обкладинку і остовпів: там було написано, що мій син учень шостої школи.

— То ти хіба не в десятій школі?

— Татку, — здивовано глянув на мене син, — та ж мене мама ще позаторік в шосту перевела... В десятій Сергійко дядька Миколи вчиться.

Дядько Микола — це мій рідний брат.

— Значить, вона мене не впізнала! Не впізнала!

Я підхопив Сергійка на руки і закрутився з ним по кімнаті.

Бути динамівцям чемпіонами!

НАКАЗ

— Ти собі не уявляєш, який це фільм,— переконував я дружину, яка вперлася на тому, що їй нині копче потрібно піти в перукарню.— Протягом цілої години показують одного приборкувача хижаків. Що за сміливий парубійко! А красень! Всі наші знайомі вже по другому разу ходять дивитися, лише тебе ніяк не умовиш...

Остання карта була в руку — дружина погодилася відвідати кінотеатр.

— Привіт,— зустрів нас Микола Швендя на вулиці. Ми з ним знаємося лише по роботі.— Ти читав наказ?

— Який?

— Ти, насправді, нічого не знаєш? Усі дивуються за віщо тебе так...

Микола пішов, а мені в голові засіло пекуче: «За що?».

— Знаєш, люба, навіщо нам той фільм. Хіба ми не бачили в цирку, як тягають за хвости надресированих тигрів? Та вони ж мов домашні коти! А чи наші знайомі мають такий витончений смак? Краще давай по телобаченню виставу подивимось. До речі, сьогодні якраз наш місцевий театр виступає. Сором зізнатися, коли ми в ньому останній раз були. Що? Тобі не хочеться? Ну, звичайно, чи таким інтелектуалам вгодиш! Хіба подібне у перукарнях крутили б!

Поки ми з дружиною дійшли додому, одне до одного вже не розмовляли.

Я ліг на кушетку й зачав пригадувати, за що б мене могли розписати в наказі. За те, що під час трьохденного відрядження два дні просидів на рибалці? Але ж про це ніхто не міг довідатися. А можливо, за цемент, який з мого відома Кукін віддав комусь із своїх знайомих.

Але ж про це знаємо тільки я і він... Так то воно так, а раптом отой чоловік та комусь проговорився...

Я пролежав без сну до ранку, але так і не визначив, за віщо на мене написано наказ.

— Ти довго ще будеш одягатися?! — гримнув я вранці на сина, який, як на мою думку, надто повільно збирався у дитячий садок.

Той ні з того, ні з сього розревівся... Вмішалася дружина, за нею теща... Скінчилося тим, що я хряснув дверима і пішов на роботу...

По дорозі заскочив до аптеки, купив валідол...

В установу прийшов, коли, окрім прибиральниці, ще нікого не було.

На стіні висів наказ... про преміювання мене за хорошу роботу.

ЯКБИ ЗНАТТЯ

Дощ лив немов з відра. Теща, тримаючи в одній руці парасольку і мило щебечучи: «Щоб такі зяті на світ не родились»,— другою рукою розставляла у спальні ночви, позичені в сусідів відра і тазики. Дружина маневрувала у вітальні серед хаотично розставлених по підлозі каструль, старший син вичерпував воду з коридора, а меншенький пускав на кухні паперові кораблики, плескаючи від задоволення в долоні. Я, основна причина авралу (бо зняв з даху стару черепицю і все якось не міг зібратися накрити хату шифером, що півроку лежав на подвір'ї), вихором носився по «об'єктах» і виносив відрами опади у вигляді дощу.

Ледь надворі прояснилося, як у хаті розігрався сімейний ураган з високобальними сарказмами, перехресними допитами, глузливими сумнівами щодо моєї повноцінності, як батька, чоловіка і зятя. В фіналі прозвучав погрозливий ультиматум:

— Коли завтра не накриєш дах, можеш забиратися з дому на всі чотири вітри.

Загнаний у безвихідь, я капітулював, ранок погнав мене на завод.

— Усе! — поклав я заяву на стіл, — сьогодні ж таки давайте відпустку. Далі з дахом тягнути нікуди.

На присутніх, які протягом літа вже встигли звикнути до моїх заяв аналогічного змісту, це не справило аніякісного враження. Начальник цеху неквапливо пустив кільце тютюнового диму і, ніби виважуючи слова, сказав:

— Заблагенька у вас, Анатолію Петровичу, дружина... Вам би мою — за ніч дах покрили б! Що ж до відпустки, то підете післязавтра.

— Ви що, жартуєте?

— Ніскільки, — підвівся з-за столу голова цехкому, — бачте, Анатолію Петровичу, — ви у нас в цеху голова культкомісії, можна сказати, єдиний ерудований в музиці... Отже, ви єдина кандидатура, яка зможе очолити

жюрі на огляді художньої самодіяльності в підшефному колгоспі.

— Вибачайте, але я не можу, — вперся я на своєму.

— Нічого, нічого, — заспокоїв мене начальник цеху, — завтра приїдете, а потім ми робочу силу підкинемо.

— Чи я знаю, — завагався я, — але де ж гарантія, що завтра дощу не буде?

Замість відповіді голова цехкому набрав номер і приклав до мого вуха телефонну трубку.

— З сьогоднішнього дня і протягом декади передбачається суха, сонячна погода... — почувся монотонний голос, який звів нанівець мої вчорашні клятви перед домочадцями.

Того дня учасники художньої самодіяльності не зібралися. Ми гарненько пообідали і вже було зібралися на рибалку, як дощ загнав нас у чайну...

— Та ви не дуже спішіть, маємо час, — заспокоював мене керівник художньої самодіяльності, коли хористи не з'явилися і на другий день. — Поки там учасники зберуться, ми ще встигнемо рибку половити.

На третій день мене вже не мучили невиконані обов'язки голови жюрі, серце стискало єдине: «Що я скажу дома?!!»

Надворі періщив дощ, в душі біла на сполох тривога, автобус мав бути тільки вранці.

Сумні думки розвіяв завклубом, який виявився напрочуд кмітливою людиною... З сяючим обличчям він простягнув мені папірець, де чорним по білому було написано: «Довідка. Видана лікарю Грищенку О. Л. в тім, що він транспортує до обласного центру хворого Скибку А. П. (тобто мене) з діагнозом «передінфарктний стан».

— Я не розумію гумору.

— Простіше простого. Ви поїдете додому машиною швидкої допомоги в моєму супроводі.

Рідна домівка зустріла мене передгрозовою типею. Домочадці сиділи в кімнаті під великим брезентом.

— З'явився?! — вигулькнула розлюченою тигрицею з-під укриття дружина.

Я стояв біля дверей і відчував, як під моїми ногами провалюється земля. В голові росм пролітали фрагменти скомпонованих у дорозі виправдувань, які тут же відкидав, як несерйозні. Обличчям збігали дощові струмочки. Я поліз у кишеню за хустинкою. Разом з нею на підлогу впав папірець, який ментально підхопила дружина.

— Мамо! — скрикнула вона.— Та в нього ж передін-фартний стан!

Й став було щось пояснювати, але мене вже ніхто не слухав. За хвилину дружина поїла мене у ліжку гарячим чаєм, а теща тримала в головах парасольку...

По парасольці барабанили краплі, навіваючи сон.

«Знав би, що так обернеться,— подумав я собі,— то можна було ще день рибку половити...»

СЛИВКА ТАКИ МАЄ РАЦІЮ

У нашій редакції є такий собі чоловічок Микола Сливка, який усі свої й не свої вдачі та невдачі пояснює завжди так:

— Як не крути, а воно в житті, як чоловікові везе, то й везе, а як вже не везе, то й не везе!

Я ніколи всерйоз не сприймав його слів, аж доки не трапилося ось таке. Сиджу якось над статтю, яку пообіцяв редакторіві на ранок. І так мені злипаються очі. «А що,— думаю,— як я трохи посплю, а тоді вже й за роботу візьмуся?»

— Віро,— гукаю дружині,— ти не бачила, де наш будильник?

— Шукай між Васильковими іграшками.

— Добре виховання — віддала дитині будильник...

— Дивіться на нього! Три роки не допрошуся, аби будильник зремонтував, а тепер ще й з претензіями!

— Ну годі тобі,— кажу примирливо й беруся шукати будильник, а знайшовши, заходжуюсь ремонтувати, бо колись цією справою в молодості грішив... Розібрав до гвинтика. Що за лиха година — три коліщатка зайві. Розбираю знову, аж це пружина — шарах! Коліщатка по підлозі дінь-ділінь!

Рачкую по хаті. Де ти їх визбираєш, коли очі злипаються...

«Певно, піду в душ, освіжуся, а тоді вже й за пошуки візьмуся»,— міркую собі.

— Віро, дай-но мені чистого рушника.

— Навіщо?

— Прийму душ.

— Хіба ти забув, що в нас обидва крапи несправні? Я тобі вже про це другий тиждень кажу.

Беруся за ремонт крапів, бо в молодості колись цим

ділом трохи грішив. Крутив-вертів, аж це один з них — лишень — хруп! Вода фонтаном як ударить.

— Віро-о-о!

— Ну чого тобі?

— Шукай якогось дерев'яного кілка, бо як трубу не заб'ю, каюк нам тут!

Ледь мені вдалося трубу забити, заходився воду вичерпувати, аж це світло блись — і погасло.

Беруся за ремонт, бо в молодості я колись цим ділом грішив. Ледь за проводку взявся, аж це як черкане, як іскрами посипле — увесь наш будинок поринув у темряву.

Як піднявся гамір, стукіт!..

Вранці за ненаписану статтю редактор вліпив мені догану, сусід вимагав, аби я зробив у його квартирі побілку, бо вода встигла залити стелю, енергозбут вручив солідний рахунок за зіпсовану проводку...

Тепер що б мені там хтось не вигадував, як би не переконував, а я вам скажу, що товариш Сливка таки має рацію.

ЛОВИСЯ, ВЕЛИКА Й МАЛА...

Довгождана субота. Ранок. Гладь озерна. Закинули вудочки. Праворуч мене — Савка Вівсюг. Це рибальська знаменитість, можна сказати, обласного масштабу, бо рідко де є в області такі ковбані, в яких би Савка вудочкою не побовтав.

Ліворуч — Юхим Підперезаний, мисливець з діда-прадіда. За десяток років, відколи тримає рушницю в руках, висмалив у повітря біля центнера порошу, і злі язички подекують, ніби йому навіть пощастило вкоротити життя якомусь там необачному зайчиськові. Із початком мисливського сезону, Юхим брав глухого, як пень, і старого, як світ, пса Маркіза і цілими днями пропадав на лоні матінки-природи. Коли сезон кінчався, Юхим із задоволенням міняв двостволку на вудочку...

Отож, сидимо собі, сонечко під полудень добирається, риба про себе й знати не дає.

— От минулого разу тут було! — зітхає Савка.

— Це ж коли? — насторожується Юхим.

— Ти тоді не ходив, — буркнув Савка і повернувся до мене. — Ось ці сліди на болоті бачиш?

— Бачу, а що?

— Це я так погами впирався, як коропа з води тягнув. Ох же ж і вчепився — я його до берега, він мене з берега, я його сюди, він мене туди... Дійшло до того, що радий би його й позбутися, та згарячу жилку на руку намотав... Бачу, кепські справи. І тут мене осінило: підтяг я трохи коропа до берега, а тоді й жилку до верби обмотав... Віриш, так він вербою хилитав — думав в корінням вирве... Три метри завдовжки корописько...

— А де ж та верба?

— Яка верба?

— Ну та, що ти за неї жилку мотав?

— А-а-а... Певно, хтось зрубав.

— Це що, — зітхає Юхим. — От минулого року пішли ми з Маркізом на Тарасівські стави. Усі закутки обнишпорили — бодай би тобі якась паршива качка крикнула. Аж зустрічаю Гришу Лукашенка:

— Отут качок шукаєш? — дивується він. — Хочеш печеню їсти — йди в Станіславчицьку дубину.

Йду. Ледь канаву переплигнув, чую, щось над лісом летить, аж гілля гнеться. Прицілююся отак навмання, та з обох стволів як шарахну. Вмовкло. Нема та й нема, нема та й нема. Коли це щось на землю — гуп! Підбігаю — крижень... Обпатрала жінка дома — пуд чистісінького м'яса.

— Так вже й пуд! — зауважує Савка.

— Аби-сь знав — пуд!

— Не загинай, Юхиме, де ти таких крижнів бачив?!

— Дивися на нього, як трьохметрові коропи є, а пудових крижнів нема! — І вони зчеплюються так, що я змушений втрутитися:

— Годі вам! Ти, Савко, метрів на два коропа уріж, Юхим збавить кілограмів десять крижню та й по всьому...

Савка ніби й погоджувався на такий компроміс, так вперся Юхим:

— А я йому докажу, що такі крижні бувають. Я цього року ще й більшого бачив. Сиджу в очереті, аж це підбігає Маркіз, за штанину зубами смикає та все лапою на воду показує. Розгортаю очерет — крижень завбільшки з човен біля качечок плаває...

— Ірунда! Маркіз лапою показує! — вибухає гнівом Савка. — Ніхто твого пса не знає... От у мого діда колись пес був. Зберуться після роботи сусіди на колодках, дід песика підкликає:

— Гопсику, який нині день?

— Гав, гав, гав! Середа, значить...

У цей час Юхимів поплавок зникає під водою. Юхим різко смикає вудлицем, і в траву летить шматок гнилого дерева.

— Тьфу, паршива, будь щаслива!— зловтішно хіхикнув Савка.

Юхим нагороджує його презирливим поглядом і демонстративно йде на протилежний берег.

— Він думає, це йому пудові крижні над дубиною збивати... В рибальстві треба володіти тонкощами. Я, приміром, по кльову можу сказати, що там біля гачка.

Савчин поплавок затанцював, виписуючи дрібні кола.

— Побачиш, карась!— Савка рвучко підсік, і в траві затріпотіла манюпінька пліточка.

— Лізе тобі на гачок всяка шпана!— шпурнув рибкою у воду Савка й замовк.

Вечір поволеньки вже нап'ялював на землю сутіпки, змотуємо вудочки й беремо курс на діда Стручка в село. Савка клянеться, що в діда свіжа риба не переводиться...

Йдемо строем: попереду Савка, за ним — я, за мною Юхим Підперезаний.

Ловися, велика й мала!

ГРИБИ

А все мій приятель Микола! І хто його за язика тягнув?

— Вчора,— каже,— на грибне місце натрапив, кошик повний, то, вірите, скинув сорочку позав'язував рукави — все одно всього не забрав.

Отакі сказати при моїй дружині!.. Увечері мені довго втовкмачувалось про амінокислоти, які можна знайти тільки в грибах. До того ж, у мої роки варто більше рухатися на свіжому повітрі, бо, як відомо, тільки кисень спалює зайвий жир...

Словом, наступного ранку я вже чимчикував із містким кошиком у напрямку автовокзалу.

Аж ось і він, осінній ліс! Вже чуб його з підпаливами, але ще буйний.

Агов, грибочки, агов, біленькі, де ви поховалися?!

Біжу в напрямку трьох старих беріз. Перестрибую через канаву.

О-о! На початок не так вже й погано знайти підосичника, а онде ранній опеньок...

Мої ноги натхненно намотують кілометрів зо три. Як хтось урізав — анічогісінько...

Аж ось бачу кілька мухоморів. Міцні та пихаті, немов насміхаються: «І нас не береш, і кошик порожній несеш». Еге! Хтось мені казав, що де ростуть гриби погані, мусять бути й гриби хороші. Старанно заглядаю під кожен кущик, тикаю палкою у кожен підозрілий горбочок...

Сонечко зачинає вже мститися на нічліг, Йду і я до автобусної зупинки. У місті зустрічаю Миколу. Йде веселий, в руках повний кошик білих грибів.

— Де назбирав?

— У Калуському лісі.

— Не жартуй, чоловіче, я цей ліс нині вздовж і впоперек сходив!

— Кажу тобі, там!

— Якщо так, то віднині й знати тебе не хочу! — круто розвертаюся і йду.

— Зачекай, Василю, — гукає вслід Микола.

— Чого тобі? — неохоче зупиняюся.

— Розумієш, я їх на базарі купив...

— Прекрасно! Негайно йди і чесно розкажи про все моїй дружині.

— Це можна, лише я їх купував не за власні гроші.

— Виходить, ти їх десь поцупив?

— Ну знаєш!

— Тоді поясни.

— Їдьмо завтра удвох — зрозумієш...

Наступного дня повіз мене Микола «Запорожцем» у ліс, що входив у зону культурного відпочинку громадян...

— Збирай! — скомандував.

— Що? — дивлюся на нього отетеріло.

— Пляшки і скляні баночки.

За день ми зробили кілька рейсів... Шкодували, що консервні банки не приймають. Та й цього, як розібратися, було досить... Ми пообідали з коньячком у фешенебельному ресторані, купили на базарі по кошикові білих грибів, ще й на пиво дещо лишилося...

І хоча я прийшов додому під гуморком, моя половина зустріла привітно, а за годину вже ділилася з сусідкою:

— Ви знаєте, мій нині привіс повнісінький кошик білих грибів!

Наступного ранку я побачив, як сусід у синьому спортивному костюмі чемберляв у напрямку автостанції.

— Дай, боже, нашому теляті вовка з'їсти!— побажав я йому вслід.

РОБОТ-ПОМІЧНИК

Наміри дружини привчити мене до хатньої роботи набули такої агресивності, що я мусив діяти негайно і якнайрішучіше...

І ось нині четверо дужих молодців внесли до хати великого ящика.

— Куди його?— буркнув блондин у голубому береті.

— В оцю кімнату,— кинувся я. Було на поміч, та він зробив знак рукою.

— Не треба, ми самі. Ви вже опісля своє слово скажете...

Я кивнув головою і поліз по гаманця.

Вони пішли, а я засів за інструкцію користування роботом-домогосподаркою...

Ага, значить «...запрограмується і працює на власних батареях протягом шести місяців безперервно, без вимикача...»

— Ось, маєш,— похвалився дружині, коли вона повернулася з ринку.— Віднині це твій найперший помічник.

— Невже він і їжу готуватиме?

— Аякже — все, що запрограмуєш. Он в інструкції написано, що йому найскладніші математичні операції під силу, а ти про якісь там обіди питаєш. Словом, бери інструкцію, знайомся, програмуй, а мене лиш в спокої...

Вже тієї ночі мені сниться: сиджу я на царському троні, й варто лише моргнути, як дружина з тещею біжать наввипередки:

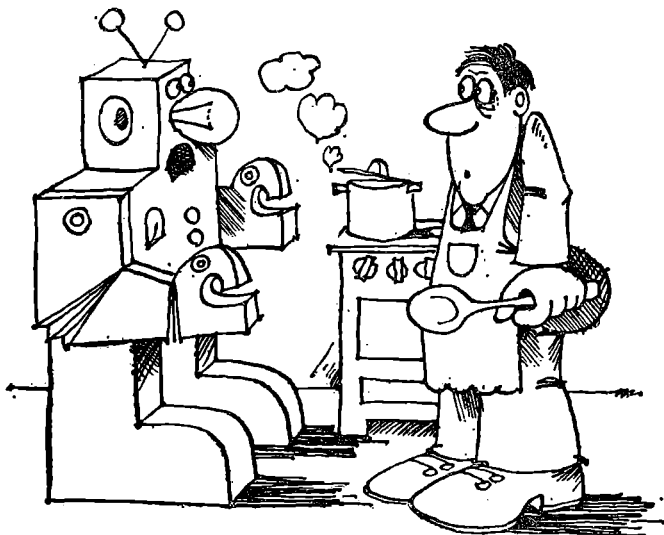
— Ваша величність, zvolite йти до столу, а чи сюди сніданок подавати...

І поки я роздумував, де краще посідати, хтось потряс мене за плече. Розплющую очі — робот лампочками блимає.

— Вставайте, час готувати сніданок.

— У тебе що, з шурупами не лади?— стукаю пальцем по його металічній макітрі й натягую ковдру на голову.

Де там — знову термосить і скрипить свосі.

— Слухай, бовдуре, чи я тебе для того придбав, аби ти мені спати не давав? Одійди по-доброму.

— Час вставати! — смикає за ковдру робот.

— Жінко! Встав цьому йолопові кленку, бо я за себе не ручаюся!

Ніхто не обзивається, а робот не відстає. Воно, звичайно, молотком по макітрі уріж і баста, та гроші ж які ця купа залізаччя вартує. Встаю, він слідом за мною:

— Готуйте на снідання яйця і каву з молоком!

— А тебе для чого куплено? — огризаюся я.

— Менше говоріть, бо вам ще дитину в дитсадок треба відвести і по дорозі зайти на ринок, — з олімпійським спокоєм відказує робот.

Я спробував вислизнути з кухні, але мені це не вдалося. Тут і дружина заходить:

— То як наш робот справляється?

— Згорів би він був! Уявляєш, цей деспот заставляє мене готувати сніданок!

— Вам залишилося тридцять вісім хвилин — поспішайте! — торочить робот.

— Чуєш? — кажу дружині. — Це твоє вихованнячко!

— О, маєш, — здвигнула вона плечима, — хіба я його купувала?

— Купувати не купувала, а програмку добру на-гора видала!

— Ведіть себе ввічливо з жінкою!— блимнув лампочками робот, наближаючись до мене на небезпечну відстань.

— Ну-ну,— позадкував я,— вже й порозмовляти не можна.

Увечері приходжу додому, а цей узурпатор мене мало не за петельки.

— Де так пізно вештаєтесь? Ану дихніть!

— Іди,— відказую,— бо як дихну — транзисторів не повизбируєш!

— Не розмахуйте руками!— клацнув робот металевими щелепами і підштовхує мене на кухню...

Вже як повечеряли (вечерю, звичайно, знову готував я), робот пішов у куток і замовк.

«Невже там щось перегоріло?»— вдарив у мої груди струмись радісті. Коли мої домочадці полягали спати, тихесенько підкрадаюся до робота. Бачу — щелепи йому пообвисали.

— Ну що, добазікався?— та пальцем у рот штурх.

Ех, як схопить мене ця потвора залізними зубами...

— Пусти! — верескнув я.

А воно сплюнуло та:

— Пальці до рота не пхати!..

Та хіба лишень це? Тут якби все розповідати, то й життя не вистачить. Скажу лишень одне: відколи цей робот у нашій хаті — одна мука. Ну, посудіть самі: їсти приготуй, в магазин біжи, білизну пери, за дитиною дивися, в квартирі прибирай... Хіба чоловіка так надовго стане? Вже третій день шукаю покупця.

Дорогі жінки, може, котрась із вас робота візьме? За півціни оддам!

ПОДАРУНОК

Сяючий тато, переступивши поріг квартири, кинув своє улюблене «Палкий привіт» і звернувся до сина:

— Ну, Сашко, вгадай, який я тобі подарунок приніс?

— Тлактола.

— От і не вгадав.

— Тоді автомасину.

— Знову не те.

— Петя, не муч дитину, — зауважила дружина.

— Гаразд, — усміхнувся тато, — я купив тобі бульдозера, який працює на батарейках... Зараз ми ось цю кнопчку тільки торкнемо — і машина поїхала.

Тато натис кнопку — бульдозер навіть не поворухнувся.

— Видно, тобі зіпсований підсунули, — сумно всміхнулася дружина. — Викинув на вітер сім карбованців.

— Суцйй пустяк, зараз ми контактики підчистимо, правда, Сашко?

— Плавда, тату.

— Петя, зіпсуєш... Дай я сама.

— По-моєму, в цих справах інженер-електрик більше ерудований, ніж медсестра, — роздратовано буркнув тато.

— Як сказати, — цілком серйозно відповіла мама. — Не медсестра викликала монтера, коли на лічильнику пробки перегоріли.

Цього вже тато стерпіти не зміг і гримнув:

— Дай сюди іграшку!

— Не дам! — смикнула бульдозера мама.

— Ну, коли ти вже такий знавець в електриці, — забігав по хаті тато, — то на якому принципі побудована оця машинерія?

— Знаєш що?— зовсім розсердилася мама. Вона щоразу так робила, коли чогось не знала.— Носишся ти зі своїми принципами, як дурень з писаною торбою.

— Ти мені пим Америки не відкрила... В твоїх очах я вже давно ходжу в такому ранзі...

— Що таке грубіян, я також второпала з того часу, коли з'єднала свою нещасну долю з таким щастячком, як оце ти.

— Інтелігентка! Нічого не скажеш!— процідив крізь зуби тато. Базарні баби були б у захопленні.

— Це я базарна баба?!— взялася руками в боки мама.

— Ти!.. Ти!..— потряс тато вгорі кулаками.

— Ах ти, бурмило необтесаний!— просичала мама і кинула бульдозера на підлогу.

І тут сталося чудо! В бульдозері щось затріщало, зашипіло, і він поповз по кімнаті.

— Ула-а-а!— закричав радісний Сашко, а тато з мамою продовжували вивчати, хто з них «обтесаний», а хто ні...

ЕЛЕКТРОННА СВАХА

В інституті кібернетики, де Мар'ян Огірочок інженером працює, миловидні представниці ніжної половини роду людського за останні роки добряче поколошкали і до того поріділи ряди прихильників життя холостяцького. Були неодноразові замахы і на кучеряву волю Огірочка, але останній надійно сидів у глухій обороні і зводив нанівець зловіщі наміри агресорів.

Певненість у своїх силах він відчував ще з тих часів, коли довідався, що на Заході стало модним обирати дружин за допомогою електронно-обчислювальних машин. Тоді він поклявся раз і назавжди — лише таким прогресивним методом обрати собі спутницю життя, поскільки інтуїція — ненадійний порадник в такому важливому життєвому ділі.

Кілька несучасних, як на його думку, дівчат, яким він запропонував цей варіант, обізвали його: одні — докінченим кретином, інші — тихо чокнутим. Трагічні хвилини не похитнули Огірочка і, як винагороду за стійкість, він, нарешті, зустрів на своїй парубоцькій стежині ангела, який іменувався Зіночкою...

Тьохкали соловейки, пурхала крильцями радість, іскристо сміялась Зіночка, млів од щастя Огірочок і лише

зрідка на його залиту сонцем душу набігала хмарина тривоги — як «пропустити» свого ангела через електронну машину.

Розмова виникла досить просто. Вони сиділи в парку, і Мар'ян показав ангелові журнал, в якому писалося про електронну сваху.

— Ой! — затріпотів руками ангел, — як цікаво-о і оригінально! Давай ми утремо всім носа... Уявляєш, це ж усе місто говоритиме... Ти ж, котику, зможеш це зробити в своєму інституті?

Скоро товариші гукали Мар'яну і Зіночці дружнє «Гірко!», а десь через тиждень ангел повернувся з перукарні роздратованим (якійсь там невігласці не сподобалася її зачіска).

— Де ти занастився? — грюкнула Зіночка дверима. — Ніколи не вмієш навіть дружину як слід зустріти...

— Я тут, моя радість, — вигукнув з ванни з мокрою сорочкою в руках Огірочок.

— Їсти приготував?

— Аякже ж, моя рибко! — старався розтопити улесливою посмішкою крижаний погляд ангела Мар'ян.

— Оце називається борщем? — скривилась Зіночка. — І ти посмів любимій людині зготувати таку кислятину? Ти б покуштував, які обіди готує Нюрчин чоловік!.. Він не такий тухтій, як ти... Попереджаю, котику, — загрозиливо помахала ложкою перед Огірочковим носом Зіночка, — не навчишся готувати — нарікай тоді на себе!

— Куди ж ти? — схопився Мар'ян. — В мене ще котлети є...

— Однесеш сусідському песикові, а я й в ресторані пообідаю... До речі, завтра повинні привезти імпортні шубки — пам'ятай обіцянку... Не забудь підлогу помити. Чао, котику...

— То як там тобі дома з Зіночкою живеться? — перепитували товариші по роботі.

— Порядок! — оптимістично відповів Огірочок. — Електронна сваха не помилилась...

ГОЛУБІ ОЧІ

Пухнасті сніжинки зручно всідалися на землі, а Дмитро Рибка з червоними гвоздиками у целофані поспівав додому. Біля одного з будинків чомусь зібрався гурт людей,

центр якого прикрашала вродлива блондинка. Рибка підійшов ближче.

— Розумієте,— ніяково посміхалося чарівне створіннячко,— ненароком причинила двері, ключі в квартирі залишились, а я...

Вона підвела голову і глянула на Рибку такими небесно-блакитними очима, що той одразу забув і про день народження дружини, і про гостей, які мали скоро надійти.

«І вродлива ж, бестія,— аж засопів Рибка,— до такої і не гріх позалицятися...»

— Що ж мені робити?— благали голубі очі.

— Зламати двері і квіт,— вінс пропозицію якийсь суб'єкт в ондатровій шапці.

— Більш оригінального ви не могли придумати?— уїдливо запитав Рибка,— розстібаючи пальто.— Приймайте!— подав він пальто і гвоздики незнайомці.— Сподіваюсь, ви не на п'ятому поверсі живете?

— На першому.

— Тоді вважайте, що ми вже з вами сидимо у вашій квартирі за кавою. Зрозуміло, зараз ми через квартиру... Дві хвилини і в дамках...

— З таким животом і через квартиру?— хіхікнув хтось із гурту.— Уявляю собі цирк!

— Не твого розуму діло!— огризнувся Рибка і хвацько вчепився за віконну раму. Витягнув руку вперед і разом з головою пропхав її у квартиру. Чудернацько фицнув ногами і зробив пів-оберта тулубом.

— Давай, давай!— заохочував Рибку натовп.

— Ой, папаня, труба діло!— кинув хтось з натовпу, який прибував, мов вода у повінь.

Рибка щось буркнув у відповідь і з жахом відчув, як живіт здавило, ніби лещатами. Енергійні спроби просунутися вперед хоч на міліметр ні до чого не привели: Рибка зовсім вибився з сил і песимістично сповістив на землю:

— Далі не піду!

— Який жах!— заметушилася володарка голубих очей.— Робіть щось — зараз повинен приїхати з відрядження мій чоловік...

Ця інформація смикнула Рибку назад, і він відчув, як права лопатка надійно в'їлася у виступ віконної рами.

— Тепер я засів капітально,— простогнав Рибка.

— Браво!— вигукнув хтось унизу.— Від такого пейзажу її чоловік аплодуватиме.

— Давайте я вам допоможу!— заметушилася блондин-

ка. І не питаючи згоди, так енергійно смикнула Рибку за ноги, що той від болю в суглобах аж заревів.

— Чого ви репетуєте!— блиснули на Рибку тепер вже темно-зелені від люті очі незнайомки.— Хто вас просив з таким черевом пхатись у квартиру?!

Людей ставало все більше. Рибка стирчав у квартирці і тихо стогнав.

— А це чого того пузання у квартиру понесло?— допитувалася у людей якась бабуня.

— Не знаєте чого? Працювати не хочять — ось і вештаються по чужих квартирах...

— І хто б міг подумати! На вигляд ніби й солідний...

— Усі вони, дармоїди, на вигляд солідні!

— Громадяни,— зібрався з останніми силами Рибка,— ніякий я не дармоїд... Вона мене сама просила...

— Міліція розбереться!— заспокоїли Рибку з землі.

— А можливо, чоловік насправді не винен?— завагалися в гурті.

— Винен, не винен — розслідують...

— Не пропадати ж чоловікові у вікні!— вийшов з гурту якийсь здоровань.— Ану, хлопці, взяли!

— Р-раз! Два-а!

І Рибка з віконною рамою брязнувся об землю.

Опритомнів у лікарні, коли якийсь чоловік розпилював віконну раму, яка тугим обручем вп'ялася у Рибчине черво.

Трохи далі, біля Рибки, лежали зів'ялі гвоздики.

ДАМСЬКА СУМОЧКА

Я їхав вулицею, мені махнула рукою вродлива жінка:

— До Калуша не підвезете?

— З великою приємністю, це мені якраз по дорозі,— відчинив я дверцята, хоча й мав нагальну потребу їхати у зовсім протилежний бік, аж до Надвірної. Ет, Надвірна не вовк, до лісу не втече, а проїхатися з такою красунею — одна приємність.

— Саме добро мені вас послало,— всміхнулася жінка.— Уявляєте, спізнилася на автобус, а на роботі конче мушу бути.

— Добро знає, що робить,— відказую на те.

— Не кажіть... Ви, напевно, в Калуші працюєте? — запитала вона.

— Та пі... Їду в одну із шкіл.

— Часом не в нашу?

— А ви педагог?

— Хіба не схожа?

— Чому, схожа, тільки вас скорше можна прийняти за кіноактрису.

— О-о, навіть так?— зашарілася моя спутниця. Слово по слову і ми розговорилися. Не помітили, коли й у Калущ вїхали.

— Щиро вам вдячна, дуже було приємно з вами поговорити,— сказала на прощання моя пасажирика і помахала вслід рукою.

Увечері я віз дружину з роботи додому:

— А це що за сумочка?— підозріло глянула на мене моя половина.

— Яка там іще сумочка?— невдоволено спитав я.— Гм, дійсно, сумочка...

— То як вона тут опинилася?— грізно запитала дружина.

— Розумієш, нині вранці їду на роботу, аж це Іван Петрович чекає з дружиною на автобус в аеропорт. Видно, його дружина й залишила.

— Але ж Іван Петрович позавчора вилетів до Києва?

— Точно... Позавчора... І що воно в мене таке, що я став забуватися?

— Нічого, пройде, це перевтома,— заспокоїла мене дружина і вже більше не казала ні слова...

Увечері я запобігливо виконував усе, що загадувала дружина і, як мені здалося, вона цілком забула про сумочку. Це мене окрилило, я навіть взявся розповідати якийсь анекдот з бородою, та, на моє горе, дружина перебила:

— Ти все ж таки Вірі Іванівні потелефонуй, най жінка за сумочку не переживає...

— Я набрав якийсь номер з телефонного довідника.

— Слухаю вас!— почувся в трубці бас.

— Добрий вечір, Віро Іванівно!— привітався я з удаваною веселістю.

— Тобі що, робити нічого?!— рикнув у трубці бас.

— Ви десь там, певно, сумочку шукаєте, а вона, виявляється, в моїй автомашині...

— Слухай шизик, ти б часом не пішов зі своєю сумочкою...

— Звичайно! Завтра вранці привезу.

Бас мене посилав кудись, про що я не дуже допитувався, а побажав йому доброї ночі і поклав трубку.

— Ну, от і повний порядок — вона просила завести їй сумочку завтра вранці, бо якраз збирається їхати у від'їждження, — сказав я дружині.

Тільки виїхав з гаража — стрів свого давнього знайомого. Запросив до машини. Не встигли ми перекинутися кількома фразами, як його очі заокруглилися:

— Де ти взяв оцю сумочку?

— А-а, одну кралю на лоно природи возив, вона й забула, а тепер маю трохи неприємностей від дружини...

— Кралю кажеш? — вхопив той мене за петельки.

— Допустимо, а тобі що? — зупинив я авто.

— Це моєї дружини сумочка, негіднику! — потряс він кулаками в повітрі.

І я, не чекаючи, поки він зробить мені отакого фокуса, як колись це втіяв Отелло з Дездемоною, взявся розповідати йому чистісіньку правду... Він ніби й повірив, але зажадав, аби я завтра приїхав до нього додому і все це розповів при його дружині. На тому ми й розсталися.

— Ну як, відвіз сумочку? — спитала дружина, коли ми їхали на роботу.

— Звичайно. Ти собі не можеш уявити, яка вона була мені вдячна.

— А Іван Петрович вже приїхав?

— Ні, казала ще в Києві...

— Дивно?

— Не розумію, що тут дивного? — насторожився я.

— Виходить, он на тротуарі поруч з Вірою Іванівною привид?

Я глянув і обімлів — на тротуарі стояв Іван Петрович з дружиною й привітно махав мені рукою.

Нога мимоволі натисла на гальма...

ТАКА СИТУАЦІЯ

— Цього разу доведеться нам, Світлано, поїхати на відпочинок до моїх батьків, — заявив Любомир Костянтинівич. — Дожилися! Уже й сусіди із села в листах дорікають, що ми про батьків забули.

— Певно, хіба їм відома наша ситуація? — відказує дружина, старанно розчісуючи песика Янтарика.

— Яка там ще ситуація?

— Хіба забув, що лікарі рекомендують нашій донечці море?

— Чого б це?

— А бородавка на шиї — жарти?

— Ой-ой-йой! І то причина?!

— Любомире, — холоднішає голос дружини, — бородавка часто переходить у злоякісну пухлину.

— Ну, трапляється! Але до чого тут море?

— Ми, здається, разом читали статтю одного кандидата меднаук, що бородавки найкраще лікувати м'ясом із клешнів краба.

— Чудово! Замінімо краба річковим раком!

— Мене дивує твоя легковажність. Ти ж пам'ятаєш, як Нюра через нікчемну бородавку поплатилася торік життям...

Наскільки мені підказує пам'ять, вона хворіла діабетом.

— Це не має значення... Якби вона своєчасно лікувала бородавку — такого б не трапилося. — Любчику, — заглядає повелителю в очі Світлана, — невже ти проміняєш здоров'я рідної донечки на коров'яче мукаання?

— Не забувай, що там мої батьки.

— Поїдемо наступного року...

— Цю солов'їну пісеньку я вже сім років чую!

— Виходить, я брехунка?!

— Я сказав про солов'їну пісеньку!

— Не викручуйся — я тебе добре зрозуміла... Ти мене ніколи не любив. Я потрібна тобі лишень для того, аби бігати по гастрономах, прасувати твої сорочки і нудитися цілими вечорами вдома.

Останні Світланіні слова потонули в сльозах, а перед її сльозами Любомир Костянтинович був безсилим...

— Вибач, мамулька, — затупцював коло неї, — я не хотів тебе образити, ти... ти просто не так мене зрозуміла... Сама ж знаєш, вони мої батьки... Ну гаразд, поїдемо на море... Але одразу напишемо батькам... І наступного року обов'язково до них поїдемо... Обов'язково...

А через кілька днів Любомир Костянтинович із Світланою вдесьте перечитували листа від батька.

— Мамо, — зиркала чорними оченятами донечка, — що там дідусь пише?

— Пише, маленька, що «Жигули» на лотерею виграв.

— Хіба ж дідусь вмів їздити на машині?

— Дідусь не вмів, але він міг би подарувати її татові.

— Що значить, міг би?— обурюється Любомир Костянтинівич.— Ясно, що машина буде моєю — я ж у батька єдиний син!

Увечері того ж дня експрес на всіх парах мчав до залізничної станції, від якої до Любомирового села рукою подати.

В купе Світлана наказувала доньці:

— Прийдеш, поцілуєш бабусю і дідуся... Скажи, що дуже за ними нудилася, і не забувай, що ти хвора!..

Любомир Костянтинівич дивився на своїх домочадців і щасливо усміхався.

ХІБА Ж Я ВИНЕН?

Дружина в родильному будинку. Маневрую по хаті поміж немитими каструлями й обципую з ромашки пелюстки:

— Син, донька, син, донька... Син!

Хапаю телефонну трубку:

— Пологовий будинок?

— Трошки не потрапили — це «Заготльон»,— хіхикнув у трубку чийсь тенорок.

— Най вам льон, як ліс вродить... Ало-о! Що-о! Ура-а-а! Ніби цієї радісної новини по міській радімережі й не оголошував, аж глядь — суне хмара хлопців на чолі з Мирославом Краплею, моїм сусідом:

— Син, чи донька?— оточили мене тісним кільцем,

— Син!

— І як же він там?

— Кричить...

— Раз так, значить — музикально обдарований, за таке не гріх і чарчину перепустити,— прийшов до висновку Крапля.

Його слова підтримала схвальними вигуками компанія.

— Та я в принципі й не проти, але ж дома на закуску хіба що одна редиска з грядки,— розвів я руками.

— От і добре — потер сизого носа Крапля.— Якраз вітаміничками і закусямо.

Два оберемки з городу «закуски» приніс, бабахнув на стіл:

— Будьмо!

— Най здоровий та щасливий росте!

Спочатку гості делікатно відкушували гичку з редиски

і хвалили мене на всі заставки, після шостої чарки Мирослав Крапля зграбастав мене в обійми.

— Аби ти був матір'ю-героїнею! — чмокнув мене в щоку.

— Що ти кажеш, спам'ятайся, — рятувався я.

— Ну-ну, не скромничай, — вговорював мене Грицько, заважаючи в рот редиску з гичкою. — Молодець, одним словом...

— А бро... бр... бор, — силкувався щось сказати Іван.

Я терпляче очікував доки він висловиться. Іваном хитнуло у мій бік. Аби зовсім не втратити рівноваги, він схопився за мої плечі.

— Д-давай побор-р-р-ремося, — нарешті вродив Іван, і поки я збирався заперечити, так шарпонував, що рукав моєї сорочки опинився в його руках...

Такого я потерпіти не міг і тут же застосував прийом самбо. Мій гість полетів разом із рукавом в кут кімнати, де стояло відро з фарбою (я гадав до приходу дружини бодай підлогу пофарбувати).

І враз у хаті зчинилася веремія: одні тягли з відра Івана, інші висяняли давні стосунки. Микола тряс перед Краплиним носом пудовим кулаком, а коли той тицьнув йому дулю, Микола насадив Краплі на голову відро з рештками фарби. Гриць заповз у шафу, гамселив там кулаками і вимагав, аби його випустили...

Лишень удосвіта мені вдалося прийти до тям і випроводити з хати дорогих і незабутніх гостей. А годиною пізніше сусідка Василина розповідала жінкам на вулиці:

— Добрий у нас аптекар! Сам алкоголік і он тих варіантів так напоїв, що досі сидять над річкою та пьски од фарби камінцями відшуровують.

Нині викликали мене в управління і вліпили догану за аморальну поведінку... Гнітить і те, що післязавтра повернеться дружина, а я не встиг зробити в квартирі капітального ремонту після навали гостей...

Оце йду додому і гірко так на душі. Хіба ж я винен, що син у мене музикально обдарованим народився?

І РИБКА КЛЮНУЛА...

З Мішелем Діжо (по паспорту Михайло Діжка) я познайомився чи то на якійсь вилазці «на природу», чи ще десь там — точно не пригадую, але, відверто кажучи, вдру

ге мене до нього не тягнуло. Тримався Діжо зверхньо, претензійно, в той час, як не треба було довго придивлятися, аби побачити, що в його душевних широтах гуляють протяги. Невідомо, чи ще колись би наші стежки схрестилися, якби не таке. Сиджу якось у парку на лавочці, бачу — неподалік Діжо по алеї взад-вперед спацірує. Набундючений, вифранчений, по всіх ознаках — очікує на чергову принцесу (хвалився як давнім хобі). Чекати довго не довелося — не пройшло й п'яти хвилин, як з бокової алеї вигулькнула вона...

Після того я вже нарочито шукав зустрічі з Діжо, а коли стрілися, ніби між іншим, закинув:

— А ти маєш смак. Бачив тебе в парку з якоюсь богинею — що за жіночка!

— Правда?

— Він ще й питає — такі красуні щодня не стрічаються.

— Ви знаєте, — залепетав Діжо (де й бундючність поділася), — я досі нікого так палко не кохав.

— Ще б пак! Ну а як же вона до цього ставиться?

— Гордячка, тримас мене на відстані, — зітхнув Діжо. — Вірите, починаю втрачати розум...

— Оце вже западто. Головне — не показувати вигляду.

— Але ж вона тоді відсахнеться?

— Дурниці! У них, жінок, в кожній своя тактика: одна відповідає взаємністю відразу, друга — любить поводити за ніс... У даному випадку я б радив застосувати невеличку хитрість.

— Скажіть, повік буду вдячний, — схопив мене за руку Діжо.

— Бачиш, такі натури, як вона, схильні до похвал. Вони люблять аби їх терпляче переконували, що, скажімо, вродливіших та мудріших, як вони, годі на цьому світі й шукати... Словом, побільше в цьому плані — і богиня буде біля твоїх ніг.

— Ви геній! — кинувся до мене з обіймами Діжо при нашій наступній зустрічі. — Уявляєте, вона мене поцілувала!

— О, це вже щось!

— Ніби й так, та що з того, як вона заміжня, — враз спохмурнів Діжо.

— Хто ж її чоловік?

— Просила ніколи її про це не питати.

— Ти хоч поцікавився: вона його кохає?

— Де там! Каже дивитися не можна!

— То яка ж біда? Вона розлучиться з своїм чоловіком, а ти зі своєю дружиною та й поберетесь...

— Без неї я не уявляю свого життя! — піднісся духом Діжо.

— От і добре. Тепер наживи на гачок делікатесну приманку: веди її в кіно (вибирай щось на зразок отого арабського — «Біле плаття», чи, скажімо, «Не залишай мене одну»), до театру, на гроші не скупися, з нагоди і без нагоди роби презенти, ну і пора вже малювати їй перспективу вашого спільного життя...

— А як би малювати?

— Персональне авто, щорічні курорти, запевнення, що її нога ніколи на кухню й не ступить... На це вередлива рибка обов'язково клює.

Після цього я тимчасово залишив рідне місто і повернувся лишень через півтора року. Зустрівся мені Діжо біля міського ринку. Змучений і якийсь обвислий, він тягнув щедро вгружену базарною всячиною сітку. Поперед нього пливла імпозантна шатенка. На мить наші погляди схрестилися. Вона вже було пустилася йти, та враз зупинилася:

— Познайомся, Мішель, — зверхньо кивнула в мій бік, — це мій колишній чоловік.

Від несподіванки Діжо випустив з рук сітку...

ГОЛОВНЕ, ВПЕРЕД

Усе зачинається з маленького. Цілком нормальна людина, яка сміється там, де смішно, плаче, коли на те є причина, ходить на роботу, до знайомих у гості, на футбол, дивиться телепередачі, любить, ненавидить... Одним словом, робить усе те, що повинна робити людина...

І ось одного дня ця нормальна людина розкриває рота від несподіванки і галопом мчить додому:

— Ти бачила таке?! — кричить ще з порога.

— Що сталося?! — блідне дружина.

— Там... там...

— Прошу тебе, заспокойся. Скажи толком, що трапилося?!

— Там Цегляр Петро власними «Жигулями» поїхав...

— Ач! А говорив за душею ні копівчки! Казала я тобі — не вір цьому жмикрутові!

— Нічого собі тип, — сіпає щось за лицевий нерв нор-

мальну людину, і вже ввечері вона ставить перед домо-
чадцями питання руба:

— Власні «Жигули» хочете мати?

— Хто б не хотів...

— У такому разі віднині запроваджую найсуворіший
режим економії.

Дружина прикладає руку до чола свого повелителя
і стурбовано запитує:

— Може, викликати лікаря?

Повелитель мало не гарчить у відповідь, але твердо
стоїть на своєму:

— Як собі хочете, а я себе гіршим за якогось там Цег-
ляра не вважаю. Йду записуватись на чергу!

З того дня настає тривожне чекання. Тепер вже людина
не сміється (хіба як Цегляр іноді крило, чи ще щось там
в «Жигулях» помне), не кличе знайомих у гості, не ходить
ні в театр, ні в кіно — режим суворої економії і брак
часу, бо навчається на курсах водіїв-автолюбителів.

Набутими там премудростями ділиться дома з усіма. Як
правило, починає зі свого п'ятирічного Миколки. Обливаю-
чись сімома потоми, тлумачить йому принцип дії карбю-
ратора.

Син довго слухає, а потім запитує:

— А в баби Яги калбюлатол є?

Патріарх сім'ї силе громи-блискавиці й починає все
спочатку. Миколка слухає, слухає і каже:

— А я сьогодні метелика впіймав!

— Що за тупоголове! Невже так важко зрозуміти. Ди-
вися, ось це трубочки...

— Татку, — просить Миколка, — намалюй мені колесо?!

— Яке ще там колесо?!

— Таке, як дядько Глиша на мотоциклі возить...

— Ти мене доведеш, — виходить із себе патріарх. — Де
мій ремінь?

— Чого ти причепився до дитини? — виходить з кухні
дружина.

— Скільки раз я тобі казав — не вмішуйся, коли я зай-
маюсь вихованням.

І він грюкає дверима.

На лавочці у скверіку Іван Петрович з Василем Федо-
ровичем про щось веселе мову ведуть. Підсідає до них.

— Дихаємо свіжим повітрям?

— Та ось Іван Петрович розповідає, як учора Райкін
по телевізору виступав.

— Той може... А я оце тільки з курсів автолюбителів. Ви собі не уявляєте, що то за прецікава штука карбюратор. Значить так, дивіться, о,— розгортає книжку.— Оце сюди бензин заходить, а...

— Ет, залізо залізом,— обертається Василь Федорович до Івана Петровича.— Ну то що там ще Райкін казав?

Він ображено закриває книжку, ще трохи сидить і, не попрощавшись, йде в автомагазин.

Спершу цікавиться, наскільки з учорашнього дня просулась черга, далі милується виставленим на вітрині карбюратором і ніби ненароком каже до сусіда, що саме поруч:

— Новісінький карбюратор. Ми сьогодні на курсах вивчали. Складна, скажу вам, будова...

— П-п-проти к-к-коробки п-п-передач, — витягує шию, як когут, заїкуватий худорлявий чоловік, — це д-рїбничка. Візьміть лише фрикційний вал...

— А жиклер?!

— Ш-ш-ш-що там жиклер проти пересувної шестерні четвертої та третьої п-передач? — спалахує заїка.

Дискусія триває, аж доки продавець не торкає одного з них за плече:

— Пробачте, ми закриваємо магазин.

Вони виходять на вулицю і до третіх півнів доводять один одному переваги карбюратора над коробкою передач і навпаки...

Роки, роки! Хоч і в чеканні, а біжать...

— Тату! — вбігає збуджений Миколка-восьмикласник.— Тобі повідомлення отримувати «Жигули»!

І ось щасливий власник автомобіля сигналить спочатку біля під'їзду Цегляра, потім — біля свого. Незабутня зустріч з домочадцями, відповіді на тисячі запитань...

Вечір окутує землю густими сутінками.

— Куди ж її?!

Озброївшись монтуванням, стереже свої «Жигули».

Чап-чап! — хтось іде!

Причаївся за кущем, тримаючи напоготові монтування.

— Стій! Стріляти буду!

Псисько поспішно опускає ногу і біжить собі далі, мов нічого не сталося.

— Здох би ти! — сичить услід псиськові й витирає лиску куче крило машини.

Відпустка.

— Куди?

— До самого Чорного моря!
— Он воно! Он! Погляньте, яке голубе-голубе!
— Спокійно, — усміхається за кермом домочадцям. —
Ось зараз ми лишень повернемо сюди і...

«Проїзд заборонено» — застерігав уторі знак.

— Пусте, знайдемо іншу дорогу до моря... Ось і зворот...

— Ви куди? Не бачите знаку?!

— Вибачте, але як потрапити до моря?

— Проїжджайте!

— Ну ось, нарешті, раз туди проїхав автомобіль, значить, і ми...

— Проїжджайте...

— Але ж я так всю земну кулю об'їду?

— Проїжджайте...

Радянсько-турецька границя...

— Повертайте назад! — І показали на стоянку...

Добре, що так обійшлося, бо могли біля моря й не побувати.

Відпочили — пора й честь знати. Їдуть додому...

Нині, хоча й ліг пізно (цілий день мив, виграв, натирив усякими пастами «Жигули»), на сон і не збиралося. Ніяк собі не міг пригадати, чи на всі замки гараж замкнув. Яки ж той замок та один був, а то ж їх на гаражних дверях шість, сьомий замикає ланц, протягнутий через задній міст до вбетонованої рейки.

— Спи вже, не крутись! — бурмоче крізь сон дружина.

Легко сказати: «Спи!» Он «Жигули» в гаражі пітніють...

Тихесенько встає, бере ковдру і йде в гараж.

Тепер в автосправі він людина настільки ерудована, що будь-кому пораду дасть.

— Що трапилося? — підходить до водія-невдахи, який вовтузиться з мотором.

— Хто його знає — ніяк завести не можу.

— Карбюратор дивилися?

— Ні.

— То ж то й воно. Знімайте!

Біля автомобіля росте гора деталей. Через добрих три години виявилось, що в баку скінчився бензин...

Суботніх і недільних днів у нього тепер майже не буває — вихідні доводиться проводити під «Жигулями».

Буває, правда, що людина переодягається в новий костюм і йде відвідати знайомих:

— У вас, часом, запасної хрестовинки немає? Який жаль. То може, десь тормозний шлаг завалювався...

Знайомі розводять руками і радять з'їздити на станцію техобслуговування.

На станції технічного обслуговування виявили, що він якимось чудом усі ці роки їздив без акумулятора... Звичайно, на другий день йому там запропонують новий акумулятор.

— Ти диви,— вигукує чоловік,— точнісінько такий, як у мене був! Навіть з позначкою...

Що ж до Петра Цегляра, то тепер між ними найтепліші приятельські відносини. Аж доки...

— Ти бачила таке?! — кричить, захеканий, з порога.

— Що трапилося? — блідне дружина.

— Цегляр новою «Ладую» поїхав!

— Я так і знала! — сплескує руками.— То чого ж ти стоїш!

І тепер уже знову сумнівно нормальна людина мчить в автомагазин і записується в чергу на «Волгу»... Хай знає Цегляр, що і ми не ликом шиті!

КУПИТЬ — НЕ ПРОГАДАЄТЕ

(Торгова реклама для чоловіків,
дружини яких часто у відрядженнях бувають)

Кому невідомо, чим є для нас, чоловіків, «задушевні» вечірні розмови з дружинами, як ми ото десь допізна затримаємося і приходимо додому напідпитку. Це лише на перший погляд здається, ніби такі розмови дратують нас, обурюють, але, повторюю, це тільки на перший погляд.

Вдумайтеся, проаналізуйте — і ви зрозумієте, що вони для нас значать.

Я, наприклад, переконався у цьому на власному досвіді.

Пам'ятаю, поїхала моя дружина в довготермінове відрядження. Приходжу додому, з кутка в кутку тиняюся. Здається, все як має бути: година пізня, чарчину перепустив, а от чогось бракує.

«І чого ж воно мені не вистачає? — замислився я.— Ну, звичайно,— ляскаю долонею по чолі,— бракує вечірньої розмови!»

Отак і мучився, аж доки дружина не приїхала. Отут

я й вирішив провести експеримент. На радіощах з друзями добре вшанувався. Приходжу додому після опівночі й одразу, так аби моя половина не побачила, включаю магнітофон «Астру».

Що то була за вечірня розмова! Правда, говорила тільки вона, я слухав, та річ не в цьому. Такого творчого натхнення, яке цього вечора осявало мою дружину, не зазначалося за усі роки нашого спільного життя.

Тепер маю спокій.

Дружина їде у відрядження, а я собі приходжу, включаю магнітофонну стрічку з записом нашої вечірньої розмови. І так мені легко на душі стає!..

Шановні покупці-чоловіки!

Купуйте магнітофони «Астра». У них надійна машинерія, така вага, що дружинам підняти не під силу, і, головне, душевна рівновага яка!

СПАДЩИНА

(Либонь-таки, трагедія)

Дійові особи

Бовкун Трохим Федорович, племінник дядька Петра, який проживає аж на Далекому Сході.

Маргарита Венедиктівна, його дружина,

Тітка Настя, далека родичка Бовкуна.

Листоноша.

Дія перша

На столі лежить зачитаний до дірок лист.

Маргарита Венедиктівна: Поки не дізнався твій брат — потрібно негайно діяти!

Бовкун: Воно й дитині зрозуміло, та що робити? Відпустка недавно скінчилася, не розраховуватися ж...

Маргарита Венедиктівна: Послухай, а що коли *(шепче щось Бовкунові на вухо)*.

Бовкун зграбастав дружину в обійми і вдруге, відколи вони побралися, палко цілує її. (Вперше так цілував своє щастя, коли довідався, що батьки подарували їй у придане ошадкижку з кругленькою сумою).

Дія друга

Бовкун: Здорові були, тітонько Насте!

Настя: Здоров'я і хворому не зашкодить. Сідай, Трохиме...

Бовкун: Дякую, я ненадовго... Чули, в дядька Петра нещастя яке?

Настя: Що трапилося?!

Бовкун: Та ось прислав листа, що захворів на рак...

Настя: Бідачисько... Як же ж він там, самотній?..

Бовкун: Не кажіть... Ми з Маргаритою від гризоти ось уже третю добу місця собі не знаходимо... На крилах полетіли б до нього, але ж робота... Тітко Насте, а що якби ви поїхали?

Настя: А чого ж, я б з радістю, тільки дорога неблизька, а в мене тих капіталів, сам знаєш...

Бовкун: Про що ви говорите?! Та ми вам гроші на все дамо...

Дія третя

Маргарита Венедиктівна: Ти її попередив, аби про це нічого не знав твій брат?

Бовкун: Можеш бути спокійна.

Маргарита Венедиктівна: І наказав, щоб відповідно дядька підготувала?

Бовкун: І за це не турбуйся.

Маргарита Венедиктівна: Тепер лишилося одне: скільки він ще протягне...

Бовкун: Думаю, не більше двох місяців.

Маргарита Венедиктівна: Коли б скоріше, бо це ж Насті на прожиття доведеться надсилати і надсилати гроші...

Бовкун: Шкурка варта вичинки...

Маргарита Венедиктівна: Його «Волгою», поки не вискочила заміж Вірка, поки що поїздиш ти, а я собі знаєш що куплю?

Бовкун: Сподіваюся, не вертоліт?

Маргарита Венедиктівна: Кинь свої недолугі жарти. Я куплю собі норкову шубу.

Бовкун: Збожеволіла! Це ж які гроші! Ну, знаєш, з такими апетитами від дядькової спадщини лишаться ріжки та ніжки... Хіба твоєї минулорічній шубі щось бракує?

Маргарита Венедиктівна: Таке лахміття ти вважаєш шубою? Та мені в ній сором з дому вийти!

Бовкун: Навіщо ж ти її купувала?

Маргарита Венедиктівна: Бо послухала тебе!

Бовкун: Мене? Але ж я тоді, здається, у відрядженні був?

Маргарита Венедиктівна: Це не має значення — ти як приїхав, сказав, що вона непогана!

Бовкун: Я й тепер так кажу... Послухай, Маргарито, вже як тратити гроші, то краще собі віллу побудуймо...

Маргарита Венедиктівна: Дядькових грошей висачить і на шубу, і на віллу...

Бовкун: Ніяких шуб!

Маргарита Венедиктівна: Тоді я сама ось цими руками спалю твою віллу!

Бовкун: *(не без єхидства)* Послухай, люба, чий він дядько: твій, чи мій?

Маргарита Венедиктівна: Подався ти своїм дядьком! Я ось зараз сяду і про все йому напишу...

Бовкун: Ну, годі! З тобою й пожартувати не можна. Бери вже свою норкову шубу...

Маргарита Венедиктівна: А ще куплю отой перстень з брильянтом... Пам'ятаєш, ми у суботу бачили його в ювелірному... Уявляєш, як це личитиме до норкової шубки?

Бовкун: Жінко, візьмися врешті за розум! Та ж той перстень які гроші вартує?! Ні, у цьому домі збожеволіти можна! За якихось два місяці ти мені всі нерви вимотала отією спадщиною!

Стук у двері.

Листоноша: Вам лист.

Бовкун з дружиною кидаються до нього наввипередки. Дочекавшись, доки листоноша пішов, розкривають довгожданого листа.

Бовкун (*читає*): Добридень, Трохиме і Маргарито! Пише вам тітка Настя. Повідомляю, що ми з вашим дядьком живі й здорові...

Маргарита Венедиктівна (*з іронією*): Яка радість...

Бовкун (*читає далі*): Погода тут чудова, часто з Петром буваємо в міському парку, нещодавно їздили на Амур...

Маргарита Венедиктівна: Певно, чому б за чужі кошти і не поїздити!

Бовкун: Та помовч ти! ...Як виявилось, в дядька Петра пухлина доброякісна... Не знаю, як і писати, але мушу вас повідомити: Петро попросив моєї руки і я дала згоду... То ж обоє запрошуємо вас приїхати і розділити нашу радість...

Лист падає з Бовкуцових рук на землю.

Німа сцена.

КОСМІЧНІ ПЕРИПЕТІЇ

(Щоденник в гуморесках)

ПРОЛОГ

Недарма люди кажуть: хто раз попівся, той і на холодне дус. Отак і я нині з цією посилкою: виніс її у садок, прикріпив до дерева, зачепив дротом за кришку і, заховавшись за стіною, смикнув...

Чому так чиню? Бо одного разу вже потрапив у халепу. То було після опублікування мого чергового фейлетону. Вручають мені фруктову посилочку від якогось там громадянина Перепілки з самої Ялти. «Або ж чоловік разом зі мною десь відпочивав,— міркую,— або ж прочитав мою останню збірку і вирішив гумориста вітамінчиками підкріпити».

Отак собі гадаю, та лишень кришку фанерну підважив, як звідтіля розлючений рій ос... Слухайте, мені в дитинстві не раз доводилося стрічатися з оцими створіннями, але то були благородні оси! Ну вкусить там одна-дві, але ж не всі відразу! Заревівши не своїм голосом, я рвонув на кухню, ті кровожери за мною, я у ванну — і вони туди. На щастя траплялися перебої з водою, тож ванна на всяк випадок була наповнена, і я, як був, у парадному костюмі бутилихнувся у воду... Приймав водні процедури, аж доки ті біснувати не всілися на нічліг.

Тихесенько вилажу з укриття і до сусіда:

— Тільки й усього?— дивується сусід, почувши про мою біду.— Та я маю такі хімікати, що слона з ніг звальять, не кажучи вже про якусь там нещасну осу!

Через хвилину він з оприскувача вже гамселив їдучою рідиною по стінах.

На гардинах поповзли велетенські дірки, а з меблів, як шкаралупа з вареного яєчка, почав луцтитися лак...

— Дурниці! — кричав захоплено сусід.— Ти поглянь — жодної живої осі не лишилося.

Ялтинські «вітамінчики» обійшлися мені капітальним ремонтом квартири і заміною попсованих меблів на нові...

Так от, на чому я зупинився? Ага, смикнув я за дріт, посилка відкрилася і на землю впав стос списаного дрібним почерком паперу. Я підняв перший аркушик, який виявився листом,

«Здорові були, орли! — прочитав я. — З космічних просторів вітає вас Гриша Вишиваний!»

— Живий! — вирвалося з моїх грудей.

Цей шибайголова вже кілька років як подався у космічну подорож, і ми вже гадали, що втратили свого доброго товариша.

«Я знаю, — пише Грицько, — там по мені, мабуть, і поминки справили... Пам'ятаєте, як колись у гуртожитку казав Грицько Балка: «Спасибі дядькові Петру, що вмер, а то б ми нині не пили!».

Ото ж хочете ви того чи не хочете, а доведеться мене скоро стрічати на Землі. Та не як будь, а з оркестром, з промовами. І не кого будь, а старшого космічного інспектора ракетоінспекції Гришу Вишиваного.

Про мою космічну подорож довідається з щоденника. Листи поки що шліть на адресу: Юпітер, 286, Чумацький Шлях, 52876-й кілометр, провулок П'яте колесо від воза.

Кінець, бо спішу на чергування».

Я узявся читати щоденник.

1. ДІДЬКО СІМ ПАР ЧОБІТ СХОДИВ, ПОКИ НАС ДОКУПИ ЗВІВ

Космоплан «Фіалка» готувався до старту — старанно оглядалися люки, бортова система, лікар обходив пасажирів — аж це раптом по радіо оголошують, аби на борт взяли ще одного пасажирів. Невдовзі у космоплан увіпхнули невеличкого чоловічка. Його жовтаве, зморшкувате обличчя нагадувало лимон, який недбала господиня потримала кілька діб на вікні.

Чоловічок, роззирнувшись по салону, попрямував до мене.

— У вас яке місце? — запитався голосом, що нагадував скрип незмащених завісів.

Я назвав.

— О-о! — вишкірив частокіл золотих зубів. — Летимо, значить, разом... Звідки родом? — діловито поцікавився, уможуючись, як квочка на гнізді.

— Тутешній.

— Коли не секрет, на якій вулиці живете?

— На Спортивній.

— Чи ти ба, — сплеснув руками чоловічок, — виходить, ми з вами сусіди. А я на Сніжній живу. Може, чули про Кліма Латочку? Так це я...

— Здається, ні.

— Тоді Федька Цигана, напевно, знаєте.

— Такого пригадую.

— От бачите, а це мій сусід. Комедія не чоловік... Поряд із ним мешкає Микола Граб. Так от поїхав Граб на Херсонщину жнивувати, а Федько Циган до Марії, його дружини, внадився. Десять за місяців два приїжджає Граб. Закликав Федька до буфету, пригостив, сидить поруч і мовчить. «Чого це ти, Миколо, надувся?» — усе допитується Циган. «Бо не файно ти робиш, Федоре», — відказує Граб. «Ет, Миколо, — сміється Циган, — певно той ще на світ не народився, аби вам, Грабам, догодив: Марія каже — файно, ти кажеш — не файно!» Такий то Циган... А ви, пробачте, також по путівці в цей круїз летите?

— По путівці.

— І скільки ж коштує?

— Так, як і ваша, — триста карбованців.

— Що ви кажете! От клятий Циган, він мені за триста п'ятдесят перепродав. Та нічого, — заспокоїв сам себе, — кажуть, у Космосі золото дешево. Кілька пернів прихоплю — й окупиться...

У цей час «Фіалка» здригнулася усім корпусом. По радіо оголосили старт.

— Як на вашу думку, такі космоплани в польоті безаварійні? — глянув на мене Латочка з тривогою в очах.

— Хтозна, — вклав я в свій голос якомога більше байдужості. — Нещодавно, розповідали, така машинерія гагухнулася ще при зльоті. Від пасажирів лише капці лишилися...

Мій сусід зіщулився, а коли «Фіалкою» знову шарпнуло, поліз під сидіння. Я, було, забув про нього, як поволі висунулася лиса, мов коліно, голова, лупнула переляканими очима й поцікавилася, чи високо над Землею піднялися.

— Вилазьте, вилазьте, — підбадьорював я чоловічка, — вже повз Місяць пролетіли.

Мій сусід ще трохи повагався і, нарешті, висунувся з укриття. Насамперед оглянув свої речі. Переконавшись, що все на місці, розкрив одну з валіз і взявся за снідання. Потім замкнув валізу, ключик сховав у кишеню, поколупався в зубах і глянув в ілюмінатор:

— Красота! — підморгнув мені, заховаючи до розмови. — Красота, одначе не Земля! Я на вашому місці

сидів би і не рипався у цей триклятий Космос: чого ви там не бачили? Каменюк-метеорів чи темряви?

— Але ж ви летите?

— Та лечу... Усе через того ж Федька Цигана. Позаминулого року побував він у тутешніх місцях і привіз два рюкзаки метеоритного пороху. Нині ця штука на Землі в більшому попиті, ніж гірський віск. Мумійо, чи як його називають... Усі хвороби лікує. Дають троячку за сірникову коробочку і при цьому мало з руками не забирають. Уявляєте, яку суму Циган одірвав? Як тут стерпіти? Та й стара напосілася: «Люди он які гроші привозять, а ти дома сидиш!»

— Певно, велику сім'ю маєте?

— Та де — я і стара.

— Задумали будуватися?

— Навіщо? В мене двоповерховий особнячок, гараж, «Жигули».

— Навіщо ж вам тоді порох?

— Таке спитаєте. Зайвий гріш ще нікому в житті не завадив. Тим більше, що якийсь там Федько може його мати, а я хіба гірший?..

— Воно то так, поступився я, — але що з тих двох рюкзаків зиску? От якби метеоритну каменюку тонн на п'ять.

— Не ті роки в мене, — зітхнув Латочка. — Це ж, вважайте, скоро шістдесят п'ять стукне. Очі б їли, а сили немає...

— Не біда, у Космосі можна щось і на свою силу знайти.

— Знаєте таку роботу? — пожвавішав чоловічок.

— Аякже, тепер у Пеклі якраз сезон чортів стригти. Десятка з чорта і відразу готівкою.

— Я думав ви серйозна людина, — розчаровано махнув рукою Латочка і вже не озивався до самої посадки на Юпітері. Тут, певно, й було його вимріяне Ельдорадо, бо Латочка вхопив свої речі й, не прощаючись, рвонув до виходу. Більше я його не бачив, до того ж змушений був залишити борт «Фіалки»: в юпітерській таможні знайшли щось недооформлене в документах. Мені пояснили, що мусять зв'язатися з Землею, а поки все з'ясують, я повинен залишитися у Райській канцелярії.

Певно, довгенько довелося б «позагорати» на Юпітері, не зустринь я землячка із Жмеринки — Тодоська Качана. Колись, з бабусиних розповідей, він ходив по селах, продавав свистки, цвяхи, аскорбінку від корости, пурген від

облисіння та всякий інший господарський дріб'язок. Бував і в нас частенько, доки не пішла чутка, що Тодосько представився всевишньому, хильнувши замість перцівки настою чемериці.

Останньої моди годинник з браслетом-довідником (я купив його перед відльотом) відразу воскресив Тодоськову пам'ять, і клянучись, що нікого в житті так не поважав, як моїх діда з бабою, він пообіцяв допомогти вибратися з цієї халепи.

2. ДАРИ НЕБЕСНОГО ПРОКАТУ

Тодосько дотримав слова: на руках у мене були документи, що я, як один з помічників райського садівника, їду в Галактику для підвищення кваліфікації. Подбав Качан і про одяг та харчі — вручив мені два талони. Справа, як видно, ходила по інстанціях, бо геть була списана резолюціями: «Преподобний Аврааме,— вивів хтось червоним олівцем.— Прошу височайшої вказівки щодо Вишиваного».

Преподобний Авраам спихнув далі: «Св. Миколі Угоднику, розібратися і доповісти!»

Микола Угодник не пас задніх — через усю доповідну кресонув синім олівцем: «Св. Євламπίю, вникнути й проаналізувати». Розібратися, куди потрапляла доповідна далі, не було змоги, бо кожна наступна резолюція перекреслювала попередню, і документ святих отців виглядав щось на зразок шедевр абстрактного мистецтва. Та й, зрештою, яке це мало тепер значення? Чимшвидше отоварити талони і мчатися звідсіля світ за очі, доки не виявили пропажі.

Поблизу райського продовольчого складу мене зупинила пісня. Жіночий голосок лукаво витьохкував:

*Ой ти гарний Семене,
Йди сядь біля мене,
Чорні брови в мене є —
Сватай мене, Семене!*

Я тихенько розвів куці.

На пеньку сидів якийсь святий, хвацько перебирав струнами арфи і поїдав очима спокусницю Марію-Магдалину, що пританцьовувала навпроти.

Під моїми ногами тріснула суха галузка. Музика урвалася, Марія повернулася у мій бік.

— Вибачте, будь ласка, — вийшов я з-за куща. — Посилають у відрядження, харчі потрібні...

При моїх словах святий зневажливо відвернувся, а Марія-Магдалина взяла талон і мовчки кивнула головою, аби йшов за нею.

— Давненько у нас? — спитала по дорозі.

— Не дуже...

— Вже відбули покаяння в гріхах?

— Та ніби ще ні.

— І не робіть цього! Я он досі каюсь, що колись на Землі покаялася! — При цьому вона багатозначно подивилася мені у вічі. — Повернетеся — завітайте, буду рада бачити. Щасливо вам!

— І вам, — я вхопив набиту райськими харчами торбу і помчався до прокатного пункту, який очолював сухий, мов тараня, святий Левко.

— У відрядження посилають, — простяг я талон.

Святий Левко забрав талон, і подав бланк, згідно з графами якого я мав право отримати нову пурпурову мантію, ангельські крила, золотий німб, пантофлі і пальмову гілку.

Під страхом гієни вогненної заборонялося полою мантії чистити черевики, а пальмовою гілкою цвяхкати по хмарах. Я мусив розписатися, що ніколи не спокушуся висмикувати з ангельських крил пір'я і копірсатися ним у зубах...

Мантія мала такий жалюгідний вигляд, що закралася думка, чи не прали її останній раз в іорданських водах ще в ті часи, коли біблійський Ной малюком дер гороб'ячі гнізда в Галілеї. А німб...

— То, кажете, це золото? — простяг я німба під ніс глави прокату.

— Там усе написано! — незворушно відповів святий.

— У такому разі я преподобний!

— А де це написано?

Суперечка не входила в мої плани. Я натягнув на себе райську уніформу і, глянувши у дзеркало, переконався, що люба бабуся-землянка з розпростертими обіймами взяла б мене для надійної охорони конопель від триклятих горобців...

— Розпрощавшись із святим скорпіоном, я підморгнув дівцям, які знічев'я походжали по райському саду, змахнув крильми і полетів у напрямку Землі.

3. СЕНК'Ю, ГОМІНУС!

Протираючи очі від космічного пороху, я помахував ангельськими крильми, хапав на ходу зірки (на Землі це складніше) й мугикав модну райську пісеньку.

Поступово мій настрій пішов на спад. По-перше, спорожніла торба з харчами, по-друге, я не знав у який бік летіти і тепер змушений був сісти на Чумацький Шлях. Не пройшов і кілька кроків, як віч-на-віч зіткнувся з чоловіком, якому, скажімо, взяти під пахву одну з планет — дитяча забава. Цей здоровань лазив Шляхом і старанно згрібав на купки космічний порох. От куди Латочці потрібно було їхати!

— Здорові були, добродію, — відступив я від чолов'яги на безпечну для себе дистанцію.

— Сєнк'-ю, гомінус! — випростався той.

Аби не вдарити об Чумацький Шлях низьким рівнем інтелекту, я жбурнув у відповідь весь багаж латини, накопичений за роки навчання в медичному інституті:

— Що, гомінус, ремонтуємо дорогус?

— Примітивненько мислиш, гомінус, — поблажливо глянув на мене здоровань.

— Хіба? Не може ж отак доросла людина знічев'я бавитися порохом.

— Бавитися? От дивак! — розсміявся здоровань, та враз посерйознішав: — Колись за оці, як ти кажеш, іграшки, вдячне людство спорудить мені золотий пам'ятник.

— Отакої!

— А як ти думав? Мое відкриття вагової кількості пороху дозволить визначити еквівалентну кількість води, необхідної для скроплення Чумацького Шляху, позбавити людство від куряви, що здійсмається під час руху космічних кораблів.

— І коли ж ви переважите цей порох?

— Думаю, за століття впораюсь.

— Що ж, хай щастить. А тепер чи не показали б мені, добродію, найкоротший шлях до Землі?

Здоровань страшенно споважнів:

— Бачиш он ту газову туманність? — показав пальцем у небо. — Лети до неї, потім візьмеш поза метеорит вліво і тримай курс на Магелланову Хмару. Від Хмари бери вліво, потім вправо, до самісінького сузір'я Андромеди... Зрозумів?

— Та ніби так... Але ж як потрапити на Землю?

— На Землю? — здивувався здоровань. — А я звідкіля знаю? Що я тобі — довідкове бюро? Вештаються тут усякі, лише працювати заважають.

Він невдоволено засопів і заходився згрібати порох.

— Теж мені жрець науки, дороги толком не знає показати! — копнув я купку пороху і тут же енергійно замахав крильми. Зробив це вчасно, бо громило-порохознавець схопив ручиською мало не цілу комету...

4. ВИМУШЕНА ПОСАДКА

Я мчався у космічному просторі поміж астероїдами, по моєму німбу барабанили метеоритні частинки, повз вуха дзижчали нейтральні та іонізовані атоми. Доводилось енергійно відмахуватися од них пальмовою гілкою і полою мантиї. Це так поглинуло мою увагу, що нестямився, як ударивсь пальцем лівої ноги об космічну каменюку.

— Клятий здоровань! Через нього пантофель на Чу-мацькому Шляху згубив! — вигукнув я спересердя.

Вихований на благородних традиціях профілактичної земної медицини, я тут же згадав про сиворотку від правця й почав гасити швидкість. Пригальмував п'ятою об астероїд і зупинився біля величезної арки, з написом: «Плутон вітає дисциплінованих космонавтів!»

Відразу ж за аркою моя голова пішла обертом від безлічі знаків, розставлених ракетоінспекцією. Тільки-но я полетів прямо, як зустрічний знак звелів набирати висоту. Піднімаюся вище, аж там знак показує — опускайся вниз. Я донизу — посадку заборонено, тільки летіти прямо. Тоді я махнув на всі знаки крилом і приплутонився на якійсь вулиці. Чую звичне таке, як наше земне, сюрчання свистка. Оглядаюся — ракетоінспектор до мене прямує.

— Громадянине-ангел, ви порушили правила руху! Пред'явіть документи!

Дістаю відрядження.

— Я прошу техпаспорт і права на водіння транспорту! — навіть не глянув на райський папірець.

— Воно то так, але ж у мене немає транспорту,— відповідаю.

— Як немає, адже ви на чомусь летите? — здивувався він.

— Хіба не бачите: махаю крильми та й по всьому.

— Тоді пред'явіть документ на право махання крильми, — знайшовся інспектор.

— І цього не маю.

— То що з вами робити? — пошкрябав той потилицю й ураз просяяв: — Гарзд — ні по-моєму, ні по-вашому: я проб'ю вам у крилі дірку і летить на всі чотири сторони.

— Колить, — згодився я. — Тільки швидше. Розкажіть, як добратися до центрального універмагу, бо мороз он уже до мінус 150 добирається...

— Полетите об'їзною.

— Це далеко?

— Рукою подати — не більше мільйона кілометрів.

— Ого!

— То сідайте в таксі. Он біля того будинку зупинка. Я стояв у черзі вже бити годину, а таксі все ще не було. Нарешті воно з'явилося. Водій обвів поглядом чергу.

— Вам куди? — явно заінтригував його мій вигляд.

— До центру! — підбіг я зраділо.

— Нічого не вийде, мені час у парк, — зітхнув він.

— Плачу «туди, назад і за парк», — вигукнув я.

Така заявка поклала його ваганням край, і ми помча-

лися в місто. Я розрахувався пальмовою гілкою і зійшов біля універмагу.

— Привіт тутешнім красунечкам-плутонянкам від землянських кавалерів! — галантно шаркнув я ангельським крилом по підлозі.

Секція зимового одягу не звернула на те ніякісінької уваги. Дві молоденькі плутонянки продовжували щось жваво обговорювати за прилавком.

Я легенько дзвякнув німбом об край прилавка — те ж саме. Тоді я шарахнув німбом об прилавок з усієї сили.

— Він що, того? — кивнула в мій бік одна з дівчат.

— Не звертай уваги, якийсь прицуцькуватий, — заспокоїла її друга.

Мені не залишалося нічого іншого, як бабухнути перед ними навколішки:

— Дівчата! Мені потрібен кожух!

— Може, свіжих полуниць бажаєте? — пирснуло зеленоброве створіннячко.

— Красунечки-плутоняночки, не дайте згинуть чоловікові!

— Що за ненормальний?! Звідки вам узяти кожуха, якщо на Плутоні всі барани перевелися. Хочете — беріть майку.

— Он воно що? Якби знав — прихопив би із Землі хоч і вагон тих баранів.

— Так ви землянин? — явно зацікавилися плутонянки. — Розкажіть нам про баранів.

— Пасуться барани на полонинах. Люди, що їх випасають, вівчарями звуться, про них у нас цілі легенди складають... Я, коли ще був на Землі, в одній з газет читав нарис «Руна карпатського володар». У моїй пам'яті й досі не поблякли блискучі рядки оповіді: «На високій полонині у високій траві, спершись на костур, стояв високий, чорнявий, з пишними кучерями, що нагадували першосортний каракуль, чабан. Іванко Нагірняк — один з передових вівчарів краю цього.

На альпійських луках, куди не кинь оком, розсипалися хмарами вівці — окраса і гордість гір Карпатських. Вони раз по раз одривали свої плюшеві мордочки від соковитої, настояної на медах, трави і розумними очима дивилися на Іванка, який зітхав, оповитий сумом, як Говерла хмарами... Кохав Іванко гірську красуню Марічку тією чистотою, як вовна асканійської вівці, любов'ю, що буває лише раз у житті.

Тихими вечорами під акомпанемент гірських струмків, під таємничий смерековий шепіт Іванко з Марічкою сиділи біля колиби і співали велику пісню кохання... Він, пригорнувши її до свого серця, палко-палко розповідав про аскапійську тонкорунну вівцю, яку оце нещодавно завезли в гори. Малюючи своїй коханій веселкову перспективу підвищеного настригу вовни, Іванко клявся, що зробить все, аби кожна вівцематка окотилася принаймні два рази на рік п'ятьма ягнятами за одним рипом...

Зачудована Марічка слухала і лише деколи переривала його гарячим шепотом:

— Як ти хороше розповідаєш, Іванку!.. На скільки ж ти думаєш перевиконати настриг вовни?

— На п'ятнадцять відсотків, Марічко,— цілував її Іванко, та вона враз відчула щось тривожне в його душі. Марічка зирнула в очі коханого і побачила там невимовний смуток.

— Що трапилось, Іванку?

— Розумієш,— м'яв крисаню в руках Іванко,— не хотів тобі про це казати... Розумієш,— ворухнув він пресохлими устами,— я завалив цьогорічний план по бринзі...

— Що-о? Що, що ти сказав? — зірвалася з місця Марічка.— Її сині очі гнівно потемніли.— Як ти посмів після цього зі мною розмовляти?! Та за мною он Василько побивається, а він, до твого відома, план здачі по бринзі перевиконав... Не підходь до мене. Ти... Ти...— Марічка не доказала, помчалася плаєм, схлипуючи від образи.

Ось чому ходив тепер Іванко полониною, оповитий смутом. Вівці терлися об його поли пишною вовною, обіцяючи великий настриг і не менший надій молока, ніби промовляли: «Не журися, ми в цьому місяці обскакаємо Василя, і Марічка знову буде твоя».

Іванко дивився в далечінь і вірив у своє щастя...»

— Невже він втратить Марічку? — не на жарт розхвилювалися плутонайки...

— Що ви,— заспокоїв я їх,— жоден із журналістів до цього не допустить.

Плутонайкам так сподобалось, що вони повісили на дверях табличку «Переоблік» і попросили, аби я їм щось заспівав. Наша забава затяглася до пізнього вечора. В новому кожусі я провів одну з плутонажок додому, а вранці потягнув обскубане ангельське крило...

5. ДУЕЛЬ З ЕСКУЛАПОМ

Як зміг, привів у порядок крила й зайшов до найближчої поліклініки за протиправцевим уколом. За горою паперів ворушилася голова у білому ковпаку. Я кашлянув, привітався і почав розповідати, як одержав травму пальця і що хоч рана й нікудишня, та на Землі завжди в таких випадках застерігають од правця...

— Ваше прізвище?

— Гм,— не збентежився я,— на Землі у відомостях по виплаті зарплати писали Вишиваний, у небесній канцелярії — раб божий Грицько. Що більше подобається, те й пишть, аби швидше ввести сиворотку, бо нині думаю з Плутоша відлетіти...

— Скільки вам років?

— Земних — сорок три, за космічними — ще зовсім молодий... Як то гарно — бути молодим!.. Пригадую, як уперше закохався в однокласницю. Як же її звали? Маргаритка? Ні, ця була пізніше. Оля? Теж ні, з нею ми зустрілися вже після мого весілля...

— Послухайте, шановний, — блиснули скельця окулярів,— тут вам не велич спогадів.

— Правильно, зачлишимо цю церемонію,— кивнув я на амбулаторну карточку,— зробимо профілактику проти правця і розійдемося, як у морі кораблі.

— Пропозиції ви зможете висловити лишень у 134 графі амбулаторної карточки.

— Невже у вашій практиці зустрічався хоч один такий хворий-герой, аби до 134 графі дотягнув?

— Уявіть собі — був! Один дідуган по імені Голіаф їхав на судовий процес з якимось Давидом... У нього вивих був, чи ще там щось, зараз не пригадую, але те, що він знепритомнів аж на 140-й графі — факт. Залізний організм мав чоловік! Але ми одійшли від справи...

На 104 графі карточки я вишкірив зуби і загарчав по собачому.

— З вами часто таке трапляється? — преспокійно поцікавився мій мучитель.

— Нині вперше! Р-р-р-р!

— Я так і думав... Ви розбили палець в сузір'я Пса і заразилися паличками собаціли.

-- Гав! Гав! — почав я загрозово наступати на ескулапа.

На цей раз він з острахом позадкував до дверей. Блиску-

чим стрибком я перетяв йому шлях до відступу... Повірте, я лише виконую інструкцію...

— З двох одне,— підійшов я впритул,— або протиправцева сиворотка пегайно, або ж... Р-р-р-р-р! Гав! Гав!

Переляканий служитель охорони здоров'я вибрав перше, і ми розійшлися з ним приятелями.

6. ДОВБНЯ-АВТОМАТ

Невезучість переслідувала мене на кожному кроці. Ледь вийшов з поліклініки, як зіткнувся на розі з огрядним плутонянином. Протидія цього чоловічи, певно, вимірювалася не кіньськими, а слонячими силами, бо я відлетів убік, з ангельських крил посиналося пір'я, а німб покотився по тротуару.

— Ангелів тут лише бракувало,— люто зашніпів плутонянин, силкуючись підняти шапку з тротуару, та це йому явно було не під силу — заважав велетенських розмірів живіт.

Я подав йому шапку і мало не скрикнув від здивування — переді мною був колишній однокурсник, наш незмінний староста кімнати Владислав. Він, пам'ятаю, страшенно любив ходити в начальстві, тож, як, бувало, чимось нам не вгодив, ми відразу грозилися обрати собі іншого старосту. Владислав при цьому мінявся на очах: прибирав поза чергою у кімнаті, мив каструлі й, взагалі, запобігливо виконував усі наші примхи. Грізним і неприступним був староста, коли сідав їсти. Що, що, а попоїсти Владислав любив і вмів. Холодне чи гаряче — не зважав. Він міг, певно, ковтати й розпечене залізо. Рятувалися від його апетиту ми так: зваримо кашу, двоє старосту за руки тримають, — третій — кашу студить. Після того давали фору: по п'ять ложок візьме кожний, відтак пускаємо і Владислава...

Стоїмо один проти одного і, бачу, не впізнає він мене.

— Ти вже не гнівайся, Владиславе Петровичу,— кажу,— що я об тебе стукнувся. Скільки ж ми оце не бачилися?

— Звідкіля ви взяли, що я Владислав Петрович? — насторожився він.— І взагалі, серед моїх знайомих ніколи не було ангелів! — сердито відрізав, наміряючись іти далі.

— Та-ак? А отой, що тобі колись запхав у подушку три цеглини, як ми жили в гуртожитку, хіба не ангелом був?

— Невже це ти, Грицю? — ступив кілька кроків назустріч.

— Якщо замало фактів, то я ще притчу про узвар розповім.

— Не треба, я й так пізнаю,— поспішно промовив. Він не любив, якщо про це нагадували. Ми тоді в узвар підмішали таких «ліків», що Владислав мав клопіт днів зо три.— Ну, розповідай, якими вітрами тебе сюди занесло?

— Як небесний фармацевтичний інспектор, прибув сюди за розпорядженням самого Саваофа потрясти деякі аптеки.

— Є якісь сигнали? — насторожився Владислав.

— Ще й наскільки серйозні!

— Тобі завжди везло в житті.

— Е, в порівнянні з минулим я тепер король: чотирьохкімнатна квартира в центрі райського саду, імпортні меблі, ванна-автомат...

— Що за ванна така?

— А-а, ти про це? Розумієш, лягаєш, натискаєш на кнопку і щітки починають тебе мити. Навіть є така штучка, що п'яти лоскоче. Звичайно, коли ти цього хочеш.

— І живуть же ж люди...

— А ти думав... У вільний від роботи час граю в ресторані на арфі.

— Хіба в Раю є ресторани?

— Так я в Пеклі граю, там добре платять. Потім ще вожу райські яблука на Сатурн продавати.

— І по якій ціні кілограм?

— В основному за трояк із рук хапають... Зрештою, це не так цікаво. Ти б краще розповів, як на Плутоні опинився.

— Багато говорити — мало слухати,— з неохотою промовив Владислав.— Не знаєш, як воно в житті буває? Заївся там, на Землі, з деякими товаришами по охороні власності та й змушений був перекочувати аж сюди. Тепер керую аптекою... До речі, сподіваюся, ти її ревізувати не збираєшся?

— Ми ж з тобою давні друзі,— заспокоюю його.

— Як так,— Владислав одразу повеселів,— то я вже тобі, старий, підкажу, де можна «жучків» наловити.

— Про це потім. Може, заїдемо десь: посидимо, пригадаємо студентські роки, ніченьки солов'їні перед екзаменами? — запропонував я, аби перевести розмову на інше.

— Знаєш, в нас чогось зарплату цього місяця затримали...

— Ото клопіт! Загонимо цей німб та й по всьому.

— Хіба він у тебе золотий? — недовірливо подивився Владислав.

— Ще й питаєш! Думаєш, буде небесна еліта фальшиві німби на своїх благородних головах носити?!

Ми помовчали.

— Послухай, — Владислав торкнув мене за рукав, — навіщо цей німб комусь продавати, як я його куплю?

— Але ж у тебе немає грошей? — здивувався я.

— Пусте, десь позичу — махнув рукою Владислав, і подумавши, додав: — Чого нам тинятися по якихось забігайлівках — посидимо у мене.

Незабаром ми зупинилися біля великої сірої будівлі.

— Ваше управління? — кинув я здогадку.

— Попав пальцем у небо — це моє гніздечко, — самовдоволено промовив Владислав.

— Непогано! — прицмокнув я, задираючи голову на високу браму. Там, угорі, під вималюваними чорною і білою фарбами черепом та кістками навхрест, красувався напис: «Обережно! У дворі довбня-автомат!».

Владислав одімкнув ключиком, який носив на шиї замість амулета, металічну скриньку на брамі й набрав в апараті, що чимось скидався на наш землянський телефон, кілька цифр. Хвіртка зі скрипом відчинилась, і ми увійшли на подвір'я. Я глянув угору і остовпів — над нами загрозливо погойдувалась на ланцюгах величезна чорна довбня.

— Автомат власної конструкції, — перехопив мій погляд господар. — Це тобі не пес, годувати не потрібно. До того ж, б'є в любому заданому квадраті подвір'я.

Мені прийшла ще в інституті така думка...

— З твоїм, Вадику, хистом не в аптеці сидіти, а пекельне рацбюро очолювати, — пожартував я.

— То ще нічого не варте, — пихато крокував подвір'ям Владислав, — поглянь ось на це.

Ми зупинилися перед сейфом-гігантом. Владислав одімкнув його і, осяяний радісною посмішкою, показав на свиню:

— Моя Хаврюша...

У цей час на порозі з'явилася невеличка чорнява жінка з приємними рисами обличчя і глибоким сумом у голубих очах.

— А це моя дружина Віра — зникла посмішка з Владиславового обличчя. — Ось так і живемо, — гордо водив по своїх апартаментах. — Ти тут погортай книжки, а ми з Вірою по гастрономічній лінії пометитуємо...

Вся гігантська квартира була захарашена меблями, полиці серванта вгинались під вагою чашечок, чайників, тарілочок, блюдець, кришталевих ваз, металічних брязкалець. На полиці книжкової шафи нагадувала свого господаря товстелезна книга «Свинарство на Плутоні», поруч тулилися посібники по вирощуванню курей, кролів, овочів. Найбільш обшарпаною серед своїх подруг була книга під інтригуючою назвою «Не зивай, Хома, — на те й ярмарок!» (детальний опис спогадів перекупок про ратні подвиги на плутонянських ринках).

Переглядаючи книги, я краєчком вуха вловив роздратовано-приглушений голос мого однокурсника:

— Так можна усе промотати, обійдеться й без сала!

Слідом за цим з'явився й він сам і з штучною посмішкою поставив на стіл варену картоплю, огірки та пляшку підозрілої на колір рідини.

— Ти вже вибачай, старий, — почав припрошувати до столу, — чим хата багата, тим і раді...

— Не варто турбуватись, Владиславе, — я підвівся з місця. — Мені щось перехотілося їсти.

— Ти що, збираєшся йти по аптеках? — сполохано забігали його очі.

— Нікуди я не збираюся, бо ніякий я не фармацевт. Спішу на Землю...

Така інформація заспокоїла Владислава, і він навіть не робив найменших спроб запросити мене до столу.

— А де ж Віра? Я б хотів з нею попрощатися.

— Щось голова в неї розболілася.

Проходячи повз кухню, я почув Вірине схлипування і прискорив кроки.

7. ДО ПОБАЧЕННЯ, ПЛУТОНЕ!

Мої ангельські крила були в такому жалюгідному стані, що я мусив удатися до послуг тутешньої ракетобусної станції. Ще здалеку ця станція нагадувала собою вулик. Якщо пасажирів й відрізнялися своєю метушнею від наших земних бджіл, то це хіба що святою наївністю, ніби їм таки вдасться купити на цій станції квиток і поплисти в бажаному напрямку... Протягом цілої доби ділив їхню гірку долю і я. Коли ж на станції з динаміка пролунало оголошення, в якій із кас продаватимуть квитки до Юпітера, пасажирів бурхливою лавиною ринули туди.

Не пас задніх і я. Класичним прийомом самбо звалив кількох невдах з ніг, прошмигнув попід полою одного дідугана, видряпався на голову якійсь жінці, проголосивши звідтіля монолог про культуру поведінки в громадських місцях, пішов по головах до каси. Та досить скоро черга виплюнула мене, мов недокурок, з одірваним рукавом, без жодного гудзика на кожусі, кількома соковитими гулями на лобі й пом'ятими ребрами...

А лавина пасажирів хвилювалась-нуртувала. Це виглядало настільки сміхотворно, що касири з п'яти кас, які буквально бездіяли, повисували голови з віконць і реготали до сліз...

Тоді я побіг до ракетобуса і всякими правдами й неправдами таки впросився на цей рейс. Коли ж ракетобус узяв старт на Юпітер, я полегшено зітхнув: розгулятися було де — третина місць пустувала.

8. ЗУСТРІЧ У КАФЕ «АСТЕРОІД»

Уже на Юпітері, крокуючи осонченими вулицями одного невеликого містечка, я відчув, що добре зголоднів. Бачу, сидять на лавці два юпітеріани й ріжуться у підкидного.

— Чи не знаєте,— питаю,— де тут найближча їдальня?

— Як не знати,— підняв голову один із них. — Йдіть прямо, тоді наліво і побачите кафе «Фонтон»...

— Куди, куди? У «Фонтон»?! — обурився його товариш. — Ось не слухайте. Якщо вже хочете смачно поїсти — рекомендую ресторан «Електрон».

— Але як туди втрапити?

— Йдіть прямо, тоді направо...

— Чого ти людину баламутиш? — перебив перший. — Я вам кажу, ідіть у «Фонтон»!

— Добре, добре,— закивав я і вже намірився було йти, як вхопився за рукав другий юпітеріанин.

— Йдіть, куди я вам казав.

— Знаєте що,— висмикнувся я з його рук,— не треба мені ваших кафе з ресторанами.

— Ви бачили такого?! — загорланили юпітеріани,— йому, піжону, наші ресторани не до вподоби!

Я пустився навтіки.

— Тримайте хулігана! — гналося за мною песамовите. На щастя, охоронців порядку поблизу не виявилось, і я преспокійно зайшов у перше ж кафе. За столиками «Астероїда» (так називалось кафе) кілька юпітеріан пили каву і шурхотіли газетами. Я покликав офіціантку й замовив обід. До мого столика підсів невисокий чоловік, довго шарудів листками меню і, очевидно, вибрав те, що йому до смаку, бо задоволено відкинувся на спинку крісла. На мить наші погляди схрестилися, і мені здалося, що цю людину я вже десь бачив. Певно, те саме подумав і мій сусід, бо глянувши ще раз, запитав:

— Пробачте, будь ласка, ви часом на Сатурні не були?

— Був, але років десять тому...

— Пригадуєте ресторан «Метеор»?

— Стривайте, стривайте, — я поривсь у пам'яті, — чи, бува, не той, де я зуба об відбивну зламав?

— Все правильно. Ми сиділи з вами за одним столиком.

— Коли мені пам'ять не зраджує — там тоді директорував Карасик?

— Точно! Коли ви попросили книгу скарг, він одразу ж

висунув гіпотезу, що зуба зламано з метою компрометації ввіреного йому ресторану.

— Так, так. Але коли я вдав з себе сенатора по торгівлі, він навіть проявив готовність потрощити собі зуби, якщо це принесе мені насолоду... Цікаво, де він тепер?

— Ого! Пішов по службових щаблях догори!

— Ну й верхівістка оця фортуна!

— А вона тут ні до чого — допомогли в цьому Карасику ви своїм записом у книзі скарг.

— Я? Але ж там було написано, що зубні протезисти можуть спати спокійно, бо поки рестораном керує Карасик, поламаних зубів на три покоління вистачить...

— Ви писали, а Карасик виправляв: «зубних протезистів» на «вдячних відвідувачів», «поламани зуби» на «смачні страви»... Далі вже підпис сенатора зробив свою справу — слава підхопила Карасика на свої крила і закружляла з ним по різних нарадах працівників торгівлі... Популярність його дійшла до того, що товариства книголюбів, собаководів, мисливців та рибалок, по рятуванню в Космосі обрали його постійним членом... Трохи покружлявши, слава врешті-решт втомилася і посадила Карасика в крісло глави харчоторгу. Перші свої несмілі кроки на високому посту Карасик розпочав із техніки безпеки — на кошти, призначені для будівництва овочесховищ, відгрозив на всю планету громовідвід... У сезон заготівлі овочів, харчоторгівський корабель заштормило, і капітан Карасик повів його своїм курсом — замінив випуск харчових делікатесів на гуталін для взуття.

— А де ж начальство було? — обурився я.

— А що начальство? На всі планети Сонячної системи возив Карасик гуталін, звідтіля — харчові делікатеси, і всі були задоволені. Певно, Карасикова фірма процвітала б ще довгі роки, якби не покупці. Їх чомусь дратували такі дрібниці, що гуталін подразнює дихальні шляхи і роз'їдає взуття в лахміття. Карасик відчув, що гуталін не що інше, як початок кінця, і наказом по харчоторгу зобов'язав кожного працівника за рахунок профспілки по шість разів на день чистити черевики... Але це була крапля в морі — на складах лежали тонни гуталіну...

— Виходить, потонув наш Карасик в гуталіні? — перепитав я.

— Не поспішайте, погано ви знаєте Карасика. Якраз гуталіном він і врятувався, правда, ненадовго, але факт.

У Карасика, звичайно, була дача. Поїхав він туди

розвіяти важкі думи. І раптом його увагу привернуло дивне явище — колорадський жук, що потрапляв на змащений гуталіном черевик (а Карасик у приклад іншим змащував свої черевики гуталіном разів десять на день, тут же розпускав крильця, совав лапками і падав замертво...

Карасикова зірка спалахнула знову. Гуталін дістав назву ПКПКЖ (паста Карасика проти колорадських жуків). Розрекламоване дітище Карасика користувалося попитом, доки на дослідній ділянці разом з колорадськими жуками не загинула картопля, оброблена ПКПКЖ.

— І де ж тепер Карасик?

— Хто його зна, — розвів руками мій співбесідник. — Я виїхав із Сатурна. Кажуть, ніби після харчоторгу керував спортом...

Розраховувшись з офіціанткою, ми вийшли з кафе.

— То що, — простяг я йому руку, — будемо прощатися?

— Куди ж ви тепер? — поцікавився він.

— Збираюсь на рідну Землю... Обридло вже, знаєте, в Космосі байдикувати.

— Мушу вас розчарувати, — співчутливо глянув на мене чоловік. — Річ у тім, що з сьогоднішнього дня на Юпітері оголошено п'ятирічний карантин.

— От тобі й на, — опустилися в мене руки.

— Та ви не переживайте, — заспокоїв мене чоловік, — поживете ці роки в мене, влаштуєтесь на роботу, і час пролетить. Згода?

— Що ж тут вдієш. Як то кажуть у нас на Землі: потрапила миша котові в лапи. «То що, поїхали?» — запитує кіт. «Як їхати — то поїхали», — відповідає миша.

Ми вийшли на центральну площу.

— Послухайте, — запропонував мій новий знайомий, — чи не піти б нам на виставку картин Смерічки?

— А чого ж — ходімо, — згодився я.

На виставці приєдналися до однієї з груп, що слухняно слідувала за екскурсоводом.

— Зверніть увагу, — зупинився він біля картини «Крупнопанельний блок», — як величаво на полотні розкинувся цей будівельний матеріал. В його строго геометричних лініях причаїлася могутня енергія, яка свідчить, що перед нами виріб з високоякісних марок цементу... Перед вами картина «Тракторна гусениця», яку подано в такому стрімкому динамізмі, що ми асоціативно переконані — той, хто сидить за тракторним кермом, дарма солярку не палить...

А ця картина з хвилюючою назвою «Міхи з міндобри-

вами» — перед створенням якої художник Смерічка два роки провів серед хліборобів, засвідчує, що в майбутньому на нивах заколоситься дорідний урожай і посиплеться золоте зерно в хліборобські засіки...

А хіба може хтось пройти байдужим повз шедевр мистецтва з влучною назвою «Спирто-горілчаний комбінат на трудовій вахті»? Як бачите, із всього найскладнішого технологічного процесу художник зумів вибрати найхарактерніше — в резервуар грайливою цівкою дзюрчить найчистіший спирт-ректифікат...

Чоловіча половина відвідувачів зачала ковтати слину і поступово зникати із залу...

Екскурсивод перейшов до натюрморту «Чарка горілки».

— Погляньте, — сказав він, — з якою жадобою простягнута чиясь рука до цієї посудинки. Тільки той, в кого розколювалася після вчорашньої гостини голова, мучила спрага, по достоїнству може оцінити внутрішній стан її власника.

Тут уже й ми не встояли проти спокуси — пішли на пиво...

За кілька днів я влаштувався, як вам уже відомо з листа, старшим космічним ракетоінспектором. Робота непогана, днями на Юпітері збираються відмінити карантин, так що замість до побачення кажу: «До скорої зустрічі!».

Гриша Вишиваний

Юпітер, 20... року.

ШУКАЮ АНГЕЛА

(Гумористичні етюди)

1. ВИРОБНИЧА ТРАВМА

— Свідок Іваненко, розкажіть, як усе трапилося.

— Ми копали траншею на території спирто-горілчаного комбінату. Сіли полуднувати. Тоді Микола Бугай завів суперечку, що підніме вагонну вісь, яка валялася неподалік. Ми, звичайно, засумнівалися.

— Ви що, не вірите Бугаєві?! — вигукнув він.

— Як ти Бугай, то поборися краще з козою, — пожартував Петько Капличка. — Ану, чи побореш!

— Що-о? Я кози не поборю? — розпалився Бугай. Повернув кашкета козирком назад і порачкував до кози. Він:

— Бу-у-у! Бу-у-у!

А коза відступає, відступає... Одним словом, відступала, доки була мотузка, а тоді розвернулася і вдарила Бугая рогами по лобі. Той упав, приїхала швидка...

— Це правда, товаришу Бугай?

— Правда.

— Тоді не розумію, навіщо ви цей позов на спиртогорілочний комбінат подали?

— Ну, струс мозку в мене був?

— Був?

— Нехай Іваненко скаже, чия то коза була.

— Завгоспа комбінату.

— Тепер ви мені скажіть, на чий території це трапилося?

— На комбінатівській, але до чого ви все це ведете?

— А ось до чого: коза завгоспа, територія комбінатівська, я працівник їхній, а травму чомусь побутовою оформили... Хіба це правильно? Хочете мати спокій — пишьте травму виробничою і я ні до кого не матиму жодних претензій.

2. НА ЖИВЦЯ

Ревізор Макар Гарбуз проголосив тост за іменинницю, порівняв її з чарівною квіткою і при цьому натякнув чоловікові, нехай, мовляв, дивиться за клумбою, бо на таке чудо природи ласих знайдеться.

Чоловік іменинниці на те лишень поблажливо посміхався, а та зашарілася й усе махала руками, відказуючи:

— Йой, Макаре Івановичу, була колись...

— Е ні, не кажіть, Ксеню Павлівно,— присунувся зашмелілий ревізор.— Ви троянда! Величезна троянда...

Він хотів показати руками, яка завелика має бути ця троянда, та не розрахував трохи і змів зі стола миску з м'ясом.

— Нічого, нічого, Макаре Івановичу,— де п'ється там і лється... Ось краще заспіваймо,— згладила ситуацію господиня.

— А перед цим випиймо! — додав і своє слово господар.

Ревізор охоче пристав на таке: спочатку випив, а вже опісля затяг.

До його тенору приєднався жіночий альт, тоді чоловічий бас, і крізь розчинені вікна попливла мелодія далеко-далеко. Аж до лісорозробок, де цими днями виявив велику нестачу деревини ревізор Гарбуз...

Опівночі, як господарі не вмовляли залишитися, Гарбуз напосівся їхати.

— Куди ж ви серед ночі? — благальним голосом промовляла господиня.

— Мушу, рибонько, мушу! — аж млів під її поглядом ревізор.

— Воля ваша, — надула губки іменинниця. — Коли так поспішаєте, то хоч візьміть на згадку ось цей скромний даруночок.

— Ангел! Не жінка — ангел! — розчулився мало не до сліз Макар Іванович, уздрівши цілий пакет білих грибів.

Одразу ж відкликав господаря і щось довго йому казав, а той лишень згідливо кивав головою.

Ревізора підсадили в кабінку автомобіля і довго махали йому вслід.

— Ну як? — стривожено запитала Ксеня Павлівна чоловіка.

— Порядок! — весело підморгнув той. — Я ж казав, що він на гриби клює! Акти ревізії напише нові...

— Стара ворона, — іронічно всміхнулася господиня. — Повірів, ніби в мене іменини, ще й залицятися брався.

3. ТОЧКА ОПОРИ

Найімовірніші претенденти на вакантну посаду заступника директора Едуард Ковальський, Петро Макогін і Зіновій Швайка нині явно були в ударі. Піднімали директора в тостах до безхмарних висот і опускали на грішну землю тільки для того, аби передати іншому оратору. Швайка закінчив фразою, що якби Архімед у свій час мав таку голову, як наш директор, то без усяких сумнівів знайшов би ту точку опори, аби земну кулю з місця зрушити...

До речі, коли у першому кварталі Швайку позбавили за якусь там провину преміальних, він усіх переконував, що тупішого чоловіка, як наш директор, годі й шукати.

Як би там не було, а директорські іменини йшли своєю чергою.

— Скажи й ти щось!— штовхнув мене під бік плановик Цибуля.

— Чи я знаю...

— Звичайно, треба виголосити тост,— підтримали Цибулю й інші.

— Шановні товариші!— підвівся я з місця.— Про нашого Веніаміна Петровича вже багато чого сказано, тут його мало не Архімедом назвали,— Швайка почервонів од злості.— Та як на мене — ні Ковальський, ні Макогін, ні тим більше ви, товаришу Швайка, не сказали основного...

— Цікаво,— схидно вставив Ковальський.

— Чи відомо вам, шановні,— хто дарує нашому директорві і сімейний затишок, і ласку, ділить з ним радощі і незгоди?

— Америку відкрив, ясно — дружина!— фиркнув Макогін.

— Правильно, вгадали... Отож, я підіймаю цей келих за найголовнішу точку опори — дружину іменинника, чарівну Віру Іванівну і за присутніх тут жінок!

Бачили б ви з якою вдячністю глянула вона на мене, а якими гучними оплесками нагородили мене жінки!

З цієї хвилини я опинився у центрі уваги всієї компанії, можна сказати, став її душею і одночасно ворогом Ковальського, Макогона та Швайки.

— Ціцерон мені знайшовся!— скептично промовив Швайка, коли ми йшли додому.

— Думає, ніхто не помітив, як він до директорової залицявся,— процідив крізь зуби Ковальський.

Слово по слову і вони накинулися на мене так, що я дав собі клятву: тільки хтось із них стане заступником директора, в чому я, судячи по сьогоднішніх тостах, ніскільки не сумнівався, відразу пишу заяву за власним бажанням.

Та сталося несподіване: через кілька днів мене призначили заступником нашого директора...

Що там не кажіть, а тоді, на директорських іменинах, ні Ковальський, ні Макогін, ні Швайка таки не сказали основного...

4. ЩО Ж ВОНО БУДЕ?

Іван Петрович займає таку значливу посаду, що без його резолюції всякий документ не документ, і всяке рішення не рішення. Отож, аби документ став документом, а рішення рішенням, зібралися цього дня в прийомній Івана Петровича і товариш Верба, і товариш Ярошенко і, як то пишуть в газетах, інші офіційні особи. Сидять тишенько, а як розмовляють, то пошепки, бо:

— Він зараз он як зайнятий!— показує ребром долоні вище своєї голови секретарка.

— І надовго?

— Хтозна? Ще зрашку засіли з головним бухгалтером. А по той бік дверей кабінету в непорушній задумі схилилися над папером дві голови: роблять перестановку, комбінують найвірогідніші варіанти, порівнюють минулорічні ситуації... Поступово зав'язується жвава дискусія...

По цей бік під дверима кабінету Івана Петровича з тривогою поглядають на годинники і товариш Верба, і товариш Давиденко, не сидиться й Ярошкові, бо там, на роботі, на них із нетерпінням підчікують...

По той бік дверей Іван Петрович ледь стримує радість:

— Григорію Максимовичу, але ж ми з вами зовсім не врахували, що в динамівців ще одна гра в запасі!

— Правильно-о!— аж підстрибує головний бухгалтер.— В такому разі київське «Динамо» може стопроцентно розраховувати на срібло.

Годинник б'є дванадцятку. Головний бухгалтер старанно ховає в папку турнірну таблицю футбольної першості і, осяяний тихим, внутрішнім щастям, залишає кабінет...

Обличчя Івана Петровича робиться дійовим і строгим. Розпочинається прийом відвідувачів.

5. ТАЛАНТ

Дорогою він розпланував усе: і повернути борг Іваненку, і поновити рибальський інвентар, а як вдасться, то й майнути з друзями до Яремчанської колиби.

Дома, хоча вже й була пізня година, дружина зустріла привітно. Це його насторожило. Та коли вона подала на стіл вечерю і заходилася розповідати якусь там смішну історію про сусідку, він зовсім заспокоївся, з блаженст-

вом пив духмяний чай і вдавав, що розповідь його надзвичайно цікавить. Після вечері дружина запитала:

— Ну, а ви як там День журналіста відзначили?

— Не знаєш як: спочатку урочисті, потім вручили кому премії, кому грамоти...

— А тобі що?

— На цей раз пічого.

— Виходить, ти не той вже журналіст, що колись, — зітхнула дружина.

Кнедлик промовчав, а вона усе не вгамовувалася:

— Годину тому телефонувала Марійка. Каже, її Василюві п'ятдесят карбованців премії дали і редактор дуже вихваляв його, як талановитого журналіста...

— Знайшла талант! — буркнув Кнедлик.

— Раз преміювали, значить було за що.

— Ет, не знаєш, як в нас іноді преміюють!

— Воно то так, але, виходить, Василь талановитіший від тебе.

— То ти його нікчемну писанину талантом вважаєш?

— Не сердься, я знаю, тебе мучить заздрість, та що поробиш...

— Мене? Заздрість! До кого?! Та коли б ти цінила мене як журналіста, то не сумнівалася б, що мені й на цей раз на двадцять п'ять карбованців премії більше дали, як йому!

І він шпурнув на стіл грішми. Стямився лишень тоді, коли дружина вже їх старанно лічила.

— Розумієш... Я спершу не хотів казати... Цікаво було дізнатися, наскільки ти мене ціниш як журналіста.

— Заспокойся, любий, я знаю, що ти в мене — талант.

6. НА РОЗПУТТІ

Нині сусідка Степана Чаплі, друкарка з їхнього відділу, іменинниця. Жіночка вона одинока, вродлива і, головне, як здавалося Чаплі, до нього не байдужа. Правда, ходили чутки, що в неї жених якийсь там геолог і ніби вони восени мали побратися, та Чапля був твердо переконаний: варто йому лише п'ятакнутц, як Марина піде за нього з високом.

В душі Степан ніби й не був проти цього, лиш все якось не міг наважитися покінчити з своїм холостяцтвом.

І ось сидів тепер Чапля вдома на дивані перед дилемою: не привітати Марину, означало потрапити під осуд товаришів. В їхньому відділі ще такого не було, аби хтось там когось та з днем народження не здоровив. Піти до Марини, а раптом виявиться, що вона дома сама. Запросить до столу, зачне пригощати. У квартирі гарно, і раптом тебе охопить жагуче бажання сімейного затишку...

Якби собі отак пофліртувати та й піти. «А якщо вона одразу заміж захоче!» — гірко зітхнув Степан Чапля.

Та й сусіди такі, що лишень чатують, аби язики почесати. Донесеться на роботу, а шеф оце недавно натякав про службове підвищення.

— Зрештою, що кому до цього, — рішуче підводиться з дивана Чапля, бере квіти і йде до сусідки.

«Воно то так, — не покидає його сумнів, — он торік у Ковальського чи не така ж ситуація була, але хіба хтось повірив? Навіть преміальних позбавили...»

При згадці про преміальні Чаплю аж кипуло у піт, однак відступати було пізно — мимоволі встиг натиснути на кнопку дзвінка.

У дверях з'явилася Марина.

— О-о, Степан Іванович, дуже прошу! — показала жестом, аби увійшов.

На мить Чапля оціпенів, ледь ворущачи побілілими губами. Нараз його прорвало:

— Ага, думаєте, я вам так і дамся в руки? Не діждете! Чуєте, не діждете! — потряс він квітами перед Мариною і вихором помчав вниз сходами.

— Збожеволів, чи що? — знизала плечима Марина й пішла у кімнату, де на неї чекали гості.

7. ПОЯСНИВ

На цей раз вилазка в гори не вдалася — дощ застукав нас на півдорозі, і тепер обмоклі плентаємося назад. Знаходимо притулок в невеличкому кафе. Нині тут напрочуд безлюдно, лишень за столиком біля вікна два дужі молодці п'ють пиво з таранею. Поки ми збираємося замовити обід, в кафе заходить підпний чоловічок і прямує до офіціантки. Вона саме зайнята тим, що пускаючи очима бісикі в дзеркало, фарбує повіки очей. Чоловічок, щось їй пробелькотів, однак те «щось» залишилося без уваги. Скілчвши свою справу, офіціантка послипила кінчиком

язика вказівний палець, провела ним по жалюгідних залишках брів і аж тоді підняла на чоловічка очі.

— Скільки?

Той знову щось пробелькотів.

Невдовзі перед чоловічком вже стояла склянка вина і хек у томатному соусі.

Чоловічок надпиває вина і клює носом в закуску.

— Ей ти! — підводить голову. — Давай отої.

Він закриває очі й, сам собі диригуючи, горланить:

— Р-розпрягайте, хло-о-о-опці коні-і-і...

Вмовкає і знесилено клює носом у закуску. Підводить голову, надпиває вина і знову заводить:

— Ро-о-зпрягайте...

Вивів на такій високій ноті, що одиє з молодців за столиком біля вікна, не витримав:

— Ей, апу тихіше там!

Чоловічок і вухом не веде, на вищих регістрах наказує хлопцям, аби розпрягали коні.

І коли це робить вдсяте, той, що зауважував, хапає соліста за петельки і тягне до виходу.

— За віщо? — галасує п'яний, впираючись.

— Аби не мучив скотину, — відказує чоловік, закриваючи за ним двері.

8. ЗУСТРІЧ

Вони здибалися при вході в універмаг.

— Кого я бачу?! — гукнув Петро і рвонувся вперед, розмітаючи на своєму шляху людей. В одній руці він затис портфель, в другій — кульок з оселедцями. Мить — і Василь опинився в його обіймах, відчуваючи як з приятелевим поцілунком одночасно поза коміром поповзла якась рідина (вилився маринад з оселедців).

— Ну, молодець! — натішився нарешті приятелем Петро й легенько відштовхнув його від себе, аж той полетів на якогось громадянина з пакунком. — Хоч би тобі трошки змінився — який був таким і лишився, — милувався з відстані Василем Петро. — Що не кажи, а Таня знала, кого собі в чоловіки вибрати. Гарна дівка була. Ти ж знаєш, як наша братва до неї клини підбивала... А найбільше Гриша Черета. Той так за нею впадав, що невідомо чим би воно й скінчилося, коли б не я... Ти тоді на практиці був. — Перестрів я Гришу якось в парку і дипломатично

натякаю. Так і так, мовляв, лиши Таню в спокої, ти ж знаєш, що вони з Василем гуляють. І що ти думаш — воно ще й огризатися стало. Ах ти, мурло! — схопив Петро Василя за лацкани піджака, певно, уявляючи, що перед ним Гриша Череда. — То ти з чужими нареченими так себе ведеш? Ще раз із Танею перестріну...

— Дай йому, дай! — заохотили з гурту, що встиг зібратися довкола них.

— Ходімо звідсіля! — пручався Василь.

— Оце правильно! — почувся голос. — Веди його в під'їзд, там і погмоніть про кохання...

Вони зайшли в кафе. Петро взявся оповідати, як то колись у нього злодій транзистора поцупив... Оповідь настільки була емоційною, що на Василевім піджаку не лишилося жодного гудзика...

Кількома днями пізніше Таня влаштувала Василеві класичну сцену, в фіналі якої чоловік змушений був спати в коридорі на розкладушці. Директор інституту, в якому працював Василь, був стриманішим:

— Волочитися за чужими дружинами, звичайно, ганебно, але привласнювати чужі транзистори!..

9. ШУКАЮ АНГЕЛА

У квартирі щось на зразок комендантської години: кімнати посилено патрулюються тещею, мене виселено в коридор, дружина лежить в ліжку і ковтає таблетки.

Отож, сиджу я на розкладушці і ніяк не второпаю, як таке могло статися. Пам'ятаю, позавчора гортав журнал і потрапив на фотографію якогось там громадянина Ка-дуба... Стоїть собі чоловік з грибом раденький-прераденький, бо гриб, якщо вірити текстовці, важить чотири кілограми триста п'ять грамів.

Йду з журналом у кімнату, де дружина саме прилаштовувала в кутку дерев'яну статую. Річ у тому, що вона останнім часом закохалася в старовину. Перед цим звідкільсь привезла старовинну шафу. Довелося її розбирати надворі по частинах і таким чином занести до кімнати. Відгоді в нас і повернутися ніде (шафа габаритами не поступається, мабуть, комбайнові «Нива»), зате дивиться непогано і, головне, шашлі збереглися ще з тамтого століття...

Підходжу я до дружини, подаю журнал.

— От так гриб!— мовила вона.— Та й Кадуб нічого собі чоловік, один чуб чого вартий,— глянула з докором на мою лисину.

— І що ти в тому Кадубі знайшла, чоловік, як чоловік!— огризнувся я.— Та й гриб, якщо логічно мислити, не інакше, як червивий...

— Який би там не був, але Кадуб його знайшов!

— Подумаєш, захочу, ще більшого принесу!

— Хіба б він під телевизором виріс!— фиркнула моя половина і вийшла.

— Йди, йди!— гукнув я вслід і посмілів настільки, що навіть зважився сісти в крісло епохи чи то Людовіка тринадцятого, а чи п'ятнадцятого, точно не скажу, але те, що цей витвір моя дружина придбала аж у Хабаровську і мало не під карою смерті заборонила в нього сідати будь-кому з домочадців — факт...

А крісло й справді оригінальне: посередині спинки — біла лілея, по боках — різьблені фрагменти королівського полювання, на підлокітниках — два, як живісінькі, ангели з арфами.

Сиджу я в цьому кріслі і ніяк не можу простити отому Кадубу. Поміркуйте самі: знайшов гриба, неси, чоловіче, додому і споживай собі на здоров'ячко, так ні — слави

йому, бачите, закортіло! Та ми ось завтра з Петром Кільчиком в Мураховському лісі ще не такого знайдемо...

Що не кажіть, а такої краси, як в Мураховському лісі, не знайдете ніде... Он погляньте, як довірливо крислатий дубок нахилився до тоненької берізки. А поруч яке лишень квіт-зілля не буяє, і грибів — ну ніби їх хто спеціально на галявці насіяв. І все один в один.

— Збираймо!— кинувся було Петро Кільчик, та я його зупинив:

— Де твоя гордість, чоловіче? Он якийсь Кадуб по журналах хизується, а ти на таку мізерію клінуєш?

— Пробач мені,— знітився Кільчик, але я вже його не слухав — під розлогим дубом стояв гриб.

Що то був за гриб — одна ніжка, як відро... Я вклякнув на коліна й обома руками смикнув гриба до себе. Де там! Він навіть не поворухнувся. Шарпонує удруге — гриб затріщав...

— Що це робиться?!— почулося враз наді мною.— Що це робиться?!..

Розплющую очі і враз увесь похолов: в руках у мене потрощений струхлявілий ангел, а поруч — розлючена дружина...

Тепер ламай голову — і де такого ангела знайти?

10. БЛАГОРОДНИЙ ГНІВ

Добре, що я за цей столик сів: матиму всіх на виду. Ось і перша ластівка. Ну звичайно, розумниця Віточка, яка на минулих зборах соромила мене, як порушника трудової дисципліни. Цікаво, куди це вона так зранку? Вийшла на проспект, повернула наліво... Все зрозуміло! Так і занотусмо: «Рівно о десятій Віточка пішла на базар».

Браво! Бабій з Рокитським вийшли з установи, про щось радяться. Жаль, що не чути їхньої розмови... Постривай, постривай, нині ж новий мисливський магазин відкривають... О,о! Пішли!

Ну, інтелектуальчики, тепер я вам покажу, як на зборах мене, наче неповноцінного працівника, поносити! З усією принциповістю виступлю і скажу: «Чи маєте ви, товаришу Рокитський разом з Бабієм, моральне право критикувати інших, коли самі в робочий час займаєтеся особистими справами, ганьбите честь рідної установи?..»

А непогано, між іншим, звучить! Наступного дня усі говоритимуть: «Ну й Слюсаренко, і хто б міг подумати!».

Зрештою, чого це я чекатиму до зборів? А стінгазета для чого? Намалюю карикатуру, як Віточка крадеться з гусаком поза будинком, а Рокитський і Бабій з рушницями в засаді причаїлися... Правда, інші можуть зрозуміти, ніби Віточка в когось гусака поцупила...

Зрештою, чому це я повинен малювати? А редколегія у нас для чого? Маєте громадське доручення — виконуйте! Шкода такого критичного матеріальчику, бо в нашого редактора фантазії ні на копійку. Знали кого обрати! Та я б одним розчерком пера журнал «Перець» за пояс заткнув!

О,о! Нарешті й Мар'яненко не втерпів, пішов у гараж до шоферів. Це в нього називається «бути серед мас». Насправді травитиме анекдоти до обідньої перерви. І як людині не соромно: не працюєш сам — іншим не заважай.

А кому це там Вася рукою махає? Гм, здається мені. Так і є.

Слюсаренко підходить до розчиненого вікна і гукає:

— Васю-ю-ю! Зачекай! Доп'ю пиво і біжу-у-у!

11. ЕЛЕКТРИКА ПІДВЕЛА

— Що, дядьку Петре, зуби болять?— допитуються люди в Очкура.

— Чого б мали боліти,— бубнить той у відповідь.

— Годі навіщо рот хустиною зав'язали?

— Ет, багато говорити — мало слухати.

— Що трапилось?

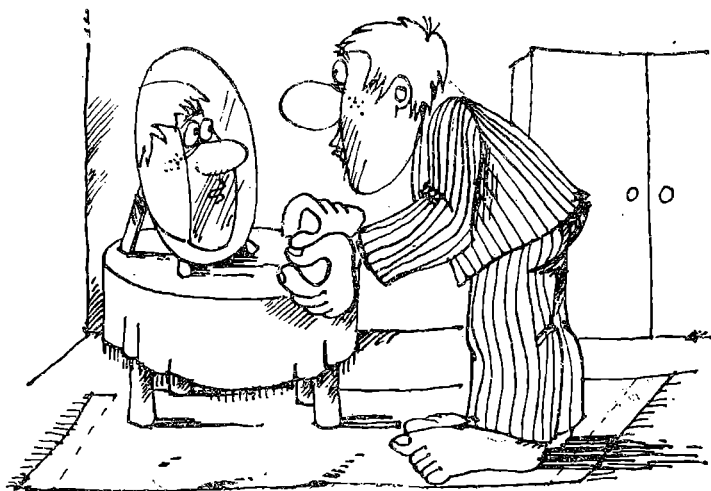
— Та вскочив у халепу, як Сірко в реп'яхи... Привожу вчора Миколі дрова. Розвантажили, той і кличе мене вечеряти. Чого, думаю, піду — його Марія хмільного не потерпить, а вечеря без чарки, як весілля без музики. Краще зайду в чайну. Аж це Микола всі мої плани й перекреслив.

— Не журися,— каже,— у мене в загашнику пляшечка винця захована.

— Що з того, як твоя дома.

— Та вже щось придумаємо...

Зайшли до хати, Марія на кухні порасться і в панч бік поглядає, а ми усе підходящого моменту вичікуємо. І тут сталося чудо: світло морг — і погасло.

— Тримай склянку,— шепче мені Микола.

Хукнули ми по одній, по другій, аж це і лампочка засвітилася. Вже й Марія вечерю несе. Враз миску з яєчною посеред хати впустила:

— Люди-и!— сплеснула руками.— Ви тільки погляньте на цих божевільних!

— Ну й б́чко!— зітхнув Микола.— В темряві засікла. А Марія тим часом на нас грізною хмарою суне.

Ех, як шмигну їй попід ноги та в двері. Тільки мене й бачили.

Наступного ранку лежу собі в ліжку. Вихідний, думаю, куди спшити. Аж це чую Маріїн голос в снігах:

— Твій дома?

— Спить,— відказує моя.

— Не хворий?

— Чого б мав хворіти?

— То нема чого? Вони вчора з моїм мало не літрову пляшку сипьки для білизни випили.

Як вчув я це, та до дзеркала. Мой! Біля мого рота й художник би того не втяв, що синька наробила... Чим я вже не тер, що не робив — нічого не допомагає. Піду до аптекаря, мо, й зарадить, бо в сестри завтра весілля. Куди ж з таким писком... А все ота триклята електрика! — помахав кулаком на електричного стовпа Очкур і почимчикував у напрямку... буфета.

12. ПЕРЕХИТРИВ

Надворі розігралася така негода, що в аеропорту лишень розводили руками:

— Політ відмінюється і хтозна, наскільки.

— Звичайно, хіба у нас вміють погодою керувати,— бурчав Мирон Куча.— Он за кордоном, кажуть, є такий апарат: кнопку натис — маєш сонце, хтось хоче снігу — тисне собі на іншу...

Перед тим, як здати авіаквиток, Мирон залишив авіаторам на згадку скаргу і поїхав на залізничний вокзал. Треба поспішати, бо на заводі його тричі попередили: «Ви ж там, Мироне Михайовичу, пооперативніше, бо нам зачастини ой як потрібні!».

А ще Куча побоювався, якби не зіпсувався часник, яким він набив здоровенного чемодана, бо там, на півночі, його хапають з рук за будь-яку ціпу.

Через дві доби Куча зійшов на невеличкій залізничній станції. Тут, як і передбачав маршрут, мусив пересісти на інший поїзд, що мав бути рівно через чотири години.

Згідно з програмою дружини він мусив піти на базар і купити кілька пухових хустин... Відразу ж виникла проблема — де залишити речі? Адміністрація вокзалу пропонувала автоматичні камери схову, Куча їм не дуже довіряв, але що мав робити?

Ідучи до камери схову, дивився, чи ніхто не слідкує. І враз йому здалося, що юнак в окулярах вдає ніби газету читає, а сам очима так і стриже. Це Кучу насторожило:

— Не думай, що ми ликом шиті,— скинув Мирон Михайович плаща і прикріпив його до ручок двох камер схову. Вийшло щось на зразок були. Заліз туди. Геніальна думка прийшла відразу — зашифрувати кожну літеру алфавіту числовим значенням.

— Правильно,— аж зрадів Куча,— додам увесь алфавіт, суму поділю на свої роки і таким чином отримаю якусь літеру.

— Ну що, з'їв?— злорадно хіхікнув Куча, визираючи з-під плаща на юнака в окулярах. Слідкуй, слідкуй, я ось таку головоломку підсуну, що тобі в мізках засвербить...

Довгі математичні операції привели до десяткового дробу...

— І де він на мою голову взявся?— сопів під плащем Куча, знову і знову перемножуючи числа.

— Апу вилазьте, громадянине!— постукав хтось по плащі.

— От народ пішов,— взяла злість Кучу...— Ніби я вже й не маю права під плащем посидіти...

— Чим займаєтесь?— козирнув міліціонер Мирону, коли той вигулькнув з-під укриття.

— Ставлю свої речі до камери схову...

— Зрозуміло. Куди ж ви їдете?

— В пункт Н-ськ, або що?

— Нічого особливого. Просто поїзд одійшов туди годину тому...

— Таке скажете?

— Кого ви слухаєте! В міліцію його! Такому здорованню камінням вергати, а він по камерах схову нишпорить!

Куча оглянувся і побачив, що їх з міліціонером оточили кільцем люди.

Через добу Куча сідав на поїзд з порожнім чемоданом— часник примусили здати в магазин і по якій ціні!— серце кров'ю обливалося... Сідав Куча на поїзд і, на чім світ стоїть, лаяв юнака в окулярах.

ОДНА ГОЛОВА ДОБРЕ, А ЧОТИРИ — КРАЩЕ

І попався мені па перо один ловелас, який, як то кажуть, частенько в гречку стрибає. Сльози на очах представниць піжної половини роду людського обурили мене вкрай, і я ушкварив гумореску «Гоп, мої гречаники».

Приніс її в редакцію. Зібралася рада.

— Гм,— сказав завідуючий відділом сільського господарства.— Чудова річ, нічого не скажеш, коли б ви ще за одним рипом про гречку сказали, тобто яскраво висвітлили передові методи вирощування цієї культури...

— Але ж мета гуморески інша,— заперечив я.

— Дорогенький, не гарячіться... Гречка тут буде фоном, і ви цей фон покажіть так, щоб людина, читаючи, відчула, як гречка цвіте. Ви ж розумієте, яка роль цієї культури у бджільництві?!

— Цілком згодний зі своїм колегою,— узяв слово завідуючий відділом промисловості,— проте, до вас, як автора, маю одне зауваження. Те, що ви ловеласа розбили, правильно, те, що гречка тут буде фоном — оригінально (завідуючий с.-г. відділом приємно почервонів), але ви не

показали причин, які привели цього типа по тернистому шляху до гречки.

Я нервово засіпався на стільці.

— Не хвилюйтеся,— продовжував спокійно завідуючий відділом промисловості,— вихід є. Вплетіть у сюжет одне з виробничих підприємств, проведіть паралель між передовим токарем і оцим ледарем-ловеласом. Покажіть, як боровся за нього колектив.

— Розділяю точку зору обох товаришів,— озвався завідуючий відділом культури.— Однак виступаючі чомусь обминули таку важливу ділянку, як культура. Як відомо, культура крокує поруч із суспільством і аналогічно йому робить що, товариші? Розвивається і впливає, значить, людина робиться якою, товариші? Культурною. А раз людина культурна, то що, товариші? Вона ніколи не скочить в чужу гречку. А чого не скочить, товариші? Бо це органічно з нею не в'яжеться. Отже, товариші і шановний авторе, необхідно для рельєфності показати, що ця людина не брала участі в гуртках художньої самодіяльності, усякі культурні заходи міняла на горілку, що і привело її — куди? В чужу гречку, товариші! Творіть, держайте, приходьте і приносьте!

З редакції я вийшов приголомшений і вже було поклявся розпрощатися з отим ловеласом, але згадавши сльози жіночі, вперто взявся до роботи. Незабаром редактор газети читав мій новий твір під старим заголовком:

«Завод шипів, гудів, клетотів. Гордо вип'явши чорне пузо, паровий котел сердито фиркав на турбіну.

— Чого, старий, вар'юєш? — кокетливо запитала турбіна.

— Бачиш, за станками поруч працюють юнаки?

— Ну й що?

— То Василенко і Тютюкін. Бачиш, як Василенко вправно різцем орудує? Передовик! Ночами над рацпропозиціями просиджує... А Тютюкін весь завод назад тягне. От згадаєш мої слова, що він і до чужої гречки докотиться.

Паровий котел засопів-зашипів. І ніби вловивши розмову, Тютюкін по-вовчому глянув на котел і махнув кулаком.

Цього вечора Тютюкін добряче випив і пішов у заводський клуб.

— Тютюкін, привіт! — радісно зустрів його завідуючий клубом.— А ми саме драмгурток організуємо... Підеш?

— Плював я на ваші фіглі-міглі,— чвиркнув на підлогу Тютькін.

— Ох, Тютькін, не тією стежкою йдеш. Дивися, бо доведе вона тебе до чужої гречки.

І тут у Тютькіна зародилась ідея чужої гречки. Цілу ніч він пролежав на канапі, палив цигарку за цигаркою, а з-перед його очей не сходила гречка.

Вранці, поснідавши добрячою мискою гречаної каші, Тютькін, замість того, щоб іти на завод, пішов у гречку.

А вона, гречка, цвіла-буяла і ніби вихвалялася:

— Бачте, хлібороби, що значить посіяти мене в стислі агротехнічні строки, що значить міндобривами підгодувати. Будете їсти і цього року гречану кашу.

Бджоли гули хорами, прославляючи гречку. Серця хліборобів співали і розуміли, що, крім гречки, цього року і мед буде.

Раптом гречка зойкнула, знітилася, бджоли злякано знялися роєм — по ній, топчучи білоквіт, ішла людина, яка ось уже три місяці не платить профспілкових членських внесків, випускає продукцію, якій далеко до світових стандартів, і не бере участі в гуртках художньої самодіяльності.

Але мало того — ця людина своїми антиагротехнічними діями розганяла із квітучої гречки бджіл, затримуючи цим самим збір меду і знижуючи врожайність цінної круп'яної культури.

Товариші бджолярі, гоніть із квітучої гречки ловеласів, підвищуйте збір меду на кожну бджолосім'ю!

Ганьба ловеласам! Їм не місце ні за токарним станком, ні в гуртках художньої самодіяльності, ні в гречці!»

Редактор відклав гумореску, якимось дивно глянув на мене й сказав:

— Я бачу, вам потрібно відпочити... Десь на лоні природи... Це пройде... До побачення,— і зник за дверима кабінету.

З М І С Т

Веселий світ Павла Добрянського. Вступна стаття <i>О. Чоридгуза</i>	3
Нате і мій глек...	5
Еврика	16
Як стати активним	18
Склероз	19
Дуель	21
Пора братися за розум	22
Не біда — були б друзі	23
Таки домігся свого	25
Дивні ці люди	26
Хмари над «Заготгірком»	28
Ні за цапову душу	29
Нептун у коморі	30
По службі	32
Притча про лопату	33
Недозасідали	35
Курочка Ряба	36
Робіть висновки!	37
Інтерв'ю	38
Вперед, ентузіасті!	41
Цікавий сюжет	43
Зів'ялі надії	44
Данина моді	46
Біда, як є Тягнибіда...	48
Обережно — Крутоярський	50
Новина	51
Он воно що!	53
Лепеха не в Раю	54
Останній з могікап	56
Добрі вам жарти!	57
Поєдинок	58
Попала коса на камінь	60
Народна медицина	61
Сиджу собі та й думаю	63
Таки свого доб'юся	65
Хто тепер не поспішас?	66
Популярність	68
Викапаний татунцьо	69
Новорічний тост	71
Виховний момент	72
Наказ	74
Ляби знаття	75

Сливка таки має рацію	77
Ловися, велика й мала...	78
Гриби	80
Робот-помічник	82
Подарунок	84
Електронна сваха	86
Голубі очі	87
Дамська сумочка	89
Така ситуація	91
Хіба ж я винен?	93
І рибка клоуна...	94
Головне, вперед	96
Купіть — не прогадаєте	100
Спадщина	102
Космічні першестії	105
Шукаю ангела	125
Одна голова добре, а чотири — краще	139

Добрянський П.К.
Д57 Нептун у коморі: Гуморески / [Вступ. стаття
О. Ф. Черногуза; Худож. А. Ю. Гойда].— Ужгород:
Карпати, 1980, 144 с.

Ім'я українського письменника-гумориста з Івано-Франківська Павла Добрянського відоме читачеві за книгами «Сиджу собі та й думаю», «Сказано — зроблено», «Лепеха в рая», «Оце ситуація», «Електронна сваха», «Веселе гроно», «Лукаві замашки». До збірки «Нептун у коморі» увійшли нові гуморески автора, які відзначаються злободенністю й дотепністю, а також краще з друкованого раніше.

Д $\frac{70303-028}{M215/04/-80}$ 28.80. 4702590200

Уз

Павел Казимирович Добрянский
НЕПТУН В КЛАДОВОЙ
Юморески

(На українском языке).

г. Ужгород, издательство «Карпати».

Редактор В. Т. Дзюба
Художник А. Ю. Гойда
Художній редактор В. О. Томашевський
Технічний редактор М. Р. Черкашина
Коректор Л. В. Вароді

Інформ. бланк № 913.

Здано до складання 07. 12. 79.
Підписано до друку 09. 04. 80. ББ 01097.
Форм. пап. 84×108¹/₂. Папір друкарський № 1.
Високий друк. Звичайна нова гарнітура.
Умовн. друк. арк. 7,56. Обл.-вид. арк. 8,15.
Тираж 30 000 пр. Зам. № 1548-9. Ціна 70 к.

Видавництво «Карпати», 294000,
м. Ужгород, пл. Радянська, 3.
Львівська книжкова фабрика «Атлас»
республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига»
Держкомвидаву УРСР, Львів, вул. Зелена, 20.

Добрянський Павло Казимирович народився 6 березня 1930 р. в с. Тарасівці на Вінниччині в сім'ї колгоспника. Вчився у Вінницькій фельдшерсько-акушерській школі. Львівський медичний інститут закінчив у 1956 р. Нині — відповідальний секретар Івано-Франківської організації Спілки письменників України. Член КПРС.

Автор книжок гумору та сатири «Сиджу собі та й думаю» (1962), «А дзуськи» (1964), «Сказано — зроблено» (1968), «Лепеха в раю» (1970), «Оце ситуація» (1972), «Електронна сваха» (1975), «Веселе гроно» (1976), «Лукаві замашки» (1979).

